

DOMOVINA

Upravištvu „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 1-30 Din, polletno 18 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtno 25 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštna karnitica, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Vesel Božič

vsem prijateljem in prijateljicam „Domovine“!

Ob Božiču 1926

Nič kaj zadovoljno ne gledamo nazaj na leto 1926. Nebo nam to leto ni bilo prijazno in je uničilo mnogo plodov ljudskega napora.

Tudi glede politike z letom 1926. nismo zadovoljni. To pa ne zavoljo tega, ker je bila naša stranka izven vlade in v hudih bojih. Mi smo kljub temu marsikaj izvojevali za tiste, ki so nas volili, in tudi za druge. Celokupni uspeh državne politike v minulem letu je nepovoljen, in to nas boli, četudi nismo odgovorni za to.

Julija 1925. so prišli radičevci v vlado. Izrinili so SDS. Že lani za Božič smo jih vprašali: Kaj ste dosegli?

Pokažite samo trohico in mi jo Vam bomo priznali. Ali ste dosegli izenačenje ali znižanje davkov? Ali ste dosegli boljšo prodajo kmetijskih pridelkov?

Rekli so takrat: «Počakajte, ker nismo še dovolj časa v vladi; ko bo drugi Božič, bodo uspehi že tu.»

Ta Božič že imamo, a kje so obljubljeni uspehi? Žalostno, a resnično je, da tako usodne nezmožnosti, kakor radičevci, še ni v vladi pokazala nobena druga stranka. Ni bilo meseca v letu 1926. brez krize. Ropota je bilo mnogo, zrnja pa nič.

Danes v Beogradu vsakdo vidi, da z Radičem ne gre. Vsa politika radičevcev obstoji še vedno samo v sovraštvu proti Pribičeviću in v strahu pred njim. Prečani proti prečanom! Danes radičevci sami vidijo, da so samostojni demokrati v vladi z manjšim številom bolj znani braniti prečanske interese kakor oni. V malem vidimo v Sloveniji isto. Kaj počenja g. Pucelj? On misli, da je njegova glavna naloga preganjati SDS, podpirati vsakogar, ki je sovražnik SDS, in podirati vse, samo če pri tem kakšna trska pade tudi SDS na noge. S klerikalci se je združil, da SDS izrine iz Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Njegova stranka je strašno vesela nesreče zagrebške Slavenske banke, češ, morda se pa vendar dá za kakšnega pristaša SDS dokazati, da je sokriv. Vsa radičevščina je na delu, da se škoda poveča. Kako majhen

je g. Ivan Pucelj v kratkovidnem sovraštvu!

Vse početje izvira samo iz zavesti onemoglosti: SDS raste, a radičevstvo pada. Pada na Hrvaškem, pada tudi v Sloveniji. In prav je tako!

Ponovno poudarjam, da je proti SLS v Sloveniji mogoča le krepka napredna stranka, ki nas vse združuje. Bolj gotovo kakor amen v očenašu pa je, da ta stranka ne more biti radičevska. Polom radičevcev na vladi je bil morda potreben, da to uvidijo tudi tisti napredni kmetje, ki še niso zapustili dolgočasnih zelenih generalov.

V Beogradu smo pretekli teden pokopali starega Pašića. Na njegovo rakev smo po-

ložili venec priznanja in pravično smo ocenili velikega moža. Zdaj stojimo pred končnim razsodilom njegove velike stranke, ki ni več kos upravi obsežne naše države. Leto 1927. bo prineslo velike premembe v naši notranji politiki. Imeli bomo skupščinske volitve, ki naj pometejo s staro šaro. Čim temeljiteje, tem bolje! Med to šaro, ki nas tlači iz prejšnjih časov, pa je šteti tudi SLS in radičevce.

Medtem je delovala in deluje SDS mirno naprej po načrtanem programu. Mnogo smo napredovali preteklo leto v naši organizaciji, mnogo se je storilo na polju ljudske izobrazbe in gospodarske samopomoči. Med drugim je krepko napredovala tudi naša «Domovina», ki je nesebičen glasnik želj in potreb našega delovnega ljudstva na kmetih, v obrti in industriji. Moč za naše delo nam daje ljubezen do ljudstva in veselje nad vsakim njegovim napredkom. Ta ljubezen nas tudi usposablja, da lahko odpuščamo tudi sovražnikom, ki nas obmetavajo s kamenjem in blatom.

Vsem čitateljem in prijateljem «Domovine» želim prijeten Božič!

Narodni poslanec dr. Gregor Žerjav.

Politični pregled

V krizi smo preživljali leto in v krizi ga bomo menda tudi zaključili. Od aprila dalje, ko sta bila prvaka obeh vladnih strank izključena iz vlade ter je Uzunović stopil na krmilo, je vlada živela v neprestanih tresljajih. Na eni strani je bil Radić neugnan v svoji gostobesednosti, na drugi pa je Pašić navezaval politično moč na svoj palec — in tako se je godilo, da vlada navzlic ogromni večini v Narodni skupščini ni prišla do resnega dela. Štirikrat je Uzunović z vlado moral podati ostavko in je imel zdaj

petič mandat za sestavo nove vlade,

kar se mu pa ni posrečilo in je zato mandat zopet odložil. Vsekakor pa so se navzlic brezplodnemu natezavanju obednih vladnih strank dogodili nekateri važni dogodki, ki utegnejo za našo notranjo in zunanjo politiko imeti večje posledice.

Pašićeva smrt

je težko prizadela radikalno stranko, ki že dolgo preživlja hude notranje boje in je le Pašićeva vplivnost čuvala njeno enotnost. Zaenkrat se radikalci še v veliki pobitosti držijo čvrsto skupaj kakor vrabci v gnezdu, toda nasprotja bodo kmalu ostro stopila na dan. Dočim je prej cela radikalna stranka pod vplivom Pašićeve potrpežljivosti prenašala Radićeva natolčevanja, se zdaj že opaža, da nekateri radikalci hočejo odločno nastopiti proti Radiću ter je baje sam Uzu-

nović dejal, da je z Radićem nemogoče delati in je torej njegovo stranko odpraviti iz vlade ali pa vsaj v vlado pritegniti še kako stranko. Uzunović je doslej ponudil sodelovanje v vladi že vsem strankam.

Samostojni demokrati so ponudbo gladko odklonili,

ker smatrajo samo nove volitve v Narodno skupščino za rešitev iz večnih kriz. Narod naj izreče svojo sodbo in poveri svoje zaupanje novim možem! Davidovičevci so Uzunoviću stavili tako težke pogoje, da brez dolgih pogajanj ni izgledov na njihov vstop v vlado. Klerikalci so seveda takoj pristali na vstop v vlado in so se na zviti način hoteli vanjo vrniti z avtonomijo vred. Ko je namreč Uzunović zahteval, da se morajo klerikalci javno odreči avtonomiji, katero itak lahko postavijo v proso za strašilo vrabcem, se je dr. Korošec izvijal, da klerikalci zaenkrat itak ne naglašajo avtonomije in da sedaj želijo le gospodarsko delo. Toda radikalci še nadalje vztrajajo pri pogoju, da se

klerikalci slovesno odrečejo avtonomističnemu vezanju otrobov,

in zatorej zaenkrat ni govora o vstopu SLS v vlado, dasi smo tej «sreči» bili že prav blizu. Medtem, ko to pišemo, še ni videti niti prvih obrisov, kako se bo rešila kriza. Kakor rečeno, za nas samostojne demokrate je to itak postranska stvar, ker se zavedamo, da

je vsako sestavljanje novih vlad pri današnjem razmerju strank in pri sedanjem razpoloženju volilcev itak le navadno krpanje, kateremu bodo napravile konec šele nove skupščinske volitve, ki bodo ustvarile čisto novo sliko razpoloženja volilcev in številne moči posameznih strank. Naj bo na vladi Peter ali Pavel, Pucelj ali dr. Korošec, ljudstvo bo vsakega takega veljaka pocukalo za škric: prvega, ki ki je zastoj delal Radiću štafažo, drugega, ker s številnimi svojimi poslanci ni znal ščititi interesov Slovenije.

Oblastne volitve.

ki se bodo vršile 23. januarja 1927., bodo prva preizkušnja, prva bitka. SDS s čvrstim zapuščanjem v svoje volilce razvija svoj prapor svobode, enakosti in bratstva, pod katerim bo vodila zavedne Jugoslovence v ofenzivo proti vsem nazadnjakom. Napredovanje naše SDS dokazujejo številna javna zborovanja, med katerimi je predvsem omeniti

velikanski zbor na Sušaku,

kjer je v nedeljo govoril Svetozar Pribičević pred 6000 zborovalci.

Radićevci so že mesec dni prej hujskali proti Pribičeviću ter se penili od jeze, a vse zaman. Poskriti so se morali v mišje luknje, medtem ko je navdušena množica nosila Pribičevića na rokah, in medtem ko je Radić v Zagrebu, kjer je istotako v nedeljo priredil kar tri shode, moral požirati grenke vzklake:

«Kje imaš republiko? Doli izdajalec!»

Zelo važno vprašanje v današnji krizi vlade zanima ves narod:

Kdo bo novi zunanji minister?

Dr. Ninčičeva politika klečeplazenja pred fašistovsko Italijo je dobila težak zahrbtn udarec s tem, da je Italija potom »prijateljske pogodbe« sprabila Albanijo pod svoje noge ter nam tam spodaj ob albanski meji nastavila nož na hrbet. Zdaj je uvidel ves svet, da je naša država miroljubna. Dr. Nin-

čič je odstopil, toda s tem še stvar ni rešena. Treba je, kakor smo že zadnjič poudarili, izpremeniti ves sistem naše zunanje politike. Navzlic temu, da stolica zunanjega ministra ni zasedena, se že vršijo izpremembe. Zamenjani so bili nekateri naši poslaniki v inozemskih državah, poglobili smo prijateljstvo s Francijo in javljajo se

prvi glasovi o zblizanju naše države s Turčijo in Rusijo!

Naravno, da do zveze ne bo prišlo preko noči, a že sama napoved je zadostovala, da so v Italiji zajavljali, kar pomeni, da smo brenknili na pravo struno. Če pri tem še opazujemo vedno tesnejše zblizevanje Francije in Nemčije, tedaj naš položaj v mreži evropske politike ni tako brezupen, kakor se je zdelo na prvi mah po dr. Ninčičevi demisiji. Potrebujemo za zunanjega ministra samostojnega, preudarnega in odločnega moža. Ali se bo našel? To je drugo vprašanje...

Iz omenjenega si bralec približno lahko predstavlja, kakšno je danes politično razmerje v Evropi. Še par pripomb:

Francija, ki je do nedavnih časov preživljala obupno gospodarsko krizo in je menjala vlade kakor srajce, je zopet na konju. Vrednost franka je tekom zadnjih mesecev narastla za 100 odstotkov, kar sicer francoska industrija ne občuti povoljno, vendar pa je dvig franka znak politične konsolidacije in finančnega ozdravljenja.

Nemčija, ki je bila septembra na slovesen način sprejeta v Društvo narodov, je zopet velesila in se naslanja na Francijo, ker uvideva, da so njuno medsebojno sovraštvo druge velesile samo izkoriščale.

Anglija nam ni posebno naklonjena, ker se ne damo pleniti, a zanjo je prijatelj samo tisti, kjer ona kaj profitira. Podpira Italijo, zato pa bo tudi Anglija nekoč deležna sramote, da je stala na strani brezobzirnih izsiljevalcev in ogroževalcev evropskega miru.

Tudi Zedinjene države gojijo prijateljstvo samo tam, kjer je kaj dobiti. Zdaj, ko se je domala vse evropsko zlato steklo v Ameriko, lahko siromašna Evropa zopet uganja politiko kakor hoče. Mi se lahko med seboj vsi pokoljemo, a Amerika bo posegla vmes samo, če bo kaj plena.

Težko je govoriti o sovjetski Rusiji. Ona še vedno podtika dinamit in neti revolucije, kakor to dokazuje Kitajska. Vendar pa se z veseljem lahko ugotavlja, da glavni boljševiški revolucionarji stopajo v ozadje. Ljudnin je že dolgo mrtev, Trocki in Zinovjev sta bila letos odstranjena z oblasti in tako se poraja nada, da utegne tudi v Rusiji polagoma nastopiti nova doba demokracije. V to moramo verovati ter z ljubeznijo do Rusije, zibelke slovanstva, iskati poti in možnosti za zopetno sprijateljitev.

Ko se bližamo koncu leta, je zaključek o naši notranji in splošni zunanji politiki le malo razveseljiv: znotraj kriza, zunaj spletke in vedno se porajajoča nasprotja med državami. Da bi nas Božič združil v enem mišljenju: »Mir ljudem na zemlji!«

Kaj pa med prazniki?

(Z dežele.)

Zopet prihajajo božični prazniki. Marsikdo se vpraša, kaj naj počne med tem prazničnim zimskim časom s tako dolgimi večeri. Ej, prijatelji, baš letos nam nadijo božični prazniki preobilo stvari, o katerih se je treba razgovoriti s sosedi in svaščami ter določiti pofa, po katerih nam bo hoditi, če hočemo zboljšati naše kmetске, obrtniške in delavske razmere na deželi.

Nič se torej ni treba bati, kam s časom med prazniki. Ko opravimo svoja vsakdanja dela ter zadostimo vsem božjim potrebam, tedaj pojdemo k sosedu ter se razgovarjamo o naših potrebah, kako odpraviti ali vsaj ublažiti naše nedostatke v gospodarstvu.

»Domovina« daje mnogokrat spodbudo k temu in onemu razgovoru ter končnemu sklepu. Ni še

Ivan Albreht:

V objemu deroče groze

(Povest iz naših dni.)

(Dalej.)

IX.

Ker je Skalar uvidel, da z Janezom ni mogoče dosti govoriti, je peljal Metlarja po sloopjih na ogled.

«Zakaj si tak?» je dejala Minka Janezu, ko so ostali sami.

Janez si je z dlanjo zakril slepe oči.

«Minka, ti tega ne razumeš.»

«Kaj?»

«Ne veš, kako je človeku, ki mora biti kakor jaz —»

«Bog mi je priča, Janez, da ti nisem nikoli želela hudega. To pa sam veš, da vekomaj ne morem ostati doma —»

«Jaz tudi ne.»

«Ti si možki. Zate je drugače.»

«Molčiva rajši,» je menil Janez. «Vsak po svoje! Pokoro mora delati vsak sam, kadar je kaj narobe.»

Francka ju je poslušala in nazadnje rekla: «Vidiš, Minka, ti si mislila —»

Starejša sestra je hotela pikro odvrniti, pa se je premagala.

«Si mislila,» je nadaljevala Francka, «da ti jaz delam nasproti, pa ni res. Vzela bom Pergačevega, ki ga imam rada, pa ne bom ne tebi ne nikomur v nadlego.»

Zunaj je bolj in bolj naraščal vihar. Tako je lilo, da je sredi popoldneva zavaljala v sobi trda tema.

«Kakšne povodnji bodo nastale, če ne bo nehalo,» je menila Minka

«Saj so že. Korenčevo in Podbrdnikovo je vse pod vodo,» je povedala Francka.

«Še pri nas zna biti kaj narobe,» je menil Janez.

Tedaj je butnilo nekje kakor da se je odrušil kos hriba s strmine.

«Hoj, hoooj,» je zategnilo. Bil je Skalarjev glas.

Francka je planila v vozo.

«Oče —»

Nič odgovora. Dasi hiša ni stala daleč od hleva, vendar Skalar bržčas ni slišal hčerkinega glasu. Prejelo ga je tulenje vetrov in viharja.

«Minka nažgi luč,» je kriknila Francka. Tam pri hlevu — se je zdelo — buta potok čez bregove. «Moj Bog,» je vzdihnila, «kako bi le skočila tja?!»

Minka je prinesla hlevsko svetilko in skušala priti do staje, toda komaj nekaj korakov od hiše je že zabredla v vodo.

«Oče —»

«Ali si ti,» se je hropeče oglašil Skalar. «Vse nam bo odneslo. Šupa je že šla!»

Minka je skušala dalje, pa ni mogla. Jokaje se je vrnila v hišo.

«Francka, Janez, šupo je izpodkopalo —»

«Križ božji,» je zaihtela Francka in tudi Janeza je pretreslo.

«Zdaj imamo to strašno deročo grozo, brez vojne in brez bojišča,» je pomislil in vprašal:

«Kje sta pa oče in metlar?»

«V hlevu nekje,» je odvrnila Minka s komaj slišnim glasom, «pa ni mogoče več tja.»

«Za božjo voljo, pojdemo po ljudi!»

«Kod? Kam?»

«Zgoraj po obronku, precej za hišo bi se še mogoče prišlo k Pergačevim.»

«Pojdem jaz,» se je odločila Francka.

Iz vetra zunaj se je oglasilo:

«Na pomoč! Na pomoč!»

Bil je spet Skalarjev glas. Rjul je ko lev.

«Ti ostani,» je zdajci spoznala Minka.

«Jaz pojdem in pokličem.»

«Da bi vsaj do hiše ne prišlo,» je mezdela Francka.

«Kaj bo z očetom!? Poskusiva še midva, morda se nama posreči!»

Kakor na žerjavici je prosila Francka:

«Janez, ne, ne, ostani tu —»

«Francka!»

«Ostani! Sama planem venkaj in zavpijem, naj zlezejo oče na tisti rob za hlevom —»

«Pa Metlar?!»

«On je še mlad in močan.»

Kakor veverica je smuknila venkaj, porgrabila brinovko (cepinu podobno orodje) in se zagnala proti hlevu. Opogumila se je tako daleč, da jo je voda že objemala s svojimi umazanimi valovi. Krepko se je upirala z brinovko in prislunila. Potem je zaklicala:

«Oče!»

«Kdo je?» se je oglasilo iz hleva.

«Oče, bežite na rob za hlevom —»

«Bo vse odneslo,» je zatarnalo iz teme.

«Bežite, da še vas ne pokoplje. Minka je šla po ljudi! Kje je pa Metlar?»

«Bog ve, kam je izginil!»

Tedaj je vnovič prirohnelo z gore. Voharji jo je bilo više gori zajezilo porušeno drevje in odkopano skalovje, si je izvojevala pot in je z besno naglico grmela navzdol.

dolgo, ko so izšle prve knjige Vodnikov družbe. V dolgih sedanjih večerih je to kaj lepo berilo z različno vsebino, ki mora zelo zanimati tudi kmeta, obrtnika in delavca. Ako nimate teh knjig, si jih izposodite, če le morete. Zdaj je najprimernejši čas za čitanje. Kdor bo enkrat bral te knjige, bo prihodnje leto že član Vodnikove družbe.

Nič manj, če ne še važnejši, so razgovori o predstojeh volitvah v oblastne skupščine. Od teh skupščin je odvisno, kako se bodo gradile potrebne ceste, pota, urejevale vode, pospeševalo kmetijstvo in sploh vsak gospodarski napredek. Zato je baš ta čas kot posebno prikladen za razpravljanje o tem, koga bomo volili. Na kmetih se nam pred vsemi drugimi vsiljuje Slovenska ljudska stranka. Kdor malo misli s svojo glavo in malo pogleda nazaj, vidi natančno, da pomeni SLS samo izgubo za slovensko ljudstvo. Če se SLS danes kaže vneta za kmeta, delavca, je to le prisiljeno pod pritiskom časovnih razmer.

Če hočemo gospodarskega dela, je treba, da se trdno odločimo za stranko, ki hoče delati. Taka stranka pa je edino SDS. Klerikalci nas ne bodo nikdar rešili, prav tako tudi ne slovenski radičevci, bivša SKS, ki se preveč lovi zdaj za tem zdaj za onim. Za taka in podobna razmišljanja bo sedaj čas. Uverjeni smo, da bodo vsa temeljita in predurna razmišljanja dovedla vsaj do tega prepričanja, da zasluži naša delovna SDS vse zaupanje.

Ljudski glas

(Dopis z dežele.)

Bližajo se volitve in zopet bo grmelo s prižnic, po spovednicah in iz tako zvanih poštenih časopisov, da je vera v nevarnosti. To je sicer obrabljena lajna, vendar za številne duševne siromake še vedno privlačna. Še vedno je mnogo nevednežev, ki slepo verujejo, da hočejo naprednjaki zatreli vero, a nočejo razumeti, da boj med demokrati in klerikalci ni boj za vero ali proti njej, saj smo vsi za trdno prepričani, da je vera potrebna tudi zato, da človeštvo popolnoma ne po-

divja. Gotovo je, da mešanje politike in vere jemlje poslednji ugled in seje sovraštvo tam, kjer bi morala kliti nesebična ljubezen. Ali je Kristus drugače delal kakor govoril? Pri njegovih namestnikih pa vidimo baš nasprotno.

Se se dobe pravi Kristusovi namestniki, a le malo jih je in še ti so od svojih sobratov zastavljeni, zaničevani in preganjani. Prišli smo tako daleč, da zapuščajo duhovniki svoj stan in celo vero, ker se jim gabi zloraba vere po politikujoči duhovščini. Namesto da bi ta duhovščina skrbela za pošteno in pravno življenje ljudstva, vzbuja sovraštvo brata proti bratu, če ne trobi v njihov rog. Oni hočejo imeti vse dobroto že na tem svetu, drugim pa obljubljajo nebesa na onem svetu. Ko bi oni trdno verovali, bi se trudili samo za oni svet, a ne za posvetno čast in blagostanje. Edino zaradi tega smo tako zvani liberalci proti politizirajoči duhovščini, ne pa proti veri. Vera je za nas sveta stvar, ki jo po našem mnenju ne gre vlačiti v politično blato in v kupčije.

Če bi se vsa duhovščina držala Kristusovih nauk in oznanjala bolj ljubezen do bližnjega, bi bilo ljudstvo bolj vzgojeno, ne bilo bi toliko socialnih krivic, prepisov, pobojev in podobnega. Če ni ljubezni, strpnosti, požrtvovalnosti in samozatajevanja pri duhovščini, tudi vsega tega ne more biti med ljudstvom. Danes si lahko največji grešnik, a če si klerikalec, se vse pokrije s plaščem svete vere.

Vsakdo, ki misli z lastno glavo, vé, da pri vsej naši politiki ne gre za drugo kakor za ureditev države in našega gospodarstva. Glede tega so naziranja različna. V strankah pa seveda niso merodajna samo naziranja, nego tudi sposobnost voditeljev. Naše ljudstvo bi moralo že enkrat sprevideti, da klerikalna stranka v osem letih in s tako velikim številom poslancev ni dosegla prav ničesar dobrega za Slovenijo, pač pa ves čas samo hujskala brata proti bratu in Slovence pri bratih Srbih in Hrvatih osvojačila. Lajna o avtonomiji je bila samo hujskanje, saj nam vidovdanska ustava, katero so pomagali ustvariti tudi naši poslanci, daje več avtonomije, kakor smo

jo imeli v deželah pod Avstrijo. Prej smo imeli samo deželne zbore, sedaj bomo imeli poieg oblastnih skupščin tudi sreske (okrajne) skupščine. Klerikalci so hoteli imeti samostojno Slovenijo, da bi lahko po svoje vladali in uničili vsak napredek.

Naše ljudstvo naj pomisli, kaj bi bilo iz male Slovenije, če bi nas močni bratje zapustili. Kam bi oddajali prevešek naših duševnih in ročnih delavcev? Kako bi prodajali naše industrijske in obrtne izdelke? Kako bi dobivali iz Vojvodine potrebno žito? Nada na osvoboditev naših zasluž-njenih rojakov bi bila na ta način prav majhna.

Možje in mladeniči, žene in dekleta, kličemo Vam: Idite do znancev in prijateljev ter jim odpirajte oči, da bo časten naš uspeh pri volitvah v oblastne skupščine, ki morajo biti gospodarske delavnice. Na delo vsi za našo milo Slovenijo, za močno in složno Jugoslavijo pod geslom: **sve-boda, enakost, bratstvo.**

DOPISI

PRESERJE. Zadnjič smo oddali glasove klerikalcem in g. Puclju. Od tedaj sta minuli dve leti. Kaj so nam dosegli klerikalci? Kaj je dosegel g. Puclj? G, da, g. Puclj je dosegel, da je minister in da se vozi v salonskem vozu, mi pa gazimo blato. Najbolj se hudujejo Rakitenci, ki so pri zadnjih volitvah dali skoro 100 glasov Korošcu, a Puclju in Prepeluhu okoli 40 in preklinjali dr. Zerjava. Kakšno hvalo so dobili za to? Ko je Radič kot minister prosvete v enem mesecu razmetel ves denar za nove šole, koliko je dal g. Puclj za Rakitno in novo šolo? Slišimo, da je g. Puclj dal podpore le za občino, kjer je doma. Ze pravi 23. januarja 1927. se bomo videli!

VRHNIKA. SLS je pod vplivom našega župana dr. Marolta postavila v našem okraju za svojega kandidata v oblastno skupščino dobro znane g. Josipa Brenčiča z Vrhnike. Pisec teh vrstic, ki je preprost kmet, nima namena agitirati za eno ali drugo stranko, temveč hoče le volilecem kmeškega stanu za božične praznike predočiti v

«Beži, Francka, beži —»
«Oče, Janez!» je zmedeno kričalo dekle in se obupno borilo z valovi.

«Zdaj sem izgubljena,» se je prestrašila Francka. Kakor se je okrenila, ni mogla iz vode. Jelo ji je že izpodnašati noge. Sama ni več vedela, v katero smer naj gre. Nekje je pokalo tramovje in zidovje.

«Beži,» jo je zategnjeno posvaril očetov glas, ki je bil že ves raskav in pridrušen.

«Hitro na rob, oče,» se je v smrtnem strahu odzvala Francka.

Tedaj je troje zaporednih bliskov razsvetlilo okolico. Francki se je zazdelo, da stoji pred hišo Janez.

«Janez —»

«Francka,» se ji je odzval. «Beži, beži, da te ne odnese! Kliči, da ti morem na pomoč!»

«Ne, ne,» se je branilo dekle. Trenutna svetloba ji je pomagala najti pravo smer in kmalu se je rešila toliko, da je bredla vodo samo še do kolen.

«Je že dobro,» je pravila. «Kar počakaj, bom takoj pri tebi —»

Ko je prišla do hiše, je zahrumelo. Divje mukanje živine, krik obupanega Skalarja in besno lajanje in zateglo cvilenje psa se je mešalo z besnenjem neurja, ki je vse hujše in besnejše razkazovalo svojo moč. Bliski so švigali po ozračju, vmes je treskalo in grmelo kakor na sođnji dan.

«Bog ve, kaj je z Minko?»

Francka je vsa drgetala od groze in mraza.

Janez je molčal. Oprt na podboje vežnih vrat je stal kakor kip in le na obrazu je bilo začrtano vse ono strašno trpljenje, ki ga je a hlin občutil v svoji duši. Biti zdrav in mo-

čan, pa vendar tako čisto brez moči, kakor je bil zdajle on, to je obupno.

«Oče,» je stisnil izmed ustnic, toda to že ni bil več klic, ampak samo plaha prošnja.

Spet se je zablistalo in prestrašeni Francki se je zazdelo, da je odkrušen del hleva.

«Ježeš Marija,» je zavpila in se brez moči sesedla bratu k nogam.

Janez je zakrilil z rokami.

«Francka, sestra, slišiš —?!»

Tipal je in lovil kakor da hoče ohraniti nekaj, kar mu nameravajo ugrabiti nevidne, zlovešče sile.

«Francka, oče, Minka,» je klical kakor človek, ki samo še v čudežu upa najti pomoč.

«Janez,» si je opomogla mladenka, «kaj bo, kaj bo! Staja se že ruši.»

«Ruši —»

«Kaj bo z očetom!?»

«Oče,» je odmevalo iz Janeza Z obema rokama si je segel v lase in premišljeval, toda nobene rešilne misli ni bilo.

Tedaj se je spet oglasilo:

«Hooooj, hooooj —»

Bil je Skalarjev glas.

«Hvala Bogu,» je vzdihnila Francka. «Oče so se rešili.»

Medtem je nekoliko prenehalo deževati, le vihar ni hotel popustiti. Zavijal je tako besno, da je pokalo drevje po vrtu in se lo-milo kakor suho bilje.

«Minka —» je kakor v snu poklical Janez.

«Da bi se ji le kaj ne zgodilo,» se je zbala Francka.

«Mislim, da proti Pergačevim še ni poplavljen.»

«Če je šla nad rebrijo zgoraj, je prišla —»

«Da bi ji le kje ne bilo spolzelo —»

«Hooooj, hooooj, ali ste še vsi?» se je oglašil Skalar.

Janez je v obliki trombe nastavljal dlani na usta:

«Tu sva s Francko. Minka je šla klicat na pomooooč!»

Skalar, ki se je bil v zadnjem trenutku rešil na visok strminast skalnat greben za hlevom, si je oddahnil, ko je začul, da so njegovi še vsi živi.

«Kje je neki Metlar?» je mrmral sam zase in žalostno poslušal v noč, kako mu voda ne-usmiljeno jemlje in ruši imetje.

Z Metlarjem sta bila skupaj v hlevu, ko so jele pritiskati množice besneče vode. Kazal je tisto lepo ciko, ki se je bila pravkar otelila, češ, da bi ne bila napačna pri Minkini bali. Tedaj je zahrumelo zunaj pri šupi. Metlar je skočil pogledat, pa ga ni bilo več. Pa ga menda vendar ni zajelo in odneslo? ...

V strahu za njegov usodo je parkrat zapored zaklical Skalar:

«Metlar, ali slišiš? Metlar?!»

«Hoj,» se je tedaj oglašil Minkin snubec v njegovi bližini. «Kaj si tukaj? Jaz sem te pa tako iskal, da bi šla onim na pomoč.»

«Katerim?»

«Onim, kar jih je v hiši,» je odvrnil Metlar.

Skalar se je začudil:

«Saj tam vendar ni nevarnosti,» je menil Skalar.

«Še boljše,» je potrdil Metlar in se zavil v svoj premočen suknič.

Da mu ni tega onemogočala tema, bi bil Skalar videl, kako je njegov bodoči zet blede in ves prepaden od groze. Pri prvem navalu

trezno premišljanje naslednja dejstva: Kmetje, zatopite se nazaj v grozote svetovne vojne, ki je povzročila marsikateri družini obilo gorja. Ali niste v tem groznem času občutili tudi vojnih komisarjev, ki so vam rekvirirali seno in živino? Kmetje, kaj je bila posledica tega? Ali niste bili primerani, če ste hoteli še nadalje obdelovati svoja polja, kupiti drugo živino in drugo krmo, za kar ste za polovico več plačali, kakor ste dobili za tisto, kar so vam odvzeli gospodje komisarji. Mislim, da ni treba imenovati imen teh komisarjev, saj so ohranjena še vsakemu kmetu v dobrem spominu. Kmetje volilec, če se bo pokazal kateri teh nepozabljenih gg. komisarjev v vašo vas, mu pokažite hrbet, in to tudi v primeru, da ga bosta skušala zagovarjati župan dr. Marolt ali pa g. Torkar.

POLJANSKA DOLINA. Na sv. Štefana dan popoldne bo priredil naš Sokol v domu veselo igro «Babilon» s silnim smehom in razvedrilom. Po igri običajna prosta zabava. Naj nihče ne zamudi teh lepih trenutkov ter naj vsakdo pohiti ta dan v Sokolski dom. Druga prireditve s kratko igro in zabavo ter poslovlitvijo starega in nastopom novega leta bo na Silvestrov večer. Tudi na ta večer ste vabljeni vsi prijatelji in prijateljice Sokola. Zadnji čas smo imeli v našem domu več prav dobro obiskanih prireditev. 28. pr. m. so igrali naši sosedje Zirovec z dobrim uspehom «Miklovo Zelo» pri polni hiši. 1. t. m. smo obhajali praznik ujedinjenja s prisego našega članstva, nagovorom in deklamacijami. Prireditve se je udeležil tudi komandir tukajšnje pogranične čete g. Potočnik z gospo soprogo in gospodom poročnikom. Na Miklavžev večer je bila dvorana nabito polna ter se je ves spored izvršil v največjo zadovoljnost malih in odraslih. Kakor vidite, ne spimo, če tudi smo bili letos v dolini hudo prizadeti. Nesreča še ni zabrisana ter še sploh ne bo tako kmalu. Kakor se deluje tu, tako se z vso vztrajnostjo dela tudi na popravilo škode povzročene po strahoviti povodnji. Cesta je kolikor toliko popravljena ter se pride z manjšim vozom že tudi do Zirov. Za avtomobile seveda še ni primerna. Tudi zaslini mostovi so povsod postavljeni. Trajni mostovi, ki bi kljubovali večjim

navalom, bodo morali počakati pomoči od drugod, ker sami domačini vsega tega ne zmorejo. Te lepe jesenske in zimske dneve so ljudje dobro izrabili s čedenjem zasutega polja, njiv, travnikov in vrtov. Seveda pri vsej marljivosti marsikje še do pomladi ne bo vse urejeno. Zatorej je čisto naravno in pravično, da se takim odpise vsaj davek, če se že drugače ne more pomagati. Seveda bi se morale opustiti tudi vse občinske in druge doklade, ki znašajo mnogo več kakor državni davek. To bi pa že težko šlo, ker so občine kot take, posebno Poljanska, hudo prizadete ter v največjih stiskah. Z vztrajnostjo in pridnostjo se bo upajmo, tudi to gorje, ki nas je letos zadelo, popravilo in pozabilo. Četudi za večino v dolini, letos božični prazniki ne bodo veseli, vendar se otrejmo vsaj te dni vseh teh neveselih misli. V tem smislu želi tudi dopisnik vesele božične praznike rojakom v dolini.

RADOVLJICA. Za oblastne volitve je v radovljiškem okraju precej zanimanja. Boj bo med nami in «cantantariji», ki so postavili nekdanjega poverjenika iz Gorij g. Jana za kandidata. Pa niso v gorjah vsi zadovoljni z njim, saj je znano, kdo je najbolj izrabljaj gorjanske vozničke. Vsakdo ve, čigavo milijonarstvo se je iz njihovih žuljev naredilo. Znano je tudi, da so kmetje za pašo največ in edino takrat dosegli, ko je bil dr. Zerjav, žal, samo osem mesecev v vladi. Klerikalcem v našem okraju klenka. Imamo poslanca, ki ga je, žal, izvolil zadnji naš okraj, znanepa g. Serner, pa nismo o njem drugega čuli, kakor da je dobil visoko službo vseučiliškega profesorja v Ljubljani. Glede elektrike ga imajo v spominu vse vasi okraja, ki bi danes mogle imeti napeljavo, če bi bil mož na mestu. Naš kandidat g. Josip Ambrožič je zelo priljubljen, on je domač in ga vsi poznamo. G. Ambrožič je delaven, in je zlasti v davčnih zadevah okraja brez razlike vsem mnogo pomagaj. Veselimo se, da so tudi Ambrožičevi tovariši kandidati vrli domačini vseh stanov. Zlasti je tudi delavstvo dobro zastopano, kar je le dokaz, da SDS vse stanove enakomerno ceni. Če bodo de'arvi storili svojo dolžnost, bomo gotovo izvolili iz našega okraja dva napredna poslanca. Poleg naših in klerikalcev so listo po-

stavili tudi nekaki radikalni. To so tisti, ki menda hočejo beograjsko korupcijsko zlo prevajati k nam. Gg., ali ni škoda truda? Mi radikalov ne maramo. Preveč zla je storila ljudstvu. Prav tako nepotrebna lista je lista radičevcev, ki so za kandidata postavili dosedanjega župana sedavičarja g. Vidica v Lescab. Tudi ti glasovi proti vrženi in samo v korist klerikalcem, kajti stranka, ki bo imela glasov pod dve tretjini količnika, to je pri nas okoli 1800, sploh ne pride v poštev. Kakor so šli pri volitvah v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo skupaj, tako so radičevci tudi to pot zmenjeni z cantantariji, da se indirektno med seboj podpirajo. Toda napredni kmetje spregledujejo. Kdor ni klerikalec, bo volil g. Ambrožiča.

SEMIC. (Smrtina kosa.) 17. t. m. smo pokopali gospo Marijo Sepaherjevo, rojeno Kendovo, mater Antona Sepaherja, šolskega vodje v Kranju, in taščo g. Jožka Razpotnika, šolskega vodje na Strekljevercu. Pokojnica je bila napredna žena, dobra gospodinja in gostilničarka ter zaradi tega daleč na krog znana kot dobra kuharica. Delovala je mnogo za gasilno društvo v Semiču ter bila prva, ki se je začela zanimati za društvene prireditve. Ni se sramovala z mladimi člani nastopati pri igrah. Pod njeno roko se je začelo razvijati prosvetno delo, na katero je lahko danes društvo ponosno. Pokojnica je imela dobro besedo za vsakogar ter je bila darežljivih rok napram ubogim. Kako je bila v časih, se je videlo ob pogrebu, kajti spremljala jo je na zadnji poti velikanska množica ljudi. Med drugimi sta se udeležila pogreba gasilno društvo in šolska mladina, kateri je bila pokojnica vedno naklonjena. Pokojnica nam ostane v nepozabnem spominu.

A. S.

TRNJE PRI BREZICAH. (Smrtina kosa.) V sredo 15. t. m. je umrla ga. Ivana Šetinčeva, omožena Benkočeva, posestnica v Trnju. Pokojnica, ki bi imela 19. t. m. izpolniti šele 23 let svoje starosti, je bila splošno priljubljena zaradi svoje izredne dobroti. To je pokazal zlasti njen pogreb, ki je bil kljub slabemu vremenu tako obiskan, kakor se pri nas le malokdaj vidi. Bila je nad tri meseca bolna na pljučih ter je zlasti zadnje tedne mnogo trpela, vendar je pa

vode je smuknil iz hleva in se hitro rešil na strmino, ne da bi se bil zmenil za usodo svojega tasta in njegovega imetja. Tam je potrpežljivo čakal, kaj se bo zgodilo. Bil je trdno prepričan, da odplavé Skalarja z živino vred valovi, vendar ga ni prav nič mikalo na pomoč. Slišal je bil tudi Frančko, ki je bila prišla očeta svarit. «Saamensko je korajžna,» je pomislil tedaj in že v naprej iskal izgovora, ki bi se z njim izmuznil, ako se Skalar srečno reši na rob. Ko je začul, da je Skalar res priplezal na vrh, se mu je tudi brž posvetilo, češ, da je treba iti na pomoč onim, ki so še ostali v hiši. Čim je Skalar zatrdil, da tam ni nevarnosti, se je odrezal Metlar:

«Potem smo vsi rešeni, hvala Bogu.» In bolj zaupno je pripomnil:

«Jaz sem se bal za Minko. Preden bi se njej imelo zgoditi kaj žalega —»

Skalar ga je poslušal samo na pol. Voda pod njima je butala zdaj sem, zdaj tja, kakor da hoče na vsak način popolnoma odplaviti lepo Skalarjevo domačijo.

«Menda se je spet nekje zajezilo,» se je prestrašil Skalar.

Dež je čisto ponehal in tudi vihar se je za trenutek potolažil, le bliski so še vedno na gosto preprežali nebo.

«Joj, ali si videl?» se je zgrozil Skalar, ko se je spet zasvetilo.

«Res, zajezilo se je,» je menil Metlar.

«Zdaj bo kopala voda proti hiši —»

«Bo vseeno treba onim na pomoč,» je plaho pripomnil Metlar.

«Ne prideva več tja,» je skoro brezglasno dahnil Skalar.

Noč, voda, joj, to je bila groza, da si ni mogel misliti hujše. Kar stoji Zarečje, še ni

bilo tega. Skalarjev dom je vendar star več ko deset rodov, pa še ni bilo nikoli tega.

«Vse nas bo izpodžrlo,» je pripomnil iz svojih žalostnih misli.

Metlar je molčal in trepetal. «Kaj mi je neki bilo treba hoditi sem, ko mi ni nobene sile. Dom imam, lepo imetje je moja last, pa bi bil že tudi ženo dobil,» je premišljeval ves obupan in potrten.

Medtem je voda venomer naraščala. Segala je že od staje do hiše. Ker si še vedno ni mogla prekopati zadostnega odtoka, se je jela nabirati že pod bregom zadaj za hišo.

«Voda je že tukaj,» se je zgrozila Francka, a Janez jo je potolažil:

«Le nikar se ne boj. Mene ne odnese tako izlahka.»

Čez nekaj časa je svetoval:

«Stopiva noter in v podstrešje. Skušala bova Minko z lučjo pokazati smer.»

Francka je ubogala. Zlezla sta v podstrešje in na oni strani proti Pergačevim odkrila del strehe. Francka se je vzpeja in visoko dvignila svetilko. Tedaj je zaklicalo iz teme:

«Janez, Franckaaa, hohooooj!»

«Že gredo,» je veselo povedala Francka bratu, ko je spoznala svojega dragega glas. Oba sta se odzvala:

«Hohooooj!»

Pergačevi z Minko so prišli blizu hiše.

«Kje ste?» je vprašal Pergač.

«Na strehi,» je menila Francka.

Nato je bilo čuti samo živahno mrmljanje. Voda je dvojico v podstrešju tako glušila, da nista razumeia pogovorov rešiteljev v rebri.

«Francka,» je zaklical Pergačev Janez, «ali je pri hiši že kaj izpodjedeno?»

«Ne vem! Mislim, da ne. Saj je komaj šele kakih deset minut, kar teče voda za hišo.»

«Globoka?»

«Ne vem —»

«Počakaj, kjer si!»

Pergačev je previdno stopal z lučjo po bregu navzdol. Ko je prišel do vode, je dvignil luč.

«Francka!»

«Janez!»

«Ali imaš kakšno močno vrv?»

Francka je kmalu našla vrv.

«Imam.»

«Naveži na en konec kamen, drugega pa trdno kam priveži. Potem skušaj vreči navezani kamen proti meni!» je učil Janez.

Francka je šla v vežo in prinesla od tam doberšen kamen.

«Hohooooj! Živino bo odneslo,» se je začulo medtem sem z roba.

«Če odnese ves svet, samo da Francke ne,» je pomislil Pergačev in čakal, kako bo dekletu uspelo. Skalarjev Janez je potrpežljivo čakal.

«Kmalu bomo rešeni,» ga je tolažila sestra.

Privezala sta vrv z enim koncem za močan prečnik, na drugi konec pa je Francka navezala kamen.

«Janez, primi me malo, da ne omahnem!» je poprosila sestra in zlezla spet nazaj na streho.

Janez je s sestrino pomočjo podstavil staro skrinjo. Nanjo je stopila Francka, in se naslonila na brata, ki jo je, oprt na strešnik, z obema rokama objel okrog pasu.

«Zdaj si brez skrbi,» ji je dejal. «Samo glej, da boš dobro zavihetela!»

vso bol prenašala z izrednim potrpljenjem. Ohranimo blago pokojnice v najlepšem spominu! Njenim sorodnikom naše iskreno sožalje!

SV. JURIJ OB JUŽNI ŽELEZNICI. Tu so se zbrali sami kmetijski in obrtniški fantje, ki imajo radi lepo petje, ter sklenili, da ustanovijo pevski zbor. K drugi vaji, ki se je vršila v nedeljo, jih je prišlo že dvajset, pa pravijo, da jih bo še več. Nas šentjurtane pač veselijo, da bomo imeli zopet zbor nam vsem v ponos, kakor je bil pred leti. O tem smo trdno prepričani, saj poznamo naše fante iz Lokarij, Vrhnega in Nove vasi, pa tudi domače, ter vemo, da se ne ustrašijo dolgega, slabega pota, da se ne bojijo dela, ki jih čaka, pa tudi vztrajnosti jim ne manjka. Le pogumno naprejš!

GROBELNO. Na našem kolodvoru se blagajna včasih tako pozno odpre, da nekateri potniki ne pridejo na vrsto in morajo brez vozniških listov na vlak. Prosimo, da se to nemudoma preuredi.

ŠMARJE PRI JELSAH. Na zadnji odborovi seji srezke organizacije SDS v Šmarju se je sklenilo, da mora vsak dopisnik «Domovine» dati svoj dopis žigosati pri svoji krajevni organizaciji SDS. Če pa še katera krajevna organizacija SDS nima svoje štampiljke, mora dopis podpisati tamkajšnji predsednik ali tajnik. Gre za to, da se onemogočijo dopisi, odposlani za «Domovino» od ljudi, ki sploh niso naši pristaši in delajo našim ljudem krivico. Izvzeti so: dnevne novice, vesti o porokah, smrti, požarih, nesrečah itd. Na ta način se bo zaenkrat napravil red, da ne bo sitnosti. Tajništvo srezke organizacije SDS želi vsem članom krajevnih organizacij, zaupnikom in vsem prijateljem naše organizacije vesele božične praznike in srečno novo leto.

BUČE. Naša fara je prav zapuščena, ker nima niti enega naprednega društva. Imamo pri nas v pretežni večini klerikalce, toda kljub temu se glede morale ne moremo pohvaliti. Vse preveč imamo pri nas ljudi, ki se delajo v cerkvi svetnike, izven cerkve pa so vse kaj drugega. Naš g. župnik si mnogo prizadeva, da bi spravil take grešnike na pravo pot, a vse ne pomaga nič. Župniku g. Turku moramo priznati, da se v politično življenje ne vmešava, ker ve, da to ni njegov

poklic. Ustanovil je Marijino društvo, ki jo pa strogo nadzoruje. Lepo pač ni za one, ki so bili nekdanji pristaši SDS, a so samo zaradi strahu pred g. župnikom prestopili k SLS. Ne verjamemo, da je g. župnik vesel takih nestanovitnih možakov. Še bolj obžalovanja vredno je, če je kdo postal pristaša SLS le zaradi tega, ker je dolžnik klerikalne posojilnice. Pričakujemo, da se bo na Bučah ustanovilo prosvetno društvo. G. Vanja je zelo vnet za to stvar in je dal celo pristoječo razpolago. Zdramite se, Bučnarji! Naj prisijte solnce tudi k nam. Končno bi še opozorili druge duhovnike, naj si vzamejo za vzgled g. Turka, potem se pa ne bo treba bati, da bi pešala vera. — Rodoljub.

SMARTNO NA PAKI. Dne 25. julija letos smo tudi mi odkrili spomenik padlim žrtvam svetovne vojne. Spomenik je krasno delo g. Čamernika, kamnoseka v Celju. Podstavek je iz cimenta, soha vojaka pa iz marmorja. Odkritje spomenika se je izvršilo ob ogromni udeležbi naroda od blizu in daleč. Kaj takega pri nas še ni bilo. Spomenik je res lep, a nekaj je, kar mu jemlje vrednost: postavljen je namreč na pokopališču v kot, kamor nikakor ne spada. Pri odkritju so se ljudje naravnost zgražali nad tem, da se tak spomenik, ki naj bo viden znak naše pietete do naših pokojnih mučnikov, skriva v tak kot, tembolj, ko je bil že izbran prav primeren prostor sredi vasi pred cerkvijo. Seveda, prostor, kjer bi naj stal, je bil župnikov vrt. Čudimo se Odboru za postavljenje spomenika, da mu je tako hitro upadel pogum pred osebo, ki ni skusila, kaj je bila vojna, in ki ne ve, kaj se pravi biti oče treh padlih sinov. Ze predzgodovina tega spomenika je zelo burna. Skoro pred štirimi leti v prejšnjem občinskem odboru je staval neki odbornik predlog za postavitve takega spomenika. Kakor mi je pravil bivši odbornik, je bil dotični predlog sprejet z navdušenjem in v očeh marsikaterega odbornika so lesketale solze. Tudi je tedanji občinski odbor dovolil soglasno precejšnjo vsoto za spomenik. Navzlic ginjenju in solzam v očeh takratnih občinskih očetov ni prišlo do izvedbe predloga. Zakaj? Ker tisti predlagatelj ni bil njihov klerikalec, temveč socialista. Bil je sicer mož

poštenjak, ampak v njihov rog ni trčil. Na ta način je vse zaspalo. Šele čez nekaj let se je posrečilo nekemu odborniku, da je našel v prejšnjih sejhinih zapisnikih dotični pozabljeni predlog ter si ga osvojil. Toiiko resnici na ljubo. Ni moj namen, kogarkoli napadati. Vem, da dopis marsikom ne bo ljub. Zato moram poudariti naslednje: Naprednjaki smo bili prvi, ki smo se spomnili na spomenik, ko je še pri mnogih klerikalcih prevladovalo mnenje, da zadostujejo tablice z napisom: «Vse za vero, dom, cesarja» pod zvornikom. Da smo naprednjaki bili za dostojen spomenik, kaže dejstvo, da smo ga hoteli imeti sredi vasi pred cerkvijo na najlepšem kraju, a odbor se je ustrašil enega samega človeka ter skrival tako lep spomenik v kot, kamor ne spada. Pa brez zamere!

SV. EMA-PRISTAVA. Dne 12. t. m. smo položili k večnemu počitku vzorno mater in gospodinj Marijo Cverlinovo. Pokojna je bila iz ugledne rodbine Ogrizkove. Naslednji dan je pa po par urah težkih muk nenadoma umrl priden šolar Rok Popovič. Najbrže ga je zadela možganska kap. Sošolci, ki so ga spremljali na zadnji poti, so mu v slovo zapeli več ginljivih žalostink. Hudo prizadetima hišama iskreno sožalje! — Da naš kraj napreduje, nam je dokazala 12. t. m. igrana «Razvalina življenja». Igra se bo na splošno željo ponovila 21. januarja. Vstopnina znižana. — Razveseljivo je, da se je v našem kraju tako razširilo napredno časopisje, posebno «Domovina». Dolžnost naša pa je, da bomo v naprej še delavnejši. Časi zahtevajo ljudske omike. Nekdo, ki nas skuša ovirati pri tem delu, naj si zapomni, da je vse njegovo prizadevanje jalovo.

MALA NEDELJA. Za božične praznike se nam obetajo v Društvenem domu izredno zanimive kinematografske predstave potovalnega kina. Na Štefanovo točno ob 3. in ob pol 7. uri zvečer se predvaja izredno napet film «Mehikanski razbojnik» in burka «Nap in Nelly». Na Silvestrovo 31. t. m. točno ob 7. uri zvečer in na Novoga leta dan točno ob 3. uri popoldne se predvaja znamenit film «Quo vadis» izra časa Neronovega preganjanja kristjanov (požar Rima, borbe gladiatorjev v amfiteatru itd.). Priporočila se

«Križ božji,» se je odločila Francka in na vso moč zagnala kamen. Potem je prisluhnila.

«Je že dobro,» je veselo kriknil Pergačev. S pomočjo ostalih je navezal vrv na mogočno deblo, da je bila prav napeta.

«Zdaj poskusim,» je dejal, sezul čevlje in vrhnjo obleko ter začel plezati po vrvi. Kmalu je bil pri Francki.

«Smrti že lahko pokažemo figo,» se je pošalil, ko je stopil na streho. Objel je dekle, krepko segel Janezu v roko in dejal:

«Zdaj se pa le podvizajmo, da nas ne prehitijo! Ali bi vzdržal ti v plezanju?»

«Bi,» je dejal Skalarjev.

«Potem gremo lahko hkrati,» je menil Pergačev. Privezal si je Francko na hrbet, a z njenim bratom ga je sklepala kratka, a dovolj močna vrv, ki sta si jo vsak na enem koncu privezala okrog pasu.

«Da ne čofneš v vodo, če bi se ti kaj ponesrečilo,» je menil Pergačev.

Nato so se hitro zavihitli na vrv. Francka je ves čas trepetaje molila v svojem srcu za srečno rešitev in vsak trenutek se ji je zdel kakor večnost.

Ni more!

Zdravnik: «Danes ste pa zelo čili in čvrsti. Ali je zdravilo, ki sem ga včeraj predpisal, tako dobro učinkovalo?»

Bolnik: «Ah, gospod zdravnik, saj ga nisem niti zaužil!»

Zdravnik: «To bi vendar morali storiti, preden ste sploščali!»

Bolnik: «Da, da, toda jaz sploh nisem šel spat.»

Anton Stražar:

Iz življenja škocijanskega mežnarja

(Dalje.)

Isto nedeljo, ko se je k Manici pripeljal bogati ženin, so se tudi prav dobro imeli na domu pri škocijanskem mežnarju Liparjev Tine, Petavarjev Bernard in pa mežnar sam. Šele na večer so se razšli. Pri odhodu je dejal Tine:

«Tomažek, če se nam to posreči, smo jo dobro izpeljali. Ti si pa res od samega zlodja! Nič ne dene, če me ta nagajivost stane tudi 20 goldinarjev. Ta prevzetna Manica si bo to dobro zapomnila.»

«Tine, nič se ne boj! Taka ošabnica se bo že dala ukrotiti. Napeljal je Tomažek vso reč, jaz jo pa bom dokončal pri Slaparju v Lukovici!» je dejal Bernard.

«O, vem, vem, da si tudi ti Bernard pravi ptiček. Saj ne boš zastojl!»

Mežnar je odšel počasi proti domači cerkvi, da bo zvonil «Ave Marijo», ko sta odšla Bernard in Tine. Prav zadovoljen je bil in nenavadno dolgo je zvonil tisti večer večerno molitev. Ko se je vračal nazaj proti domu, je videl spodaj pri cesti kočijo, s katero so iskri konji kar dirjali. Vedel je, da se pelje Maničin snubec.

*

V tretjem tednu po tej snubitvi, bila je sredo, je Rovtarjeva Manica naročila v Slaparjevi gostilni razkošen obed za štiri osebe. Na določeni dan se je Manica oblekla v lepo novo obleko, ki si jo je dala napraviti v Ljubljani po zadnji modi. Tudi hlapcu Matiji je kupila novo oblačilo ter mu dala na pot deset cigar. Maničine tovarišice so kar zelenele od jaze, ko so jo videle, da se pelje

v gosposki obleki in v popolnoma novem koleslju.

V Lukovici pri Slaparju sta se ustavila in je Manica naročila hlapcu:

«Matija, pij, kolikor te je volja! Samo glej, da ne boš preveč pijan. Tudi lačen ti ni treba biti. Jaz grem sedaj na Brdo. Ko prideva nazaj, pa le glej, da se boš dobro zašukal, kajti on bo kmalu tvoj gospodar!»

«Manica, nič se ne boj, vse bo v redu. Ali pride z ženinom Karlom tudi njegov prijatelj, tisti, ki je bil ono nedeljo z njim?»

«Kajpa! On bo danes za pričo pri pislih, na ženitovanju pa njegov drug. Jaz grem sedaj!»

Na kameniti klopi pred starodavnim brdskim gradom je uboga Manica sedela in sedela ter čakala Karla in njegovega tovariša. Ko se je naveličala sedenja, je nemirno hodila sem in tja. Judno se ji je videlo, zakaj neki ni Karla. Za deseto uro popoldne sta se dogovorila, a ura v bližnjem farnem zvoniku je odbila že enajst, a ženina še ni od nikoder. Revica je vsa obupana čakala še do dvanaestih. Baš je mislila oditi, ko je zapazila prihajati nekega dečka. Deček se je ustavil pred njo, jo pozdravil in vprašal:

«Ali ste vi Manica?»

«Da, da, ali imaš kaj za mene?»

«Imam. Tukajle imate!»

Dečko je izročil Manici pisemce. Dekle hitro odtrga ovoj in bere:

Preljuba Rovtarjeva Manica!

Beri pismo od poštenega fanta Kranica! Kar boš zdaj brala, je čista resnica. Bila si zelo ošabna in ti doslej ni ugajal nobeden ženin. Zato te je sedaj eden zavrnjenih ženinov pošteno potegnil. Zato nikar ne čakaj! Poboljšaj se! Bod' pozdravljena! V Kurjem vrhu na žalostno sredo.

vsem, od blizu in daleč, da si ogledajo te predstave.

PRŠETINCI PRI SV. TOMAŽU. Tukaj je umrl mlad fant Anton Zmazek za zavrtno boleznijo jetiko. Zaradi domačih preprirov, ker ima mačeho, je moral iskati si drugje kruha. Prehladil se je pri mlatvi, ker je moral zunaj prenočevati. Naj v miru počiva!

SREDIŠČE OB DRAVI. (Iz tajništva krajevne organizacije SDS.) Že danes opozarjamo vse člane in somišljenike na veliki shod SDS, ki se bo vršil 2. januarja v Macincih in na katerega bo prišel tudi naš vodja g. Svetozar Pribečević. Dolžnost naših somišljenikov iz Središča in okolice je, da pobitijo ta dan vsi do zadnjega v sosednje Macince in se v najčistnejšem številu udeležijo velikega narodnega zbora, da čujejo moško besedo svojega vodje. Zbor v Macincih naj bo velika smotra naše stranke, kjer bomo dvignili glasen protest proti današnjemu neznosnemu političnemu in gospodarskemu stanju v državi. Pokažimo 2. januarja zopet svojo strankarsko zavest in disciplino. Podrobna navodila glede skupnega odhoda v Macince bodo izdana pravočasno. — Jože Veselko, tajnik krajevne organizacije SDS.

PRTOČA. Te dni smo spremili k večnemu počitku v Prtoči gospo Terezijo Kolarčevo, upokojeno učiteljico in soprogo istotako upokojenega šolskega upravitelja v Prtoči. V družbi svojega soproga je učila in vzgojila celo sedanjo generacijo prtoškega šolskega okoliša. Bila je skrbna gospodinja, dobra žena in tovarišica ter plemenita in nad vse ljubeča mati. Zapušča žalujočega soproga, enega sina in eno hčerko. Bila je s soprogom vred naprednega mišljenja. Študirala je v sedaj češkoslovaških Košicah, služila potem večnoma v Prtoči pod madžarsko vlado in ob prevratu ostala s teritorijem vred pod našo vlado. Naj ji bo lahka jugoslovenska zemlja!

BEDENJ V BELI KRAJINI. Volitve se bližajo, zato razpošiljajo klerikalci na vse strani svoje agitatorje in duhovščina deluje že s polno paro. Kaj bo šele tik pred volitvami! Najhujše je za klerikalce, ker je zašla «Domovina» že v

vsako vas v Sloveniji. To jih boli. Mi pa potrdimo, da je «Domovina» res za nas, ker nam piše vse, kakor je v resnici. Pravijo, da je «Domovina» brezverska. Da bi le imel vsak pristaš SLS toliko vere, kakor jo imajo bralci «Domovine», pa bi bilo dobro. Tisti, ki beremo «Domovino», tudi hodimo v cerkev, ali predpisati si ne pustimo, kar bi se komu zljubilo, ker imamo sami glavo na pravem mestu. Dr. Žerjav je naš, ker nam v «Domovini» vedno razlaga, kako in kaj se ravna in ker nam pomaga. Zadnjič sta hodila dva klerikalna romarja po Beli Krajini. Zaneslo ju je tudi v adlešičko faro. V vsako hišo sta vtaknila svoj nos ter agitirala za «Domoljuba». Kar jima je prišlo na misel, sta obljubovala. Takim praznim obljubam ne nasedamo več. Tudi v Bedenj sta priromala. Pravila sta, naj prodamo jajca in peteline, pa bo dovolj za naročnino za «Domoljuba». Še mene sta pol ure nadlegovala, da še na delo nisem mogel. Slednjič sta me pa kar zapisala med naročnike. V naši «Domovini» jim pa povem, da smo napredni in me niso vzeli na limanice kakor ostalih ne. Kar so po svoji volji zapisali, naj kar imajo. To povem vsem, da ne bodo mislili, da je kdo prestopil v njihovo stranko. Za «Domovino» bomo pa precej ob novem letu poslali celoletno naročnino za naslednje leto.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ZRAČENJE KORENSKIH KLETI POZIMI.

Za krompir, peso, korenje itd. je treba do brega spravila, je treba zdravih klet in da skrbimo po teh prostorih za primerno toploto in za čisti zrak. V takih kletih se nabira vlaga in toplota, kar oboje škoduje. Notri spravljeno korenstvo izhlapeva, vene in se suši, posebno če je klet suha. V nasprotnem slučaju, če je klet vlažna, je pa nevarnost, da nam začne korenstvo in gomolje gniti. V vlažnih prostorih se razvijajo in razmnožujejo

plesni in druge gnilobne glivice (bakterije), ki kvarijo krompir in drugo korenstvo. Presuha in premrzla klet je pa zopet škodljiva in slaba. Na vse to mora biti gospodar pozoren in mora paziti, da mu korenstvo in gomolje ne trpi škode. Največ škodujejo zatohle in vlažne kleti.

Naše korenske kleti z večine nimajo nobene ventilacije, nobenih naprav in priprav za redno zračenje. Zato jih moramo sami in po potrebi prezračevati. Tudi pozimi ob suhih dnevih dajmo okna za nekaj časa odpreti, da zamore izprijen zrak odhajati in sveži zrak od zunaj dohajati. Za tako prezračevanje je korenstvo in gomolje silno hvaležno, zlasti še po slabih, vlažnih in zadužljivih kletih. Paziti pa je, da ne pozabimo odprtih oken zopet zapirati, kakor hitro se je klet zadostno prezračila. Toplota v korenski kleti naj znaša pozimi nekaj stopinj nad ničlo (2—4°). V mrazu in čez noč mora biti pa klet dobro zaprta, da nam korenstvo in gomolje ne ozebe ali pa celo zmrzne. V slabih pritlešnih kletih je treba ob hudem mrazu korenstvo in zlasti krompir celo pokrivati, da nam ne trpi mraza in da nam ne zmrzne.

Najboljši zrak, da je korenska klet dobra, je to, če nam ostane korenstvo in gomolje tako zdravo in sveže, kakor je bilo takrat, ko smo ga notri spravljali. Krompir ne sme veneti, se ne sme sušiti, pa tudi plesniti in gniti ne. Posebno v mokrih letih, ko nam korenstvo rado gnije, je važno in potrebno, da zasledujemo z največjo pozornostjo, kako se nam korenstvo drži. V takih letih je še posebno važno, da skrbimo z odpiranjem in zračenjem kleti za to, da ostane klet dosti suha in zdrava.

NAVADIMO SE NA REDNO ČEJO ŽIVINE!

Živina naj se dobro počuti. Le take živali nam dajejo popoln užitek in nam povrnejo stroške za rejo. Poznamo jih po vsi vnanjosti, po bistrem in zdravem pogledu, po svetli in kratki dlaki, po rejenosti itd. Divje živali so zmeraj čiste in snažne. One skrbe same za

Kaj takega pa še ne. Z obupno žalostjo je osramočena mladenka raztrgala pismo. Ozrla se je naokrog, a fantiča ni bilo nikjer več. Ko bi bil še tu, bi ga pograbila za ušesa in povedati bi ji moral, kje je dobil to pismo.

Kaj je hotela storiti? Sama ne gre za nobeno ceno k Slaparju. Šla je počasi po gozdni poti Lukovici navzdol. Kakor nalašč ji je prišel nasproti hlapec Matija. Kar ustrašil se je, ko je videl svojo gospodarico vso prepadlo in samo.

Manica mu je dala potrebni denar za naročeno kosilo in za ono, kar je sam potrošil, ter mu ukazala:

«Matija, to plačaj pri Slaparju! Jaz te bom čakala koncem Lukovice ob moravški cesti. Pa hitro zaprezi in pridi!»

V dobrih desetih minutah sta se že odpeljala Manica in hlapec, pa prav hitro sta vozila!

Komaj se je odpeljal hlapec, je že prikorakal Bernard k Slaparju.

Šaljivi gostilničar mu je rekel: «Bernard, srečen dan si zadel. Pojdi v sobo, dobil boš jesti, kolikor boš hotel. Neka nevesta iz Moravč je vse plačala za tebe.»

«Bog daj srečo tej dobri nevesti! Baš potreben sem kosila.»

Več časa si osramočena Manica potem ni upala med ljudi, ki so o tem dogodku govorili, da ni bilo ne konca ne kraja.

V Kovačevi gostilni v Krtini so isto sredo, ko se je Manici prigodila sramota, posedavali škocijanski mežnar, Liparjev Tine in «ženin Karlo», ki pa ni bil Karlo, ampak France iz bližnjih Domžal.

Gostilničarju Kovaču se je videlo zelo čudno, da so neprestano govorili o neki Manici — nevesti. Bil je radoveden, kako buko so ti ljudje naredili. Radovednost ga je tako mučila, da je

naskrivaj vprašal mežnarja: «Ti, Tomaž, povej no, povej, kakšnega zlodja imate?»

Mežnar pa je položil pomenljivo prst na usta in samo odgovoril: «Vse boš počasi zvedel, vse. To si pa zapomni: če je imel škocijanski mežnar svoje prste vmes, potem to niso mačje solze...»

Ta sramota, ki je bila zares huda za Manico, se je počasi pozabila. Tudi omožila se je Manica. Toda, kdor dolgo izbira, izbirek dobi! Tako se je zgodilo tudi ošabnici. V zakon je vzela popolnoma nepoznanega človeka iz obližja Kamnika, ki jo je nesramno zvodil. Na Brdu pri notarju mu je Manica zapisala vso kmetijo, češ, saj bo prinesel k hiši 2000 goldinarjev dote, ki jih ji je celo pokazal.

Kmalu po možitvi pa je mož posekal najlepši del gozda ter z izkupičkom tega lesa plačal svoj dolg. Svojo doto v znesku 2000 goldinarjev si je bil namreč izposodil od nekega prijatelja.

Kaj je hotela Manica? Nekaj časa se je hudovala. Ko pa je videla, da se ji mnogi znanci škodoželjno smeji, je utihnila.

Škocijanski mežnar pa je dostikrat temu ali onemu govoril:

«Jaz sem dal tej Manici že malo popra, a ta njen mož ji ga da še več! Toliko hudega ji pa vendarle ne privoščim, čeprav je bila ošabnica.»

Cenena vožnja Skopčevega Matije po železnici.

Daleč okoli ni bilo večjega skopuha, kakor je bil Skopčev Matija iz škocijanske soseske. Matija je podedoval po svojem stricu čedno kmetijo. Da bi se ženil, to pa nikakor ne, dasi bi mu bila dota žene prav všečna, saj Matija je bil grozno lakomen denarja. Brez vzroka niso govorili o njem: «Matija bi šel za šestico na vrh Kamniških planin ali pa tudi v pekel! Tudi žena bi mu uga-jala; samo to mu ni šlo v glavo, da bi moral ženo

hraniti in oblačiti ter skrbeti za otroke.

Zato je Matija ostal kar sam. Sam je delal, sam kuhal in redil dve kravi, nekaj zemlje pa je dal v najem. Razume se, da je hodil Matija zelo zamazan okrog. Srajco, ki jo je imel narejeno iz domačega platna, je nosil toliko časa na sebi, da se je popolnoma raztrgala.

Kadar je Matija šel z doma po opravkih, je vse zaklenil; kravama je kar v jasli nametal krme za ves dan, v žleb pa jima dal vode. Kdor je slučajno zavil v Matijevo hišo, se je kar zgrozil: namesto lepo pobeljenih so se videle črne stene kakor v kovačnici. V pozimskem času je ležal Matija kar v peči. No, potem si lahko mislite, da je bil tudi črn kakor zamorec.

Matija je zahajal v vas edinole k škocijanskemu mežnarju.

Pa je bil enkrat mežnar Tomažek v hudi denarni stiski in je prosil Matijo, naj mu posodi deset goldinarjev.

«Tomažek, tebi pa že posodim. Da mi le ob letu vrneš, pa je dobro. Za dobro delo mi boš dal en goldinar, za obresti pa boš prišel pet jutrov pomagat kosit.»

Kaj je hotel mežnar, vzel je denar, kajti tiste čase je bilo hudo zanj. Za te obresti pa se je hotel ob letu pošteno znesti.

To so se smejali Škocijanci, ko jim je mežnar pripovedoval, kako se mu je godilo, ko je bil tistih pet jutrov za obresti pri Skopčevem Matiji. Pravil je:

«Ljudje krščanski, kdor še ni delal pri Skopčevem Matijčetu, naj gre enkrat poskusit. Pa vsakdo vedel, kako izvrstna postrežba ga je čakala, poslušajte: Jaz sem prišel prav zgodaj, košnja; komaj se je dobro dani, sem bil že v njem. Pa je rekel Matijče: 'Tomažek, počakaj me malo pred hišo, več, košnja je huda, ti bom pri-

telesno snago. Ta snaga združena z redno telesno čerjo pripomore veliko k boljšemu počutku. In to lahko razumemo. Koža je važen del telesa in njegove življenske prenosne. To ni le vnanja odeja, ki pokriva život in ga varuje pred vnanjimi vplivi in pred poškodo- vanjem, ona je tudi važen uravnavalec (regu- lator) telesne prenosne. Če koža ne more s svojimi luknjicami pravilno delovati, če se ne more vršiti kožno hlapenje, potem se žival tudi dobro preživljati ne more. Dajmo zadelati te luknjice in zapreti, pa prestane tudi telesna prenosna in z njo zvezano življenje.

Ako bi poznali in uvaževali naši gospo- darji, kako važno vlogo igra živalska koža v življenju sleherne živali, pa bi se tudi pri nas poprijeli vse bolj skrbnega snajenja posamez- nih živali, zlasti tistih domačih živali, katerim smo na en in drug način odvzeli možnost, da bi se same zadostno in redno čedile. Ži- vinorejci naprednejših dežel so to že davno uvideli, zato je tam vsa čerja živine veliko bolj skrbna. Po teh krajih je živina bolj čista, dlaka bolj gladka in svetla in vsa reja tudi zaradi tega bolj dobičkanosna.

Tudi pri nas moramo priti tako daleč. Sicer se po mnogih hlevih živina redno snaji, v obče pa še premalo. Sedaj pozimi imamo lepo priliko, da živino redno vsak dan čedimo s česalom in ščetjo. Pri tem snajenju se ne gre samo za to, da odstranimo tisto nesnago in blato, ki se nabere in drži kože in dlake, ampak tudi za to, da se koža po vseh delih života odrigne in očedi tudi od prahu in kožnih luskin, da se koža s takim obdelovanjem bolj oživlja in vzdržuje v svojem delovanju. Redna in dobra čerja bo veliko pripomogla, da bo použita klaja živalim bolj tehnika in da bo dajala živina vsled tega tudi več užitka.

Vinski sejem in razstava v Ivanjkevcih

Vinarska zadruga «Jeruzalečan» v Ivanjkevcih je priredila 9. t. m. drugi vinski sejem in razstavo vin ormoško-ljutomerskega izvora. V naslednjem hočem navesti nekaj strokovno-tehničnih podatkov. 86 vino- gradnikov je prijavilo za sejem in razstavo 195 vin letnikov 1921 do 1926. Vinskih vzorcev pa je bilo vpo-

slanih 178. 17 vinskih vzorcev ni pravočasno prispelo, pa jih zaradi tega niso mogli več vpoštevati.

Vsa pravočasno dospela vina so bila pred sejmom, oziroma razstavo, glede kakovosti ocenjena po posebni strokovni komisiji (gg. Kočvar, Zabavnik, Zupanc). Večina vin je bila iz mešanih nasadov, po številu 92, sortnih vin pa 86. Zaradi količinsko jako slabe vinske letine 1926 manjši vinogradni posestniki niso vin sorti- rali, a ne zato, ker se jim to ne bi izplačalo, nego samo zato, ker je pridelek bil pač zelo skromen. Kljub temu so vina iz mešanih nasadov jako dobra, ker ti mešani nasadi obstoje iz samih dobrih vrst grozdja. Večji posestniki pa imajo večinoma sortirana vina.

Ocena vin je pokazala v splošnem povoljne uspehe. Če vpoštevamo, da je komisija morala izločiti s sejma le dva vinska vzorca zaradi plesnobe, oziroma okusa po plesnivem sodu, to je vsega skupaj 1:1 odstotka, je to dokaz dovolj dobrega kietarenja tudi pri malem vinogradniku. Sumljivost mešanja vin zlahtnih trt z vinom samorodnih amerikank se je pojavila samo v dveh primerih, to je tudi samo 1:1 odstotka. To je znamenje, da so ljudje že spoznali neumestnost meša- nja šmarice z našim dobrim vinom, kar je pripiso- vati ugodnemu vplivu tozadevnih odredb velikega župana v Mariboru ter delavnosti javnih funkcionar- jev v tej smeri. Slika ocene vin je naslednja:

Vino	Letnik	6	5	4	3	2	1	0	Vkup
Mešan nasad	1926	3	11	27	15	6	2	64	
"	1925	1	8	8	12	1		25	
"	1924				1			1	
"	1923				1			1	
"	1921				1			1	
Rumeni šipon	1926	1	2	10	5	1		19	
"	1925	1	1	2	1			5	
"	1921	1						1	
Laška graševina	1926	4	3	7				14	
"	1925	1	3	1				5	
"	1924		1					1	
Drobna graševina	1926	1						1	
"	1925	2						2	
"	1924	1						1	
Muškatni silvanec	1926	4	1	1	1			7	
"	1925		1					1	
Zeleni silvanec	1926	2						2	
"	1925	1	1					2	
Beli burgundec	1926	1	2	3	1			7	
"	1925	4	1					5	
"	1924	1						1	
Rulandec	1926	1						1	
"	1925	1	1					2	
Traminec	1926	1	1					2	
"	1925	1	1					2	
Rum. muškatelec	1926	1						1	
Muškatna varina	1925	1						1	
Neuburger	1926	1						1	
Portugalka	1926	1	1					2	
Skupaj		14	25	37	59	38	8	2	178

Razstavljalcem, katerih vina so bila ocenjena s 6, 5 in 4, so se priznale diplome, in sicer so jih prejeli:

nesel malo podpore, da se ti ne bodo rebra pre- več šibila.

Jaz sem sedel na strohnelo klopico pred hišo, ki je bila tako stara, da je gledala že Francoze. Kmalu mi je prinesel Matijček v predpasniku trdih suhih hrušk, v latvici pa kislega mleka.

«Na, Tomažek, zajemi kislega mleka in dobre suhe hruške prigrizuj zraven. Veš, tudi jaz imam rajši hruške kakor kruh.»

Ljudje božji, samo pogledal sem v tisto latvico, pa mi je bilo že dovolj. Matijče ni namreč nikoli pomil posode, ko je snedel mleko. Hruške pa so bile tako trde kakor kamenje na cesti. Sicer pa za kosca, ki mora pošteno delati, niso ne suhe hruške ne mleko.

Matijče je kar sam vlekel venkaj iz nesnage tisto kislo mleko in ga otepaval, poleg pa je hru- stal suhe hruške, da je pokalo, kakor bi zidar s kladivom razbijal kamenje.

«Tomažek, jaz imam najraje takole okrepčilo. Mogoče ti mleko ne diši, ker se posode drži še staro kislo mleko. Veš, to je zato dobro, ker se mleko raje kisa v nepomiti latvici. Hruške so pa prav dobre zoper grižo.»

«Lepo te prosim, Matijče, daj no, daj hitro po- žlampati tisto tvoje mleko, sicer se mi bo želodec preobrnil.»

«Oh, ubogi Tomažek, ti si pa res mehkega želodca.»

Nato sva odšla kosit. Vsako jutro tistih petih dni sem kosil do enajste ure. No, hvala Bogu, da so ta jutra minula.

Tomažek je razmišljal in razmišljal, kako bi se znesel nad skopuhom. No, pa mu je priložnost

nudil sam Matijče.

Prišel je nekega dne Matijče k mežnarju s prav važnim vprašanjem.

«Tomažek, veš, kaj te vprašam. Ti si se že večkrat peljal po »ajzelponu«, zato veš, kako se mora človek tamkaj ravnati. Veš, jaz grem na sejem, pa bi se rad malo peljal. Ti, Tomažek, tebi je gotovo znano ali se mora iti na vlak kar na tistih postajah ali tudi kje vmes.»

To vprašanje je bilo zelo všeč Tomažku, kajti sedaj je imel priložnost, da pošteno izplača skopuha.

«Seveda, tebi, Matijče, še ni znano, kako se je treba peljati na vlaku, jaz pa vse to dobro vem, ker sem se že večkrat peljal. Tiste postaje imajo največ zavoljo tega, da lahko tamkaj blago nalagajo ali pa izlagajo. Človek pa gre na ta voz lahko, kjer hoče. Vstopiti moreš kar sredi proge, ko vidiš, da bo proti tebi pihal vlak, pa mahati moraš sem in tja z rdečo ruto. Najbolje bo, če jo navežeš na palico, da se bo bolj videlo.»

«Ali se bo mrcina tudi zares ustavil, če bom tako delal?»

«Si brez skrbi, Matijče! Toda to ti povem: Nikar drugim ne pripoveduj o tem. Saj veš, kako so ljudje nevoščljivi. Namesto, da vstopiš na Kresnicah, greš malo proti Litiji, pa boš na do- bičku, kajti toliko pota ti ne bodo računali.»

«Prav lepa hvala, Tomažek, jutri se bom pe- ljaj na sejem v Zagorje.»

Matijče je odšel, mežnar pa si je mislil:

«Le čakaj, ti skopuh grdi, dobro si boš za- pomnil, kdaj si ustavil vlak z rdečo ruto!»

(Dalje prih.)

I. Za izbornu kvaliteto: 1.) Klota Bouvier, Gor- nja Radgona, za izbrani rumeni šipon, letnik 1925, pridelan v Jeruzalemu; 2.) Karolina Hintzejeva, Ptuj, za rulandec, letnika 1925 in 1926, pridelan v Je- ruzelemu; 3.) Stefan Brodar, Ormož, za beli bur- gundec, letnik 1925 iz Brebrovniku, za muškati silva- nec, letnik 1926 iz Gomile; 4.) Katika Rajhova, Mota pri Ljutomeru, za muškati silvanec, letnik 1926, pridelan v Jeruzalemu; 5.) Franc Kočvar, Središče, za muškati silvanec, letnik 1926, in rumeni šipon, letnik 1921, pridelana v Kajžaru; 6.) Otmar Dier- mayr, Ormož, za drobno graševino, letnika 1924 in 1925, pridelano v Kajžaru; 7.) Štajerska hra- nilnica, Podlehnik, za dobro graševino in traminca, letnika 1925 in 1926, ter beli burgundec, letnik 1926, pridelani v Podgorcih.

II. Za prav dobro kvaliteto: 1.) Ivan Fischer- auer, Jeruzalem, za rumeni šipon in laško graševino, letnik 1926, pridelana v Jeruzalemu; 2.) Alfred Saf- fin, Dunaj, za vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pridelano v Vinskem vrhu; 3.) Lovro Petovar, Ivanjkovci, za laško graševino in beli burgundec, letnik 1926, pridelana v Jeruzalemu; 4.) Oskar Kalten- egger, Pavlovski vrh, za vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pridelano v Pavlovskem vrhu; 5.) Anton Lešnik, Gradeč, za beli burgundec, letnik 1925, in za vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pridelana v Cerovcih; 6.) Ivan Veselič, Ormož, za beli burgun- dec, letnika 1925 in 1926, pridelan v Jeruzalemu, od- nosno Litmerku; 7.) Rudolf Peterc, Ormož, za ru- landec, letnik 1925, pridelan v Strezetini; 8.) Ludovik Kuharič, Ormož, za zeleni silvanec, letnika 1925 in 1926, pridelan v Stanovčaku; 9.) Olga Beninger- jeva, Svetinje, za muškati silvanec, letnik 1926, pri- delan pri Svetinjah; 10.) Adolf Stamen, Ormož, za beli burgundec in laško graševino, letnik 1925, pri- delana v Litmerku.

III. Za dobro kvaliteto: 1.) Josip Janžek, Ivanj- kovci, za vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pri- delano v Brebrovniku; 2.) Robert Wolf, Ilovec, za muškati silvanec, laško graševino in rumeni šipon, letnik 1926, pridelani v Ilovcu; 3.) Ivan Lukman, Krčevina, za vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pridelano v Kajžaru; 4.) Martin Reinisch, Gradeč, za laško graševino, letnik 1926, pridelano v Pavlovskem vrhu; 5.) Mirko Rajh, Sarajevo, za vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pridelano v Šlammjaku; 6.) doktor E. Seifwarz, Ljutomer, za vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pridelano v Gresovčaku; 7.) Avgust Vraz, Cerovec, za vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pridelano v Radomerčaku; 8.) Anton Senčar, Pušenci, za traminec, letnik 1926, pridelan v Strezetini; 9.) Vinko Polak, Ivanjkovci, za vino iz mešanega nasada, letnik 1925 in 1926, pridelano v Ivanjkovčaku; 10.) Stefan Vogrin, Vukomerje, za vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pridelano v Kožanjsaku; 11.) Mesina ob- čina Ormož, za vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pridelano v Vinskem vrhu; 12.) Marija Roz- manova, Ilovec, za rulandec, letnik 1925, in laško graševino, letnik 1926, pridelana v Ilovcu; 13.) Ludovik Sigmundt, Svetinje, za beli burgundec in vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pridelano pri Svetinjah; 14.) Dedič Sigmundt, Svetinje, za beli burgundec, letnik 1926, pridelan v Brebrovniku in 15.) Angela Golarjeva, Ljutomer, za vino iz mešanega nasada, letnik 1926, pridelano v Gresovčaku.

Vinska razstava in sejem v Ivanjkevcih imata bele- žiti, kakor vidimo, lep uspeh ne samo s stališča vinske trgovine, nego tudi v strokovnotehničnem oziru. Vино- gradnik ima na takih prireditvah najlepšo priliko vi- deti, kaj zahteva konzum in kaj najboljša plača in če je pameten, se pri svojem vinskem obratu po tem tudi ravna. Zeleti je, da se vinogradniki povsod, kjer so pogoji dani, organizirajo in skušajo posnemati kraje, kjer se že prirejajo vinski sejmi in razstave kakor v Ivanjkevcih, Središču, St. Ilju, Gornji Radgoni in Ljutomeru. Take prireditve so velikega pomena in bi morale biti zbirališča materiala, to je vina za pri- reditve, v večjem slogu kakor bo na primer oblastna vinska razstava od 15. do 17. januarja 1927. v Ptuj. Upati je, da se bodo vse prej omenjene organizacije v svojem lastnem interesu mnogobrojno udeležile raz- stave v Ptuj z dobrim blagom iz svojih okolišev. Uspeh ne bo izostal, ker je vina malo, a kupcev bo dovolj.

I. Zabavnik.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Razpoložanje na žitnih tržiščih doma in v inozemstvu je večinoma mlačno. Le povpraševanje po turščici je malo večje. Precej povprašujejo po naši turščici tudi iz inozemstva. V Vojvodini so bile zabeležene naslednje cene na de- belež za 100 kg: pšenica 285 do 290 Din, rž 190 do 200 Din, ječmen, prvovrstni 190 do 200 Din, kmilni 170 do 180 Din, oves 150 do 155 Din, turščica umetno sušena 147-50 do 150 Din, času primerno suha 135 do 140 Din, moka «0» 450 do 460 Din, otrobi 105 do 110 Din.

ZIVINA. Cene v Sloveniji ostajajo nespreme- njene, dočim na Hrvaškem valujejo z majhnimi

razlikami. Na zadnjem ljubljanskem sejmu dne 16. t. m. so bile za kilogram žive teže naslednje povprečne cene: voli, prvovrstni 8 Din, drugovrstni 7-50, krave, debele 5 do 6 Din, krave klobasarice 3 do 4 Din, teleta 10 do 11-50 Din. Prasi za rejo so se prodajali po 150 do 250 Din, konji po 1000 do 6000 Din po kakovosti.

FIZOL. Povpraševanje po fižolu je majhno, dasi ni mnogo pridelka. Po nekaterih finejših vrstah malo povprašuje Italija. V Vojvodini se prodaja beli fižol po 170 do 175, v Slavoniji pisani po 160 do 170 Din za 100 kg.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 20. t. m. v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 798-50 do 801-50 dinarjev;

100 nemških mark za 1348 do 1351 Din;

1000 madžarskih korar za okrog 79 par;

100 italijanskih lir za 252-80 do 254-80 Din;

1 dolar za 56-56 do 56-76 Din;

100 francoskih frankov za 226-50 do 228-50 dinarja;

100 češkoslovaških kron za 167-80 do 168-60 dinarja;

100 švicarskih frankov za 1094 do 1097 Din.

Kratke vesti

— Ljubljanski velesejem v letu 1927. Na zadnji seji upravnega odbora Ljubljanskega velesejma se je sklenilo, prirediti v prihodnjem letu VII. mednarodni vzorčni velesejem v času od 2. do 11. julija, pokrajinsko razstavo, ki bo nosila kmetijski značaj, pa od 10. do 19. septembra. Po dosedanjem zanimanju obeta biti VII. velesejem eden najboljših, pokrajinski kmetijski razstavi pa je že v naprej zasiguran popoln moralen uspeh, saj bo to prireditev v proslavo 160letnega obstoja Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani, ki bo napela vse moči, da bo razstava čim bolj uspela. Ker si je od letošnjih razstavljalcev že 75 odstotkov zagotovilo svoje stare razstavne prostore, ni več mnogo izbire. Zato naj se novi razstavljalci zgledajo takoj v sejmiskem uradu.

— Iz delovanja okrajnega živinorejskega odbora v Laškem. Ponovna seja laškega okrajnega živinorejskega odbora pod vodstvom načelnika g. Alojzija Šmida iz Jurkloštra se je vršila 10. t. m. Pri tej priliki so se obravnavala vsa aktualna vprašanja glede povzdige živinoreje v okraju in se je predvsem razmotrivalo vprašanje preskrbe s potrebnimi plemenjaki, z bikci in mrjasci. Ugotovilo se je veliko in za našo rejo naravnost že nevarno pomanjkanje bikov v posameznih občinah. Zaradi tega se je sklenilo, da se čimprej izvrši nabava potrebnih plemenjakov. Posvetovalo se je tudi o nabavi plemenskih krav in telic. Razpravljalo se je potem še podrobno o potrebni celotni povzdigi živinoreje, in sicer na širši podlagi (nakup pašnika za mlado živino, ureditev mlekarne itd.). Tozadevna akcija je nujno potrebna, ker je tukajšnjim kmetovalcem živinoreja več ali manj edini vir dohodkov. Kmetijski referent g. Wernig je poročal o pospeševanju živinoreje v mariborski oblasti, o radikalni, a povsem učinkoviti uporabi štajerskega deželne zakonika iz leta 1896. glede preskrbe bikov v občinah mariborskega območja in o delovanju zasnovanih živinorejskih odborov v Slovenjgradu in na Gorenjskem. Za povzdigo živinoreje v laškem okraju je sicer okrajni zastop dovolil znesek 50.000 dinarjev, vendar je ta vsota znatno prenizka za tozadevno pospeševalno akcijo. Radi tega je živinorejski odbor sklenil obrniti se z vsestransko utemeljeno prošnjo za podporo na kmetijski oddelek ljubljanske oblasti; odbor se nadeja, da bo oblast uvaževala gospodarsko zavednost okrajnega zastopa, ki je volil tolikšno vsoto v pospeševalne namene, in upa tudi, da bo kmetijski oddelek podprl nesebično gospodarsko stremljenje živinorejskega odbora s primernim denarnim zneskom.

— Razpis kletarskih tečajev. Iz pisarne mariborskega velikega župana smo prejeli: Zaradi odredbe ministrstva za kmetijstvo in vode se bodo vršili v zmislu zakona o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva kletarski tečaji za vinogradnike in viničarje ter njihove sinove; nadalje tudi za gostilničarje in njihove pomočnike v času od 24. do vstevši 27. januarja 1927., in sicer: 1. na državnem trtnem in sadnem nasadu v Pekrah (p. Limbuš pri Mariboru); 2. na državnem trtnem in sadnem nasadu v Kapeli (p. Slatina-Radenci). Delovni program za ta tečaja je: 1. čiščenje vinskih posod in kleti; 2. dolivanje sodov; 3. pretakanje vina; 4. pouk o raznih načinih, po katerih se vino umetno čisti; 5. o filtririh

in filtriranju vina; 6. o boleznih vina in o načinih, po katerih se odvrčajo in zdravijo; 7. natakanje vina v steklenice; 8. kuhanje in prekuhanje žganja in konjaka; 9. pokušavanje raznih vrst in tipov zdravih in belnih vin; 10. merjenje alkohola v vinu z ebullioskopom kakor tudi kisline s kislomerom in drugimi pripravami. Na vsak tečaj se sprejema največjemu 15 udeležencev. Priglasiti se je ustno ali pismeno čimprej, najkasneje pa do 15. januarja 1927. pri dotičnem nasadu, na kar bo vsak priglasenec obveščen, ali je sprejet ali ne. Kmetijski (vinogradniški) fantje kakor tudi viničarji, ki se udeležijo tečaja, dobijo na nasadu prosto prenočišče in dnevno 10 Din kot prispevek za prehrano.

Za „Pravico kladiva“ in za Vodnikovo družbo

Dopis z dežele.

Čitali smo, da se je nekdo v »Slovencu« razhudil nad Vodnikovo družbo zaradi povesi o »Pravici kladiva«, češ, da je pisatelj g. Vladimir Levstik storil krivico slovenski duhovščini, ker je po resnici popisal njeno delovanje pred vojno in med vojno. Mi, ki smo po deželi z velikim zanimanjem čitali to povest, nismo opazili nikake krivice, ampak smo se le čudili pisatelju, da je naše resnične razmere zadel tako dobro. Slišal sem resne in preudarne moze, ki so menili: »Prav tako je bilo.« Neka ženska je vzklila: »Zdaj šele vem, zakaj sem podpisala deklaracijo!«

Ne vemo torej, zakaj se gospodje vznemirjajo, saj se ni zgodila krivica njim, zgodila se je kovaču Andreju, ki je moral iti v smrt zato, ker je verjel v našo zmago. Resnica je hčerka božja in jo moramo priznati, četudi pokaže naše slabe strani. Tega pa vendar ne bo nihče trdil, da je bila politika slovenske duhovščine pred vojno prava. Če bi bila prava, bi se ne bili izpreobrnil. In kaj je župnik Vojska drugo kakor eden od mnogih, ki so delovali po načelih SLS za Avstrijo in so se pozneje izpreobrnil.

Zato je storil pisatelj prav, da nam je pokazal to dobo v povesti. Na ta način dobimo bolj vpogled v tedanje dogodke kakor s suhoparnim naštevanjem dogodkov. Posebno preprost človek ne more razumeti svetovnih dogodkov tako, kakor če jih vidi v življenju svoje domače vasi.

»Pravica kladiva« ima torej prav. Kovač je sicer padel, a njegova misel je zmagala — prinesla nam je osvobojenje. In »Pravica kladiva« naj zdaj kuje, naj mehča, kar je trdega, naj zravna, kar je krivega, naj pokonča, kar je slabega. Mislimo, da je pisatelj nalašč tako nlovil svojo povest, da bi pokazal, da ima narodova pest, kovačevo kladivo, pravico še danes pokazati našim ljudem resnico in uničiti, kar je še napačnega med nami. Prav zato so se menda prizadeji gospodje oglašili proti tej »pravici«. Mi pa pravimo: le s premislekom berite to knjigo, le širite jo in pokažite jo ljudem, ki jim morda ni v roke prišla, da bodo spoznali resnico in bodo bolj razumeli pretekli in današnji čas. Posebno člani Vodnikove družbe naj vidijo v nji svojo pravico in dolžnost, da se bore za dobro stvar.

Pravica je navadno na strani manjšine in zmagi prej ali slej. Zato bi bilo prav, da bi dobili še več takih povesi, ki bi nam pokazale našo preteklost in sedanjost v pravi luči. Zato je dolžnost nas vseh delati za Vodnikovo družbo.

Priznati moramo, da je bivša Mohorjeva družba poleg dobrih in koristnih knjig dala med narod tudi mnogo takega, kar ni bilo dobro z narodnega stališča. Saj je bila ona, ne da bi kdo od nje kaj takega zahteval, glavna propagatorica avstrijanščine. Vsako leto je prinesla kako proslavljanje Avstrije in se le malo ozirala po jugoslovanskem in slovanskem svetu. Vse to mora zdaj popraviti Vodnikova družba. Med nami živi še polno starih laži iz avstrijskih časov, malo poznamo svojo in srbsko zgodovino, Rusijo, Čehe in Poljake, torej naš domači in slovanski svet, s katerim se moramo seznaniti, če hočemo biti res slovanski narod.

Naša duhovščina naj se zgleduje na srbski

duhovščini, kako je ta živela in trpela s svojim narodom, kako se je borila za svobodo in pravico! Koliko svečnikov je bilo pobitih in pomorjenih! Kako je ta narodna duhovščina znala združiti vero in cerkev, narod in domovino v eno. Pri nas pa se protestira, ako se pošiljajo med narod knjige, ki naj služijo pravici in resnici ter nam kažejo naše narodno življenje v pravi luči. Vemo, da se bo te dni zopet mnogo agitiralo proti »brezverskemu« tisku, a naši ljudje niso več tako neumni. Še preden so vedeli, kaj bodo dobili, je ime našega prvega pesnika Valentina Vodnika privabilo v družbin krog nad 14.000 članov. Zdaj imamo knjige pred seboj in nikogar ni, ki bi ne priznal, da je to za 20 Din lep dar. Število članov se mora letos podvojiti. Zato je dolžan sodelovati vsak član. Čim več nas bo, lepše knjige bo lahko družba izdala. Danes svet hitro napreduje in mi ne smemo zaostati. Delo družbe je še ogromno. Najbolj bi ljudem ugajali dobri potopisi in popisi novih neznanih krajev. Takih krajev je še mnogo. Letos se gode velike stvari na Kitajskem, v Mandžuriji, Kantonu itd. Sibirija je nam še premalo znana. Vse to nam bo podala družba. Zgodovina Rusije, Poljske, jugoslovanskih pokrajin je nam še precej tuja. Seveda bi želeli dobrih in lepo ilustriranih knjig. Pri velikem številu članstva se morejo izdajati tudi taka velika dela. Namesto življenja svetnikov itd. bi lahko dobili življenje naših velikih mož. Družba ima gotovo v tem oziru svoj program, izvršiti ga bo mogla le, če jo vsi podpiramo. Na ta način lahko vsaka slovenska hiša pride do svoje knjižnice, iz katere bodo črpali še otroci in vnuki. Zato delujmo vsi za idejo »Pravice kladiva«, to je za našo narodno svobodo in za Vodnikovo družbo, ki naj uresniči želje našega pesnika:

Išče te sreča,
um ti je dan,
našel jo bodeš,
ak' nisi zaspan.

Povračilo

Nada: »Jaz sem mu dejala, da je nesramnež, in sem mu vrnila vsa njegova darila.«

Zora: »In kaj je on napravil?«

Nada: »Poslal mi je pol kilograma pudra kot nadomestilo za oni puder, ki ga je na svoji suknji odnašal s seboj, kadar je odhajal od mene.«

Skupna napredna fronta SDS in NSS pri oblastnih volitvah

Vsak pravi naprednjak v Sloveniji bo volil samo skupne napredne kandidate

Kandidatske liste za ljubljansko oblast

Srez Brežice (2. skrinjica).

Kandidati:

1. **Karl Cimperšek**, trgovec in posest., Sevnica;
2. **Ivan Ogorevc**, posest. in kovač, Vel. Obrež;
3. **Dr. Ljudevit Štiker**, odvetnik, Brežice.

Namestniki:

1. **Ivan Pavlovič**, posestnik in župan, Armeško;
2. **Blaž Jeriček**, trgovec, Rajhenburg;
3. **Franč Kušlan**, lesni trg. in posest., Brežice.

Srez Črnomelj (3. skrinjica).

Kandidati:

1. **Julij Mazelle**, posestnik, Gradac;
2. **Karol Müller**, trgovec, Črnomelj.

Namestniki:

1. **Anton Sever**, trgovec, Semič;
2. **Ivan Malešič ml.**, trgovec, Metlika.

Srez Kamnik (1. skrinjica).

Kandidati:

1. **Dr. Rihard Karba**, župan in lekarn., Kamnik;
2. **Anton Skok**, župan, posest. in trg., Domžale;
3. **Fr. Kokalj**, posestnik in kovač, Vrhpolje.

Namestniki:

1. **Franč Ropret**, tovarnar, Pristava;
2. **Franč Klopčič**, pos., Sp. Loke, obč. Krašnja;
3. **Franč Zihel**, posestnik, Vodice.

Srez Kočevje (3. skrinjica).

Kandidati:

1. **Ivan Rus**, pos. in veletrgovec, Loški potok;
2. **Dr. Štefan Rajh**, odvetnik in pos., Kočevje;
3. **Anton Pirkovič**, posestnik, Velike Lašče;
4. **Filip Peterlin**, posestnik in trgovec, Ribnica.

Namestniki:

1. **Josip Oberstar**, posest. in trgovec, Ribnica;
2. **Alfonz Ličen**, pom. kurjač drž. žel., Kočevje;
3. **Franjo Keržič**, trgovec, Velike Lašče;
4. **Ferdo Wiegele**, nadučitelj, Loški potok.

Srez Kranj (2. skrinjica).

Kandidati:

1. **Dr. Albert Kramer**, novinar, Ljubljana;
2. **Ivan Lončar**, župan in posestnik, Tržič;
3. **Anton Križnar**, posest. in gost., Stražišče;
4. **Ivan Podlipnik**, tkalski mojster, Kranj;
5. **Anton Štefen**, čevljarski mojster, Kranj.

Namestniki:

1. **Ciril Pirc**, župan in posestnik, Kranj;
2. **Avgust Primožič**, mizar,ski mojster, Tržič;
3. **Ivo Šorli**, pekovski mojster, Gorenjavas;
4. **Anton Markelj**, sedlar, Tržič;
5. **Dr. Fran Jerala**, odvetnik, Škofja Loka.

Srez Krško (3. skrinjica).

Kandidati:

1. **Alojzij Šribar**, posestnik, Ardor;
2. **Franč Hmelj**, trg., gost. in posest., Radeče;
3. **Anton Činkole**, posestnik, Dobruska vas;
4. **Josip Snidaršič**, pos., Studenec pri Krškem;
5. **Anton Jug**, gimnazijski ravnatelj, Ljubljana.

Namestniki:

1. **Ljudevit Slanšek**, mizar in posest., Krško;
2. **Josip Kalin**, posest. itd., Obrežje (Vel. Dol.);
3. **Josip Pečar**, pos. itd., Grahovica 4 (Boštanj);
4. **Franč Lukek**, pos. in čevljar, Št. Rupert 88;
5. **Anton Kovačič**, pos. in mlin., Krška vas 36.

Srez Laško (3. skrinjica).

Kandidati:

1. **Dr. Joža Bohinjec**, ravn. OUZD, Ljubljana;
2. **Avgust Dolinšek**, posest. in gost., Hraštnik;
3. **Jakob Restar**, posest. in rudar, Praprotno.

Namestniki:

1. **Konrad Elsbacher**, trgovec in pos., Laško;
2. **Alojzij Baša**, postajenačelnik, Zidani most;
3. **Anton Horjak**, posest, Loke pri Zid. mostu;

Srez Litija (3. skrinjica).

Kandidati:

1. **Franč Lajovic**, trgovec, Litija;
2. **Mirko Weinberger**, industrijec, Zagorje;
3. **Franč Mohorič**, pos., Na šoli (obč. Žalna);
4. **Luka Bizjak**, skladišč., Gradec (obč. Hotič).

Namestniki:

1. **Vinko Sedlar**, rudniški delavec, Zagorje;
2. **Vojko Šribar**, posestnik, Gradec pri Litiji;
3. **Ivan Bregar**, posest. in gostilničar, Izlake;
4. **Jernej Peček**, trg. z lesom in pos., Višnja gora.

Srez Ljubljana okolica (4. skrinjica).

Kandidati:

1. **Fran Zebal**, pos. in trg., Rudnik pri Ljubljani;
2. **Karel Mayer**, pos. in v. pošt. of. v p., Vrhnikar;
3. **Franč Švigelj**, posestnik, Ig;
4. **Josip Matjan**, posestnik, Vižmarje;
5. **Franjo Rupnik**, žel. strojevodja, Ljubljana;
6. **Pavel Paučič**, tes. mojst., Fužine pri Hrušici;
7. **Ivan Hvastja**, posestnik, Savlje pri Ježici.

Namestniki:

1. **Karel Perkon**, delovodja, Vič;
2. **Anton Drašler**, restavrat, Borovnica;
3. **Josip Javornik**, posestnik itd., Studenec-Ig;
4. **Franjo Zupan**, vojni mojster, Novi Vodmat;
5. **Franč Šušteršič**, posest., Svetje pri Medv.;
6. **Franč Šušteršič**, posest. in gost., Zapuže;
7. **Ciril Požar**, gostilničar in posestnik, Zalog.

Srez Logatec (2. skrinjica).

Kandidati:

1. **Valentin Poljanšek**, posestnik, Dobračeva;
2. **Karel Kovač**, lesni trgovec, Stari trg;
3. **Andrej Pirc**, posestnik, Rakek.

Namestniki:

1. **Anton Bajc**, posest. in del., Dol. Logatec;
2. **Leopold Turšič**, mizar, Cerknica;
3. **Franč Ošaben**, kovač, Martinjak.

Srez Novo mesto (3. skrinjica).

Kandidati:

1. **Rudolf Faleskini**, opekarnar, Dol. Straža;
2. **Filip Ogrič**, zobotehnik, Novo mesto;
3. **Klement Belovsky**, posestnik, Mirna;
4. **Karel Mervar**, pek. mojster, Žužemberk;
5. **Anton Jarc**, vinogradnik, Zagrad 9.

Namestniki:

1. **Anton Kolenc**, tovarnar, Mirna;
2. **Ivan Rustja**, trgovec, Dobindon (Uršnasela);
3. **Franč Može**, trgovec in posestnik, Dvor;
4. **Matija Slane**, posestnik, Pleš;
5. **Janez Bon**, posestnik, Zabrdje.

Srez Radovljica (3. skrinjica).

Kandidati:

1. **Josip Ambrožič**, posestnik, Ljubno;
2. **Alojzij Ferbežar**, kovinar, Sava;
3. **Boris Černe**, posestnik, Gorje.

Namestniki:

1. **Franč Rauhekar**, gost. in pos., Boh. Bistrica;
2. **Leopold Zore**, pos. in trg., Kranjska gora;
3. **Rado Lauseger**, kovinar, Jesenice-Fužine.

Ljubljana mesto (2. skrinjica).

Kandidati:

1. **Dr. Dinko Puc**, odvetnik, Ljubljana;
2. **Ivan Tavčar**, uradnik, Ljubljana;
3. **Ivan Mohorič**, uradnik Trg. zb., Ljubljana;
4. **ing. Gvido Gulič**, drž. uradnik, Ljubljana;
5. **Dr. Joža Bohinjec**, ravnatelj, Ljubljana.

Namestniki:

1. **Dr. Tone Jamar**, zdravnik, Ljubljana;
2. **Miroslav Urbas**, trgovec in pos., Ljubljana;
3. **Anton Boh**, poštni poduradnik, Ljubljana;
4. **Ivan Hiter**, uradnik, Ljubljana;
5. **Geyer Rudolf**, ključ. mojster, Ljubljana.

Kandidatske liste za mariborsko oblast

Mesto Maribor (4. skrinjica).

Kandidati:

1. **Josip Mohorko**, postajenačelnik, Maribor;
2. **Vilko Weigl**, trgovec, Maribor;
3. **Jože Volčič**, mizar, Maribor.

Namestniki:

1. **Ivan Kežar**, žel. uradnik v p., Maribor;
2. **Anton Grmek**, paznik v pokoju, Maribor;
3. **Dr. Miloš Vauhnik**, odv. kandidat, Maribor.

Mesto Celje (4. skrinjica).

Kandidati:

1. **Dr. Anton Božič**, odvetnik, Celje.

Namestnik:

1. **Ivan Rebek**, ključavničar, Celje.

Srez Celje (5. skrinjica).

Kandidati:

1. **Janko Lešničar**, ravnatelj Zadr. Zv., Celje;
2. **Franjo Šmid**, geometer, Zavodna pri Celju;
3. **Franjo Derča**, tov. mojst., Trnava-Gomilsko;
4. **Franč Klajussek**, pos. in gost., Sv. Jurij o. j. ž.
5. **Ivan Okorn**, pos. in stavb. vodja, Škofja vas;
6. **Josip Omladič**, kmet in župan, Braslovče.

Namestniki:

1. **Matija Miklavžina**, pos., Preserje-Braslovče;
2. **Martin Kolšek**, čevljar, Breg pri Celju;
3. **Ivan Srebotnjak**, les. trg., Dobrteša vas — Sv. Peter ob Savinji;
4. **Franč Piliš**, ekon., Sv. Pavel pri Preboldu;
5. **dr. Edvard Šerko**, zdravnik, Vransko;
6. **Drago Žabkar**, železničar v p., Celje.

Srez Dolenja Lendava (4. skrinjica).

Kandidati:

1. **Janez Preininger**, nadučitelj, Dobrovniki;
2. **Štefan Györköš**, posest. in poštar, Turnišče;
3. **Anton Hajdinjak**, kovač in posest., Odranci;
4. **Jožef Vrečič**, kmet v Peteševcih.

Namestniki:

1. **Anton Glavnik**, trgovec, Beltinci;
2. **Ivan Marušič**, kolonist, Benica;
3. **Jožef Maučec ml.**, posestnik, Gančani;
4. **Marko Lebar**, posestnik v Treh mlinih.

Srez Konjice (4. skrinjica).

Kandidati:

1. **Ignac Kotnik**, posest. in lesni trg., Vitanje;
2. **Franč Petelinšek**, kolar, Oplotnica.

Namestniki:

1. **Vaclav Prorazil**, lekarnar, Konjice;
2. **Franč Medved**, trgovec, Oplotnica.

Srez Ljutomer (4. skrinjica).

Kandidati:

1. **Dr. Ivan Stojan**, notar in župan, Ljutomer;
2. **Jožef Ploj**, kmet, Zbigovci;
3. **Alojzij Seršen**, trgovec in posestnik, Verželj.

Namestniki:

1. **Janko Horvat**, slikar, Ljutomer;
2. **Franč Lubi**, kmet, Bunčani;
3. **dr. Marko Stajniko**, odvetnik, Ljutomer.

Srez Maribor, desni breg (4. skrinjica).**Kandidati:**

1. Jože Pinžgar, kmečki sin, Sv. Marjeta na Dravskem polju;
2. Dolfe Ogrizek, skupinovodja v delavnicah drž. žel., Maribor;
3. Feliks Obreht, železničar, Maribor;
4. Karol Podhraški, klepar, Slov. Bistrica;
5. Karol Černež, posestnik, Fram.

Namestniki:

1. Davorin Lesjak, učitelj v p. in pos., Ruše;
2. Jakob Veronek, kovač v del. d. ž., Maribor;
3. Vinko Pliberšek, posestnik, Pečke;
4. Alojzij Faleš, kmet, Račje;
5. Srečo Hlinar, železničar v p. in pos., Škola.

Srez Maribor, levi breg (4. skrinjica).**Kandidati:**

1. Matija Vračič, kmet in župan, Senarska;
2. Rudolf Smonig, pekovski mojster, Svečina;
3. Ivan Kostajšek, trgovec in pos., Sv. Martin pri Vurberku;
4. Ivan Krampl, kmet in župan, Sv. Duh na Ostrem vrhu;
5. Jože Petrič, kmet, Zg. Voličina.

Namestniki:

1. Jakob Rojs, veleposestnik, Brengova;
2. Josip Rože, trgovec in posest., Lajtersberg;
3. Franc Caf, posestnik in žagar, Sv. Benedikt;
4. Matevž Krošl, pos. in mizar, Zg. Kungota;
5. Ivan Jarc, posestnik, Zg. Kungota.

Srez Murska Sobota (4. skrinjica).**Kandidati:**

1. Štefan Godina, ev. župnik, Gornji Petrovci;
2. Franc Šitar, posestnik, Strukovci;
3. Avgust Kampl, posest. in trgovec, Nuskova;
4. Janez Titan, posestnik, Černelovci;
5. Anton Koder, notar, Murska Sobota.

Namestniki:

1. Adam Breskoč, posestnik, Križovci;
2. Mikloš Vratarič, posestnik, Prodanovci;
3. Josip Kihar, trgovec, Gornja Lendava;
4. Štefan Perkič ml., trgovec, Gradišče;
5. Franc Kregar, posestnik, Bakovci.

Srez Gornji grad (4. skrinjica).**Kandidati:**

1. Dr. Jože Gorličar, zdravnik, Mozirje;
2. Franc Kolenec, p. d. Irman, velepos., Juvanje.

Namestniki:

1. Anton Žebelj, kmet in župan, Bočna;
2. Dragotin Korošec, stavb. podjetnik, Gorenje Rečica ob Paki.

Srez Prevalje (4. skrinjica).**Kandidati:**

1. Peter Mravljak, posestnik, Vuhred;
2. Josip Leskovšek, rudar, Mežica;
3. Josip Strableg, kmet in župan, Kapla.

Namestniki:

1. Josip Ziegler, krojač in posestnik, Vuzenica;
2. Matija Ledinek, mizar, Guštanj;
3. Ivo Kuraš, nadučitelj, Dravograd.

Srez Ptuj (3. skrinjica).**Kandidati:**

1. Lovro Pelovar, posestnik, Ivankovci;
2. Jenko Mikša, posestnik, Prvenci;
3. Anton Blažek, posestnik, Ptuj;
4. Franc Škerlec, kmet, Vičanci;
5. Anton Preložnik, posest. in župan, Vurberk;
6. Josip Veselko, kovač in posestnik, Središče;
7. Tomaž Muršak, kmet in mlinar, Črmla.

Namestniki:

1. Alojzij Vajda, posestnik, Stojnci;
2. Jakob Tobias, viš. davč. upr. v p., Ptuj;
3. Ferdo Korpar, kmet in gostiln., Osluševci;
4. Ignac Vindiš, posestnik, Breg;
5. Jurij Čurin, posestnik in čevljar, Ormož;
6. Anton Smigoc, kmet, Vareja;
7. Jakob Zadavec, pos. paromlina, Središče.

Srez Slovenjgradec (4. skrinjica).**Kandidati:**

1. Albert Puncer, trafikant, Slovenjgradec;
2. Valentin Glažar, posestnik in strojnik, Stara vas pri Velenju;
3. Ivan Melanšek, kmet, Družmirje.

Namestniki:

1. Davorin Blažič, trgovec, Slovenjgradec;
2. Ivan Grajzl, kurjač, Velenje;
3. Ivan Buč, kovač, Slovenjgradec.

Srez Šmarje (4. skrinjica).**Kandidati:**

1. Anton Perkovič, kmet in župan, Sv. Florijan pri Rogatcu;
2. Miha Skalo, posestnik, Mala Pristava;
3. Martin Učnik, kmet, Zagaj;
4. Ivan Cverlin, posest. in trgovec, Sv. Peter na Medvedjem selu;
5. Ignac Jakopina, kmet, Sopot.

Namestniki:

1. Janez Gajser, kolar in posestnik, Rogatec;
2. Franc Založnik, posest. in trgovec, Zibika;
3. Anton Poharc, kmet, Sv. Florijan;
4. Martin Strašek, kmet, Sv. Štefan;
5. Anton Malgaj, viničar, Zibika.

dan je bil ves Maribor odet v narodne in državne zastave.

* Kraljica Marija se je vrnila iz Rumunije. Po večtedenski odsotnosti se je kraljica Marija te dni vrnila iz Bukarešte v Beograd.

* Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo se je vršil v četrtek v Ljubljani ob navzočnosti zastopnikov 252 podružnic. Vseh podružnic je, kakor je znano, 363 s 17.250 člani. Pri dopolnilnih volitvah je bil izvoljen za predsednika gospod Sancin s 119 glasovi. Njegov protikandidat Hauptman (SLS) je dobil samo 57 glasov. Nadalje so bili izvoljeni v odbor gg.: Ivan Azman, Anton Globevnik in Lovro Petovar. Klerikalni kandidati Anton Umih, Jožef Mihalčič in Alojz Starman so ostali v manjšini. Za Stajersko so bili izvoljeni Miha Brenčič, Jakob Jan ter Miha Hrstnik.

* Ustanovitev krajevnih organizacij v Grčincih. Pišejo nam: Pri nas v Grčincih, tik ob avstrijski meji blizu Radgone, se je vršil 12. t. m. prvi sestanek somišljenikov ljube nam «Domovine» v svrhu ustanovitve krajevnih organizacij SDS. Pristopne izjave smo podpisali v tolikem številu, da je v ta namen potrebna le še formalna ustanovitev krajevnih organizacij po sreski organizaciji SDS. Iz tega se vidi, da so začeli tudi pri nas misliti s svojo lastno glavo.

* Vprašanje železniške zveze Slovenije z morjem. V prometnem ministertvu v Beogradu se je vršila konferenca, ki je razpravljala o načrtu bodoče železniške mreže v Jugoslaviji. Za Slovenijo je bila v načrtu soglasno sprejeta proga St. Janž — Sevnica ter Kočevje — Straža. Glede zveze Slovenije z morjem je bilo po daljši debati sprejeto naslednje: «Zadnji načrt g. Zupneka se odklani. Kočevje naj se zveže z roško progo na tisti točki med Vrbovskim in Brod-Moravčani, ki je iz tehničnih in finančnih ozirov za državo najpovoljnejša.

* Poroka. V Kreki v Bosni se je poročil naročnik našega lista g. Anton Beve z gospodično Katico Krešičevo. Bilo srečno.

* 50letnica prostovoljnega gasilnega društva Vuhred. Pišejo nam: Gasilno društvo Vuhred je bilo ustanovljeno leta 1876. Še istega leta je društvo dobilo ročno brizgalno, ki služi danes kot rezerva, ker je društvo nabavilo leta 1924. od fvdke Smekal v Pragi, novo, moderno motorno gasilno orodje. Društvo šteje letos ob svoji 50letnici 52 izvršujočih in mnogo podpornih članov. Veliki dobrotniki društva so bili že pokojni Janez Pahernik, Josip Widmoser in Marija Pahernikova. Častni člani društva so: župan g. ing. Franjo Pahernik, društveni načelnik g. Peter Mravljak in društveni poveljnik g. Mihael Ahej. Društvo ima v svoji sredini dva odlikovanca s srebrno kolajno za 25letno nepretrgano človekoljubno delo v gasilstvu, in sicer g. Aleksandra Praprotnika ter g. Holdrijana Pongraca.

* Izpremembe v okrajnem zastopu v Slovenski Bistrici. Mariborski veliki župan je razrešil dosedanjega gerenta slovenjebistriškega okrajnega zastopa ter imenoval na njegovo mesto Josipa Rajšpa, posestnika v Spodnji Poljskavi. Obenem je mesto dosedanjih sosvetnikov imenoval druge.

* Ureditev zaposlenja tujih delavcev v naši državi. V ministertvu za socialno politiko so bile izvršene izpremembe v obstoječem pravilniku o zaposlenju tujih delavcev v naši državi. Po tem načrtu se bodo mogli zaposliti pri nas le oni inozemski delavci, o katerih posebna komisija ugotovi, da razpolagajo s tako strokovno usposobljenostjo, kakršne nimajo naši delavci.

* Most pri Tacnu zopet odprt. Most pri Tacnu je zopet delno popravljen ter odprt za osebni in vozni promet. Samo tovorni avtomobili še ne smejo voziti preko njega. Vsa vozila morajo počasi voziti po mostu.

* Okrožni agrarni urad v Mariboru se je preselil iz dosedanjih prostorov s Koroške ceste 10 v Strossmayerjevo ulico št. 6.

* Znižanje mesnih cen v Trbovljah. Okrajno glavarstvo je po zaslišanju zastopnikov mesarske obrti in na podlagi uradnih ugotovitev določilo

DOMAČE NOVOSTI

NAŠA PRIHODNJA POVEST.

POLNA SMEŠNIH IN VESELIH ZAPLETJAJEV.

Naše čitatelje in čitateljice opozarjamo, da začne «Domovina» v kratkem priobčevati novo povest

«Cucek in Bucek in kar je bilo vmes.»

Povest je napisal Ivan Albrecht. Smešnih in veselih dogodivščin polna povest bo gotovo nudila vsem čitateljem «Domovine» obilo zabave. Zato opozorite nanjo tudi svoje prijatelje!

Glavna junaka, Cucek in Bucek, bosta s svojo okolico pomagala krajsati marsikak zimski večer. Zato vse naše prijatelje v ljudo vabimo, da pravočasno obnove naročnino, da lahko berejo to povest že prav od začetka.

* Ne pozabite na nagrade za najmarljivejše nabiralec naročnikov! Kdor bo nabral največ novih naročnikov «Domovine», bo dobil kot na-

grado 12 lepih knjig, naslednji za prvim najmarljivejši nabiralec pa po 10, 8, 6 in 4 knjige. Pogoji je, da nabiralec od vsakega pridobljenega naročnika dobi takoj po 20 Din naročnine. Naslove novih naročnikov je treba z naročnino vred poslati na upravo «Domovine» do 10. januarja 1927. Podrobnejše smo o tem že pisali. Na delo, dokler je čas!

* Proslava kraljevega rojstnega dne. Kraljev rojstni dan 17. t. m. se je proslavil svečano po vsej državi. Ljubljana je bila okrašena z državnimi in slovenskimi zastavami. Veliki župan dr. Baltič je priredil že na predvečer v palači velikega županstva slavnostni obed, katerega so se udeležili cerkveni, vojaški in civilni dostojanstveniki ter v Ljubljani se nahajajoči konzuli. V Unionu se je vršil v četrtek zvečer slavnostni koncert združenih srednješolskih zborov, ki se je v petek ponovil za šolsko mladino. Enako svečano so proslavili kraljev rojstni dan tudi v Mariboru, kjer se je na predvečer vršila slavnostna predstava v Narodnem gledališču. V petek na rojstni

naslednje znižane mesne cene: prvovrstno meso 15 Din, drugovrstno 12 Din, tretjevrstno 8 Din, teletina 17 Din, svinjina 18 do 20 Din za kilogram. Razen tega so znižane tudi cene drobovini. Vsak mesar mora imeti cenik nalepljen na vidnem mestu. Kdor se ne bo držal označenih cen, bo strogo kaznovan.

* **Najden elektrodinamo v shrambi pri policijski direkciji v Ljubljani.** Policijska direkcija v Ljubljani, oddelek za najdene predmete, ima že leto dni v shrambi najden elektrodinamo znamke «Bosch-Roi št. 1910-25/12 (R. B.)», ki se je uporabljal za razsvetljavo avtomobila. Ker ni izključeno, da je bil dinamo ukraden, se oni, ki ga pogreša, ponovno vabi na ogled, sicer se bo izročil najditelju.

* **Zima v Beli Krajini.** Pišejo nam iz Bele Krajine: Sneg, ki je padel pri nas, je kmalu skopnel, le v gori se ga še nekaj drži. Dne 16. t. m. so prileteli ob mraku žerjavi, ki so pa zgrešili v gostem sneženem metežu smer proti Vinici, obletavali Talčji vrh vso noč z zateglim pivkanjem in šele, ko se je zdanilo, so se zopet oddaljili. V «Nakelski zdenci» v Rodinski gori je prišel pogledat medved. Tudi divjih prašičev je precej. Eden jo je primahal celo v Sebastijansko, ki leži tik Črnomlja. Prišel je na želod in se zopet umaknil, da ne bi povzročil preveč strahu. 11. t. m. ponoči smo imeli prvi led.

* **Kap ga je zadela.** Te dni je pripeljal v Celje grofice Neuhausovo kočijaž Matija Sentačnik, ki ima v Ivenci pri Vojniku majhno posestvo. V nekig ostilni je Sentačnik opazoval, kako so se trudili domačini s prenašanjem klavirja. Hotel je pomagati, toda preden je položil roke na klavir, je padel in izdihnil. Zadela ga je kap.

* **Nesreča pri luščenju bučnic.** Te dni je sedela v hiši posestnika Šikarja pri Sv. Marjeti vesela družba pri luščenju bučnic. Med njimi je bil tudi 20letni posestnikov sin Jože Resnik. Okrog 7. ure zvečer je začel nenadoma nekdo streljati pred hišo. Resnik je šel pogledat, komaj pa je stopil preko praga, ga je zadela krogla skozi desno roko v pljuča. Ranjenca so takoj pripeljali v mariborsko bolnico. Storičca so aretirali.

* **Smrtna nesreča.** Iz Sejanca pri Sv. Tomažu nam pišejo: Dne 26. junija t. l. je odnesla povodenj brv čez precej širok in globok potok Sejanca. To je na javni poti Sv. Tomaž proti Sv. Lenartu in na železniško postajo Osluševci. O tem je bil obveščen občinski predstojnik občine Sv. Lenart, g. Konrad Prejac (SLS), vendar ni ukrenil vsega potrebnega. Nekdo je v sili čez potok položil jelševo drevo, da so ljudje v smrtni nevarnosti lezli po deblu na drugo stran potoka. Dne 12. t. m. je šla 26letna mladenka Julijana Bohinčeva k pozni maši k Sv. Lenartu. Ker je bilo jelševo drevo okroglo, je revica padla v vodo in utonila. Dne 17. t. m. je Medikov mlinar našel njeno molitveno knjigo, ki je priplavala po vodi, ter o tem obvestil njene starše, ki so pokojnico iskali že več dni. Z veliko težavo so proti večeru našli tudi njeno truplo. Prosimo merodajno oblastvo, naj glede omejenih brvi ukrene potrebno. Sorodnikom pokojnice naše sožalje, njej pa večni mir in pokoj!

* **Požar v Senčurju.** Te dni je nastal požar na veleposestvu g. Frana Kuralta v Senčurju. Zgoreli sta dve gospodarski poslopji. Gasilci iz Senčurja, Kranja, Voklega, Ogelj, Visokega in Preddvora so z velikim trudom omejili ogenj in rešili poleg stoječih enonadstropnih stanovanjsko hišo. Ogenj je bil gotovo podtaknjen.

* **Požar v Predosljah.** Minuli teden je nastal v Predosljah požar v hiši posestnice Krtove, po domače Kožejjeve. Hiša, ki je stala na samem izven vasi, je pogorela do tal. V Predosljah je bilo tekom zadnjih dveh mesecev že 6 požarov. Jasno je, da povzroča te pogoste požare zločinska roka, ki se na čudovit način skriva pred roko pravice.

* **Neprestani požari na Gorenjskem.** Te dni je gorelo na Gorenjskem na več krajih. V Dobravi je zgorelo večje gospodarsko poslopje. Potem je bil požar pri malem posestniku po domače Zumeru na Jesenicah. V obeh primerih je bil ogenj nedvomno podtaknjen. Značilno je, da dobivajo

v zadnjih dneh posestniki na Gorenjskem med vrati lističe z napovedjo bližajočega se ognja. Tak listič je dobil tudi posestnik Zumer. Kakor je podoba, se je eden teh skrivnostnih požigalcev preselil z gorenjskega tudi v ljubljansko okolico. V št. Vidu nad Ljubljano je začelo v četrtek zjutraj nenadoma goreti pri posestniku po domače Božiču. Ogenj so domači opazili šele, ko je že močno gorelo. Skedenj, v katerem je nastal ogenj, je pogorel do tal. Neznani požigalec, ki je ogenj zanimal, je očividno polil les z bencinom, po katerem je ob požaru močno snirdele. Komaj so se ljudje malo pomirili zaradi požara pri Božiču, se je v št. Vidu že zopet pokazal rdeči petelin, in sicer na sosednji Klajbovi hiši. Kakor pravijo, je ob času požara hitel čez njive in ceste neznan mož, oblečen v črno suknjo in s kapo na glavi ter izginil v gozdu. Ogenj so gasilci s pomočjo domačinov le s težavo zadušili. Tudi v št. Vidu so našli ljudje listke, na katerih neznani požigalec grozi, da bo v št. Vidu požgal vsa s slamo krita poslopja. Veliko razburjenje med prebivalstvom po Gorenjskem in v ljubljanski okolici je razumljivo, saj nihče ne ve, kaj naj ukrene, da pride na sled zločincem.

* **Samomor starega moža.** Te dni se je vrgel pod lokomotivo vlaka na progi Maribor-Limbuš 60letni Martin Lipovnik, tesar iz Studencev. Lokomotiva mu je zdrobila in odrezala glavo. Kaj je starega moža gnalo v smrt, ni znano.

* **Razbojnik Klemen ujet.** Čim je bil razbojnik France Klemen v Postojni iz neznanega vzroka izpuščen na svobodo, je takoj krenil v Jugoslavijo in začel svoje vlomilske pohode. Prvi njegov večji vlom v ponovni svobodi je bil v Lenartičevo gostilno v Logu pri Brezovici, na kar je poskusil in tudi izvršil še več vlomov in tatvin. Toda že ga je zopet čakala usoda. V Logu pri Brezovici, kjer se je največ zadrževal, so ga te dni vaščani spoznali in napravili nanj lov. Klemen je zbežal, toda njegovi preganjalci so ga dohiteli, obvladali in zvezali. O plenu je bilo takoj obveščeno orožništvo na Brezovici, ki je Klemen vkleknilo ter ga odvedlo v ljubljanske zapore.

* **Vlom v vinsko klet.** Iz št. Jurija ob južni železnici nam pišejo: V četrtek 15. t. m. so neznani tatovi vlomili v Krajučah v vinsko klet, last g. Ferleža iz Šibenika, ter mu odnesli ves letošnji vinski pridelek kakor tudi ves sadjevec. Druga dne so si pa menda isti žejni prijatelji privoščili še vino iz kleti g. Novaka. Temu so vino odnesli, sodu pa, kjer je bil sadjevec, odbili čep. Nevarni zlikovci so najbrže domačini.

* **Predrzen vlom.** V vilo g. Josipa Knafliča v Gornjih Gamelnjah je bil te dni ponoči izvršen predrzen vlom. Neznani tat je odprl z vitrihom zadnja vrata, na kar je pretaknil vse spodnje prostore in pobral, kar se je dalo vzeti s seboj. Vrednost vseh ukradenih predmetov znaša preko 15.000 Din. Zlasti je tatu dišala lovska oprema. O vlomilcu ni nikakega sledu.

* **Zaradi suma poneverbe aretirani.** V Mariboru je bil aretiran višji revident Franc Jarh, vodja mariborskega materialnega skladišča državne železnice, ker je revizija ugotovila 662.000 dinarjev primanjkljaja. Franc Jarh je bil svoječasno narodni socialista, a leta 1924. je stopil iz NSS ter se vpisal med radikale.

* **Sumljiv neznanec v cerkvi na Trati.** Te dni se je pojavil na Trati v Poljanski dolini sumljiv tujec, ki je stopil v tamkajšnjo cerkev. Opazila ga je župnikova sestra, ki je nanj opozorila cerkovnika. Cerkovnik in njegova žena sta pregledala vso cerkev, a ga nista našla. Šele pozneje je cerkovnikova žena ugotovila, da diši v cerkvi po tobaku in vinu. Končno se je odpravil v cerkev tudi župnik, ki je našel sumljivega moža skritega v orgljah. Možaka so aretirali in izročili okrajnemu sodišču v Škofji Loki.

* **Posledice prepira.** V Mariboru sta se sprla izvošček Franc Kranjc in njegov hlapec Peter Kallunder. Kaj je bilo povod prepira, ni znano, znan pa je izid te bitke, v kateri sta se neuzmisljeno obdelovala z lopatama, tako da so morali končno oba naložiti na voz in prepeljati v splošno bol-

nico, kjer ležita sedaj mirno v isti sobi z obvezanima glavama.

* **Lepo Marijino podobo,** umetniško delo, na platno slikano v oljnatih barvah, proda ali zamenja za poljske pridelke siromašen invalid. — Vprašati je pod «Slika» na uredništvo «Domovine».

* **Cenen užitek za vas je:** umivajte se z Elza-mili! Poznavalci pravijo: Fellerjeva Elza-mila so od vsega dobrega najboljša! Ta mila zdravja in lepote niso samo prijetno dišeča in močno se peneta toaletna mila, temveč imajo v sebi tudi še medicinsko preizkušene in dobro učinkujoče sestavine ter so torej koristna proti pegam, lišajem in različnim nečistostim kože. Ona store kožo mehko, nežno in kljubujočo učinkom vode ter mrzlega zraka. Dobi se 6 vrst Elza-mil: Elza lilijino mlečno milo, Elza rumenjakovo milo, Elza glicerinsko milo, Elza boraksovo milo, Elza-milo za britje, Elza katransko ali šamponsko milo. Za preizkušnjo 5 kosov Elza-mila že obenem z zavojnico in poštnino za 52 Din proti vnaprej poslanemu denarju. Po povzetju 10 Din več (za poštnino). Naročila je nasloviti na lekarnarja Evgena V. Fellerja, Stubica Donja, Elsatrg 360, Hrvatska.

* **Pozor krojači in šivilje!** Krojno učilišče, Stari trg 19, Ljubljana, bo začelo s svojim tečajem najnovejših modelov 3. januarja 1927. Krojaški mojstri kakor pomočniki se bodo poučevali o najnovejšem preizkušenem kroju, odlikovanem in priznanem na svetovni razstavi v Rimu. Obenem bo pouk o jugoslovenskih uniformah (zelo važno za vojne obveznike) in pouk za duhovniške obleke. Za šivilje in nešivilje krojenje, specialno modeliranje, to je praktično vežbanje rezanja po vseh merah in podobah. Pouk za abnormalne in poprava napak pri preizkušnjah (probah). Fazoniranje reverjev za leto 1927. Predavanje o krojih, ki so bili razstavljeni po svetovnih trdkah v Rimu. Dame, ki želijo naučiti se za samouporabo in nimajo časa čez dan, dobijo pouk ob popoldanskim in večernim urah. Za siromašne tečaj cenejši. Zunanji učenci imajo zvezo z vlaki. Zunanjim učencem se preskrbta hrana in stanovanje. Vsak učenec, ki je obiskoval tečaj, dobi potom vodstva po želji službo, krojači kot krojitelji po vsej Jugoslaviji, istotako šivilje mesta za salonske ali hišne šivilje. Potem ima priliko, ceneje dobiti šivalni stroj in vsako leto brezplačno ponoviti osem dni tečaj o spremembi mode. Onim, ki se tečaja ne morejo udeležiti, krojni pouk po pošti. Izdelovanje krojev po meri. Kroj je lahko razumljiv, da se ga vsak učenec, tudi slab računar, tekom tečaja privadi. Vpisuje in informacije daje vodstvo. 217

Božični pozdravi naših fantov vojakov

* **Vsem bralcem in bralkam «Domovine» želimo vesele božične praznike in srečno novo leto** Slovenci avijatičarji, služeči pri prvem zrakoplovnem polku v Novem Sadu: kapljarji: Julij Skobé, Valentin Vidmar (Hrastnik), Janko Ladinek (Maribor), Franc Zmazek (Pršetinci pri Ormožu); redovi: Valentin Kukovica (Ptuj), Vlado Vertol (Runeč pri Ormožu), Janez Hanžel, Franc Peršak (Mala nedelja), Jože Plohl (Sv. Tomaž pri Ormožu), Ivan Laznik (Hrastnik), Ignac Mežan (Trebnje), Franc Korenč (Žiberše pri Logatcu), Franc Piltaver (Krško), Bogomir Mauri (Vrhnik), Jože Gramc (Brezice), Franc Osterman (Ljubljana), Joško Tome (Vič), Maks Kompoš (Ljubljana), Ivan Pintar (Zagorje), Janez Urekar (Brezice), Joško Bukovec, Franc Trkaj, Janez Prašiček, Janez Lah, Leopold Hodnik, Jože Mauc, Ivan Andolšek, Ivan Pirc (Ljubljana), Franc Zupančič, Janez Novak (Novo mesto), Rudolf Tkalič, Adolf Smode (Maribor), Franc Celarek (Celje), Jakob Letič (Ptuj), Otmar Gebauer (Sv. Jernej).

* **Vesele božične praznike in srečno novo leto** žele vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» slovenski fantje pri radiotelegrafskem oddelku v Zemunu: podnarednik A. Kranjc (Vojnik),

podnarednik M. Kodela (Maribor), podnarednik F. Mamilović (L. tija), kaplar V. Klembas (Zidani most), J. Oset (Domžale), P. Stare (Šarūna), F. Rinaldo (Trbovlje), H. Požar (Maribor), A. Vukšinič (Metlika).

* Slovenski fantje v Zemunu želijo vsem slovenskim fantom in dekletom, posebno majšperskim, vesele božične praznike in srečno novo leto: Jakob Geiser, Ad. H. Purg, Vincenc Pleinšek, Brajič, Alojz Leskovar.

* Vesele božične praznike želimo vsem našim sorodnikom, prijateljem in prijateljicam slovenski fantje, ki služimo pri pešadijskem polku «Kralja Milana» (Valjevo, Srbija): kaplarji: Zlebič Rudolf (Brežice), Ivan Sekirnik (Maribor), Adolf Pajter (Sv. Lovrenc pri Mariboru), Mihael Gerdan, Ivan Garvas (Loka); redovi: Jože Strleka, Janez Slapničar (Zagorica, Dolenjsko), Anton Ilar, Karel Kovačič (Zubina, Dolenjsko), Anton Zupančič (Pristavica), Milan Prijatelj (Rakovnik), Milan Marušič (Bučja pri Krškem), Spaner Rupert (Selnica pri Mariboru), Franc Smole (Zubina, Dolenjsko), Franc Lamberger (Litija), Karel Kovačič (Zubina, Dolenjsko).

* Vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine», zlasti fantom in dekletom želimo vesele božične praznike in srečno novo leto slovenski fantje, ki služijo pri I. pontonirskem bataljonu v Saben (Srbija): iz 1. čete: kaplarji: Ivan Serbec (videm pri Krškem), Ivan Roje (Celje), Anton Jančar (Kresnice), Ivan Reber (Petrovče), Fridolin Rajšp (Vič); redovi: Anton Stermecki (Kapele), Jožef Polovič (Dobova), Ervin Šrojf (Cerkle), Jožef Kerne (Šmarjeta), Albin Uhan (Št. Rupert na Dolenjskem), Ivan Bizjak (Litija), Ivan Fajdiga (Hrastnik), Franc Zavratnik (Stara Cesta), Franc Roškar, Jožef Lešar (Ptuj), Janez Kraler (Trebnje); posebno vas pozdravlja naš bataljonski trubač Josip Klanjšek (Radeče pri Zidanem mostu); iz 2. čete: kaplarji: Anton Podlesnik (Svibno pri Radečah), Anton Majcen (Št. Rupert na Dolenjskem), Franc Kuhelj (Št. Vid pri Štenu), Alojz Goran (Št. Jernej), Martin Zupanc (Št. Jurij ob južni železnici), Janez Klopčič (Zagorje), Alojz Razlak (Mala nedelja); redovi: Jožef Zupančič Leskovec pri Krškem), Jožef Šlepec (Kapele), Jožef Bizjak (Trbovlje), Bogdan Grznik (Smartno pri Litiji), Jožef Hebar (Sv. Tomaž pri Ormožu), Dominik Arih (Sv. Lovrenc na Pohorju), Janez Korošec (Sv. Jurij ob Ščavnici).

* Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo vsem bralcem in bralkam «Domovine» slovenski fantje pri II. pontonirskem bataljonu v Brčki (Bosna): Ignacij Mekinda, Alojzij Šraj, Franjo Zakošek, Alojzij Berčič, Metod Mandeljs, Ivan Bohinc, Ivan Petrič, Ivan Krašovec, Matija Vdovič, Vinko Balantič.

* Slovenski fantje pri vrakoplovnem tehničnem zavodu v Petrovaradinu (III. četa) želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine», zlasti dekletom in fantom, vesele božične praznike in srečno novo leto: Anton Stariha (Dragomlja vas pri Metliki), Rudolf Bilovec (Koroška Bela), Josip Deržaj (Radovljica), Franc Remic (Ljubljana), Mirko Kokot (Celje), Alfred Kralj (Maribor), Friderik Sterniša (Maribor), Jožef Gabrovšek (Dravljica), Franc Lenko (Trbovlje), Franc Levec (Tržišče).

* Slovenski fantje vojaki v Zagrebu žele vesele božične praznike in srečno novo leto vsem prijateljem in prijateljicam tednika «Domovine»: kaplar Franjo Stres (Pristava), Franjo Jereb, Anton Šepce (Lož), Milan Janežič (Stari trg), Janez Ponuda (Pudob), Franjo Strohsak (Rakek), Valentin Klemente (Kamnik), Andrej Drobčina (Ziri), Gustav Vidic, Anton Slovnik (Ljubljana), Viki Krevselj (Gomilsko), Franc in Anton Zigon (Logatec), Alojz Nabergoj (Misljinje).

* Slovenski fantje 24. p. p. v Kosovski Mitrovici na Kosovem polju voščijo vsem slovenskim fantom in dekletom vesele božične praznike in srečno novo leto: Stanko Jerman, Jože Stalcer, Filip Čelešnik, Anton Škof, Jože Režek, Franjo Geršič, Josip Šaur, Janko Pezdirc, Miko Jurejevčič, Jakob Grabek, Alojz Derganc, Jože Babič, vsi iz črnogelj-

skega okraja. Na svidenje, ko odslužimo kralja in domovino.

* Slovenski fantje, mornarji III. pomorske obalske komande v Kumboru (Boka Kotorska), pošiljajo mnogo pozdravov ter obenem voščijo vesele božične praznike in srečno novo leto vsem čitateljem ter znanem, posebno pa brhkim slovenskim dekletom, katerim želijo obilo sreče tudi v prihodnjem predpustu: Rudolf Zupanc (Toplice pri Novem mestu), Anton Bednarš (Trebnje vas pri Žužemberku), J. sip Pauko (Kačovina pri Ptuj), Avgustin Lešnik (Sv. Martin pri Vurbergu), Vekoslav Bavdek (Ljubljana).

Noč v peklu

(Dogodbica.)

Srnek in Bambič sta si bila smrtna nasprotnika. Njuno sovražstvo se je začelo že v mladih letih. Srnek si je izbral nevesto, katero je Bambič pregovoril ter jo vzel za ženo. S tem si je iztesal težak zakonski jarem, ki ga je žulil v pozno starost. Liza ga je učila kaj bi molitve, niti ganiti se ni smel pod njenim oblastvom.

Vselej, kadar je videl Srnka v zlati prostosti, mu je lice ozelenelo od jeze. Privoščil mu je vse najhujše in vendar je bil srečnejši od njega. Srnek ni vedel za njegove skrite muke ter ga je srečaval z mržnjo na obrazu.

«Sovraži me, pa nima povoda,» ga je grajal Bambič, ko je moral nekoč bežati pred hudo ženo. «To bi me šele gledal, ako bi bil na mojem mestu!»

Odslej je premišljal in ugibal, kako bi mu napravil nekaj, kar bi opravičilo njegovo zamer. Kmalu se mu je nudila priložnost. Sešla sta se nekega večera v gostilni pri isti mizi. Sedela vsak na drugem koncu, bodeč se s srpimi pogledi.

Bambič je bil pri vinu živahen ter se mu je začel počasi bližati. «Zakaj bi se sovražila,» je rekel, «prijatelja bodiva!»

Srnek se je omajal in trčil na zdravje ob njegov kozarec. V prvi zadregi ni vedel, kaj bi mu odgovoril.

«Pozabi tisto, kar je bilo radi ženitve,» mu je Bambič ponudil spravo. «Siromak bi bil pri Lizi lahko mi verjameš. Po smrti ti jo bom itak prepustil — pekel boš imel z njo . . .»

«Ali misliš?» Tudi Srnek je bil že vinjen; v takem položaju je bil silno redko beseden.

«Res bo, res, prijatelj. V peklu bosta skupaj,» rekel. «Beži, beži!»

«Boš videl. Pij!»

Trčila sta in pila: Bambič v redkih in plitvih pčirkah, dočim je Srnek duškoma praznil kozarec za kozarec ter se je kmalu upijal.

Nekako okrog enajste ure sta zapustila gostilno. Srnka niso več držale noge. Za bežjo voljo je prosil tovariša, naj mu pomaga domov. Bambič ga je naložil na samokolnico, kjer je možiček kmalu sladko zasnil.

Zdaj ga je imel popolnoma v oblasti, pa tudi ne je bil že pripravljen, ki mu je kar sam po sebi prišel v možgane. Peljal ga je naravnost v svoj dom; tiho je odprl vrata, iztrel ga je v vežo ter jo zopet zaprl. Nato se je splazil v podstrešje in napeto poslušal.

Liza je sedela na postelji z debelo molitveno knjigo, zraven nje je stalo poleno. Tako je čakala vedno svojega moža, kadar se je predolgo zamudil v gostilni. Včasih je šla tudi pogledat iz hiše in je stopila za drevo, rastoče ob poti, odkoder je bila vajena naskočiti ubogo žrtev.

Ko je čula tisto noč odpiranje vrat in ropotanje, je vedela, da je prišel mož, ki se ne upa v sobo. Togota ji je zagomezela po udih: kar dvignilo jo je nekaj in hipoma je bila v veži, kjer je v temi zadela ob človeka, ležečega na tleh.

«Aha, tukaj si, mrcina!» je vzkipela ter ga je sunila z nogo. «Fej te bodi, zopet si se našrl!»

Tik pred prvo breco se je Srnku sanjalo, da je umrl in prišel v pekel, kjer ga je sprejela Liza s trdimi rokami. Zbudil se je, ko je začutil sunek v rebra in slišal glas svoje nekdanje izvoljenke. Mukoma je nekaj zamrmral; zavest, da je pogubljen, ga je davila ih tiščala na prsi s tako silo, da ni mogel govoriti.

Razkačeni ženi ni bil po volji možev molk. Hotela se je prepirati, za kar pa morata biti dva, da se zavračata in pobijata. Ker ni mogla do veljave z jezikom, je postala v boj svoje okovane čevlje, s katerimi ga je brcala, kamor je dosgla. Z vsakim sunkom ga je nekoliko odrinila od sebe proti odprtemu vhodu v klet in končno je možak zdrknil ravzdol po stopnicah.

«Vrgli so me v strašno temo, kjer je jok in škripanje . . .» je javkal svetopisemske besede. «Pomagajte — v peklu sem — z Lizo — na večno čase . . .»

«Čakaj, ti bom že pogasila peklenški ogenj,» je pihala raztegotena. Pograbila je škaf vode ter jo je zviškoma izlila na pogubljenca. Zatulil je kakar blazen, meneč, da ga zaliva peklenška povodenj.

Hladen poliv ga je mahoma iztresnil; postavil se je na nogo in gledal, kako bi se rešil iz čudnega položaja.

Lizi se je pričelo dozdevati, da je zajadrala v napačno smer. Popolnoma drugačni kakor stokanje njenega moža so bili ti glasovi, kadar je siromaka obdelovala s polenom. Prižgala je svetiljko in spoznala Srnka, ki je lezel navzgor po stopnicah. Vse se je tresel Srnek od mraza in voda mu je curjala ob obleke.

«Da bi te vrabil! Ali si ti?» je vzkliznila prsenečena. «Pa sem mislila, da mlatim po svojem snopu . . .»

Srnek si je pokrtil obraz s komolecem, tipal je po zidu, iščeč izhoda. Liza mu je odprla vrata ter ga izpustila v temno noč. Tedaj jo je iznenadilo glasno krohotanje v podstrešju se ji je rogala mož, čigar šala se je imenitno obnesla.

Soteščan.

Kaznovana zapeljivka

(Dogodbica.)

Južnarjev Slavko se je iz malega dečka razvil v krepkega mladeniča. Za klobuk si je nadel pero poguma; njegove noči so bile polne skrivnih potov, vodečih pod okno izvoljenke. Semo on in Prosnikova Pavla — tako je bilo ime dekletu — sta vedela o teh sestankih.

Pavla je precvetela takrat dvajset pomladi. Oči se ji izražale ljubeznivost, vendar ni bila stalna njena ljubezen. Hitro je vsplamtela in zaplapolala, a je prav tako naglo ponehala in ugasnila.

Tudi Slavko je dvomil, da je sam v njeni solnčni bližini. Obšla ga je tesna ljubosumnost. Svojega sumničenja ji ni hotel takoj izdati; vedel je, da bi mu utajila. Spretno je skrival nejevoljo in vohal za tekmovalcem. Njemu sicer ni obetel maščevanja, toda Pavla ga je prisegel.

Med sosedi mu je bil Rožančev Srečko najljubši tovariš. Čeprav ga je na tihem dolžil tekmovanja. Našel ga je neke nedelje zvečer v gostilni pri «Vrčku», globoko potrtega, zaradi česar se je ugnil k mizi v prazno sobo.

«No, kaj se držiš tako kislo, kakor bi se bil jesiba napil?» ga je nagovoril in sedel zraven njega.

«Imam posebne težave . . .» Srečko se je uprl s komolecem na mizo in naslonil glavo v dlani. «Veš, danes zjutraj sem bil pri izpovedi . . .»

«Zaradi tega ti ni treba biti slabe volje.»

«Ne veš, koliko sem jih požrl. Še vedno nisem za nobeno rabo, tako je grmelo in vršalo . . .»

«Radi česa?»

«I, no, radi vasovanja. Samo tebi kot prijatelju povem: zaradi Prosnikove Pavle . . .»

«Hm, hm, zaradi Pavle, praviš . . .» Slavku so se gornji zobje zarili v spodnjo ustnico. «Glej no, kdo bi si mislil!»

«Ali se čutiš prizadetega?»

«I, seveda. S Pavlo se poznavam že pet mesecev.»

«Midva pa tudi!» je Srečko poskočil razočaran.

«Vlekla je naju, ta hinavka . . .»

«Ta zapeljivka! Ni vredna, da jo zemlja nosi in da ji solnce sije. Radi nje se ne pustim obačlovati v spovednici.»

«Zasluzi, da ji pošteno navijeva ušesa. Dajva se maščevati.»

Naročila sta liter »boljšega« ter ga udušila. Tako umetno »junak« sta se podala k Prosniku pod Pavlino okno. Srečko se je skrivl za bližnji grm, dočim je Slavko potrkal na šipo.

«Ali si ti, Slavko?» se je navihanka oglasila in pogledala skozi okno.

«Jaz» je odgovoril ter ji obenem priložil krepko zaušnico. Kar zablistalo se ji je pred očmi in zasumelo po ušesih. Vendar se je potajila in mirno prenesla bolečine.

Po kratkem odmoru je stopil k oknu Srečko in zaključil po svoji navadi, kakor sta bila dogovorjena.

«Srečko, ali nisi nikogar srečal?» ga je dekle strahoma vprašalo in odprlo okno.

V odgovor jo je zadela zaušnica, pred očmi so ji zamigljale iskre, kakor bi jo bil udaril z gočim polenom.

«Aha, vidva sta se dogovorila,» se je pošalila, da zabriše vtis udarca. Prenesla ju je v zavesti, da je prejela zasluženo plačilo.

Se bolj kakor zaušnici jo je bolela pesem, ki sta jo fanta zapela v slovo pred odhodom. Več kakor desetkrat sta glasno ponovila:

«Obračati na dva oči,
to dobro ni, to zdravo ni.
Iz tega se gorje rodi...
A glava pahljico boli...
in Pavlo glavnica boli...»

Pavla je vstala zjutraj z zateklim obrazom. Pred starši je zvalila krivdo na zobobol. S fanti se odslej ni več igrala.

Soteščan.

Zadnja pot dveh bratov na kvatni petek

V dolgih jesenskih in zimskih večerih je bilo pri nas kaj živahno. Moj pokojni oče so namreč šivali čevlje in skoro sleherni večer so prišli k nam v vas še sedaj živeči Flajšmanov oče. Dokler bom živel, mi bodo ostali v spominu ti večeri. Zgovorni Flajšmanov očka so pripovedovali razne svoje doživljaje, poleg tega pa tudi nebroj drugih zanimivih zgodbic.

Nekaj let pred svetovno vojno je bilo, v kvatnem tednu pred božičnimi prazniki.

«Tone, že pred par dnevi sem ti obljubil, da ti bom povedal zgodbo zadnje poti dveh bratov na kvatni petek. Poslušaj torej!»

Očka so kakor običajno vselej, preden so začeli kaj pripovedovati, še nabasali tobak v mali vivček, nato pa začeli pripovedovati. Kot šestnajstletnemu fantinu so se mi lašje ježili, ko sem poslušal to pripovedko.

Pripovedovali so očka takole:

«V Tuhinjski dolini sta pred kakimi osemdesetimi leti (sedaj jih bo že več) živela dva neoženjena brata. Bila sta obadva zidarja. Njuna sestra je gospodinjala sama doma in obdelovala majhen kos njive, redila po enega prašiča in imela dve kozi. Kadar je mrz nastopil, pa sta prišla brata, ki sta hodila okrog za delom, domov, se malo odpočila, a na pomlad znova šla na delo.

Neko leto je bila izredno topla jesen in se je sezona zidanja zategnila v pozno jesen, čeprav se je bližal že Božič. Ta dva brata sta takrat zidala v Ljubljani v družbi italijanskih zidarjev.

Toda v kvatnem tednu se je vreme nagloma sprevrglo, nastopil je oster mraz in zidanje se je ustavilo.

Na kvatni petek opoldne sta brata dobila plačo, nakupila še raznih stvari in jo po kratkem okrepčilu sredi popoldneva mahnila proti domu.

Ob nastopu noči sta dospela v trg Mengeš. Ker je bila še dolga pot do doma, sta zavila v bližnjo gostilno na okrepčilo.

Gostilničar ju je dobro poznal, ker sta pri njem že zidala, ter jima je govoril:

«Vesta kaj, Blaže in Janez, ne hodita nočoj domov! Ko se okrepčata, pojdita spat k

našemu hlapcu v hlev, a jutri gresta dalje. To vesta, da ponoči ni kdo ve kaj varno horiti, in to še tem manj po samotli. Razen tega je danes še kvatni petek. V tem tednu, zlasti na petek, rado straši. Posebno skozi gozd, ki je pred mestom Kamnikom, bi jaz ne šel ponoči za noben denar, kajti tamkaj so videli že razne prikazni, tam je bil pred več leti ubit neki kramar, ki hodi sedaj z onega sveta nazaj iskat pomoči, posebno v kvatnih nočeh.»

Mlajši brat Blaže je nato opozorilo menil napram Janezu:

«Ti ostani tukaj!»

«Ka, ova tu ostajala, kar pojdiva naprej!»

Ker Blaže ni maral, da bi ga brat imel za bojazljivca, sta se odločila za nadaljevanje poti.

V gostilni sta se brata zamudila do enajste ure, nakar sta se poslovila in odšla dalje.

Jasna noč je bila, ko sta korakala proti Kamniku. Bila je polna luna in ob luninem svitu sta lahko hodila kakor podnevi.

Tako sta prišla po okrajni cesti do tistega samotnega gozda, skozi katerega je držala ta cesta in o katerem jima je pripovedoval gostilničar.

Ko sta brata nastopila pot skozi gozd, sta prav krepko stisnila v rokah svoji okovani palici in pazljivo gledala, pa tudi poslušala na vse strani. Tudi govoriti sta prenehala, kajti polaščati se ju je začela neznana groza.

Tako sta napravila kakih dvesto korakov, kar je potihoma izpregovoril Blaže:

«Janez, jaz pa nekaj vidim. Kaj je to pred nama?»

Brata se za hip ustavita, pa tudi ista prikazen pred njim je pridržala korake. Ob mesečini nista mogla natanko razločiti, kaj je bilo.

Še z večjo grozo sta nadaljevala pot. Proti njima se je počasi pomikal čuden mrtvaški sprevod. Čuti ni bilo nikake hoje teh strahotnih postav. Pred sprevodom je stopala postava, ki je nosila namesto križa velik okrvavljen drog, ki je bil videti kakor tleči kol.

Brata sta se vsa tresoča umaknila vsak na drugo stran ceste in čisto ob kraju nadaljevala grozno pot. Videla sta še dalje, kako so štiri velike prikazni nosile neko bitje na nosilnici. Vsi so grozno ječali in vzdihovali.

Sama nista vedela, kdaj in kako sta prišla venkaj iz gozda. Ko sta si nekoliko opomogla od strahu, sta se podala kar v tek in dirjala proti mestu. Pritekla sta do prvega kozolca, hitro zlezla po latah v shrambo za krmo in se zavila v seno.

Naslednje jutro, ko je domači hlapec prišel na kozolec s košem po seno, je začul neko stokanje v krmi. Hitel je po gospodarja in kmalu sta se obadva vrnila nazaj ter prav oprezno začela preiskovati, kakšen nepoklicanec se je priklatil na kozolec.

Kmalu sta odkrila strašen prizor: Mlajši obeh bratov, ki sta ju tudi dobro poznala, je bil že mrtev, a starejši Janez je samo ječal in stokal.

V pretrganih stavkih so zvedeli ljudje od Janeza, kaj sta vse groznega doživela uboga brata.

Še dopoldne istega dne je umrl tudi Janez. O skupnem pogrebu obeh bratov so ljudje potem še dolgo časa govorili.

Flajšmanov oče so skončali pripovedko takole:

«Veš, Tone, v kvatnih nočeh se brez potrebe nihče nikamor ne podaja, kajti kvatne noči imajo svoje čudne moči, ki jih ni treba nikomur poskušati, ampak je bolje verjeti starim in skušenim ljudjem!»

Tako vsaj mislijo oče, ki so hiteli zatrjevati, da je pripovedka resnična. Grozna je res, grozna, glede resničnosti pa bi se dalo še kaj »zgovoriti».

Anton Stražar.

Sredstvo zoper umrljivost

(Dogodbica.)

Stari Zlobec je bil trden kakor nihče drugi v okolici. Vzlic svoji starosti — osemdeset let je že imel na hrbtu — je bil zdrav ko riba, zraven pa tudi živahen in šegav. Njegovo največje veselje je bilo, koga potegniti.

S skopuhom Olivarjem se nista mogla že od mladih nog. Šlo je radi nekega denarja, ki si ga je Zlobec od njega izposodil, a mu ga je moral dvakrat vrniti. Skopuh je prisegel, da ni prejel vračila, česar mu sosed ni mogel dokazati, ker ni imel priče. Skopuh je od takrat bolehal, kar so smatrali za dokaz, da je po krivem prisegel.

Starost ju je sicer pomirila, ni pa iztrebila starega sovraštva. Šešla sta se neke nedelje na poti iz cerkve, Zlobec ga je dohitel vsega zasoplega.

«Slab si, slab,» ga je nagovoril. «Takšen si kakor sedem lačnih let v egiptovskih časih. Naduha te bo spravila od kruha.»

«Ali misliš?» se je prestrašil dedec.

«Da, da, črvi se bodo kmalu gostili s tvojim telesom. Kadar človek dobi tako barvo in prične tako hoditi, naj kar pusti opravke in molli kesanje. Mene poglej! Osemdeset let imam, pa me še dolgo ne bo konec.»

«Ti si kakor pomladno jutro,» ga je zavidal. «Mene pa res tako prijema, da komaj diham. Veš kaj, sosed, pozabiva, kar je bilo med nama...»

«Eh, kaj tisto! Kdaj sem že pozabil! Samo da sem zdrav, to je poglavitno.»

«Res je čudno, da te nič ne zadene. No, pa nekoč te bo že prišlo.»

«Mene? Nikdar, sosed!»

«K sodnemu dnevu ne, boš trobil. Večno ne boš na svetu.»

«Dokler bom hotel.»

«Ne bodi smešen,» ga je zavrnil v rahlem dvomu.

«Kakor hočeš,» Zlobec si je nabasal vlivček ter je pričel kaditi.

«Nekoč boš kar na hitro obolel,» ga je postrašil po kratkem molku.

«Jaz sploh ne morem oboleti.»

«Čudno. Zakaj ne, sosed?»

«Tega ti ne morem povedati.»

«Ali imaš na sebi kaj posebnega? Kako svetinjo ali škapulir... Morda celo Kolomanov blagoslov...?»

«Nič takega nimam, Olivar.»

«Nekaj moraš imeti...»

«Imam, seveda, to se pravi, ne — ne smem povedati...»

«Povej, Zlobec, saj te ne mislim izdati.»

«Kdo ve, kaj ti še kdaj pride na misel...?»

«Prisežem na svoje zdravje...»

«Pa naj bo. Prvi si, kateremu bom zaupal. Poslušaj! Samo tisti doseže visoko starost, komur se duša v sivih letih počez obrne. Tako se vedno zatika in ne more iz telesa po okroglih izhodih. To pa dosežemo s posebnim sredstvom: z neko čudovito tekočino...»

«Jejta, če bi jo imel! Ali mi jo moreš priskrbeti?»

«Ne vem. Ti bi jo najbrž tudi ne maral piti, ker ima zopern okus.»

«Vse sem pripravljen storiti. Saj gre za življenje.»

«Dobro. Pa pridi ponjo, do jutri ti jo pripravim.»

Obljuba je hotel Zlobec častno izpolniti. Pokazal se je iznajdljivega, pa tudi vrednega svojega imena. Napolnil je lonec z raznimi odpadki, ogljem, s konci tobaka, s suhimi parklji, smolo, papriko, kislim mlekom, starim usnjem in kolomazom. Vse to je zalil z gnojnico in s petrolejem, postavil k ognju, da je dobro prevrelo in pustil, da se je ohladilo. Zatim je odlil tekočino v steklenico, na katero je napisal: «Sredstvo zoper umrljivost.»

Točno kot sta se dogovorila, je prišel Glivar po zdravilo. Dal mu je steklenico z naročilom, naj izpije polovico, na kar naj se zane v divji beg.

«Zakaj?» je vprašal skopuh. V jabolko v «Zato, da bo zdravilo hitreje učinkovalo. Duša se bo prej obrnila in ko bo legla počez, je nobena stvar ne spravi v prejšnje stanje.»

Mož je vzel steklenico in hitel domov. Zaprl se je v sobo, odstranil zamašek in duhal tekočino. Bila je črna in gosta, zelo ostudno je dišala. Skoro se mu je obrnil želodec zaradi ogabnega okusa. Ljubezen do življenja in sovraštvo do smrti pa sta mu stala ob strani kot zvesta pomočnika, da je izpraznil steklenico do polovice.

Kakor besen je planil iz sobe in drvel v dolino. Držal se je za trebuh, kričal in molel jezik iz ust. Na vprašanje, kaj mu je, je odgovarjal, da ga bo razneslo. Prišel se je zvi-jati, in valjati po tleh, učinek pijače je bil strahovit. Končno so ga prijeli orožniki ter ga zaprli zaradi pijanosti na javnem kraju.

Tudi Zlobca bi bila zadela enaka kazen, da ga ni ščitila visoka starost. Skopuhu pa je sredstvo utrdilo upanje v dolgo življenje, ker ni podlegel njegovemu učinku.

Soteščan.

UGANKARSKI KOTIČEK

Zlogovnice

Iz zlogov a, ca, ca, ce, da, de, dri, gra, f, ja, ja, li, ma, ma, na, ni, o, o, ra, sm, ti, va, sestavi osem trozložnih besed naslednjega pomena: 1.) roka, 2.) del pohištva, 3.) vladarica čebel, 4.) druga beseda za plot, 5.) jedilno orodje, 6.) rudnik za živo srebro, 7.) druga beseda za običaj in 8.) žensko krstno ime. Ako ste uganko pravilno rešili, dajo vse prve črke od zgoraj navzdol naslov najboljšega slovenskega tednika.

Posetnica

Vinka Cerk

Iz črk imena in priimka sestavi stan tega moža.

Kvadrat

A	A	A	A
A	A	B	D
D	K	M	O
O	S	S	V

Črke v kvadratu uredi tako, da dobiš štiri besede, ki se enako berejo v vodoravnih in navpičnih vrstah ter pomenijo: 1.) kmetско orodje, 2.) žuželko, 3.) slovensko reko, 4.) prvega človeka.

Računska uganka

Mož in žena sta stara skupaj 65 let. Mož reče ženi: Čez 15 let bom jaz še enkrat starejši, kakor si bila ti pred petimi leti. Koliko je star mož, koliko žena?

Imena vseh onih, ki bodo vse uganke pravilno rešili in nam to javili z dopisnico, bomo objavili v prvi številki po Novem letu.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

GOSPODARSKE NOVICE.

Središče ob Dravi, v decembru.

Kljub težkim gospodarskim razmeram, ki so se v naših krajih še poostrele zaradi izredno slabe letošnje letine in trgatve, moremo zabeležiti v našem trgu precejšen gospodarski napredek. Dela na elektrifikaciji naše občine se približujejo svojemu koncu in ako ne bo nepredvidenih zaprek, lahko računamo, da bo z novim letom začela pri nas električna luč.

Tudi industrija se v našem trgu razvija. V neposredni bližini kolodvora je zgradil g. Fr. Kočvar moderno žago, ki je te dni začela obratovati. G. Karel Vargazon pa ureja pri svojem mlinskem podjetju veliko, z najmodernejšimi stroji opremljeno tovarno bučnega olja. Obema podjetjima želimo uspeh in razvoj. Na ta način bo v sedanjih časih velike brezposelnosti prišlo zopet lepo število naših ljudi do sigurnega in stalnega zaslužka.

Naš občinski odbor, ki si je že z elektrifikacijo trga pridobil priznanje naše javnosti, je sforil v zadnjem času zopet nove važne sklepe, katere bodo pozdravili sigurno vsi naši občani brez razlike strank. Na svoji zadnji seji je namreč sklenil, prodati na javni dražbi žrebčarno, ki je občinska last, ki pa je bila zadnja leta, odkar žrebeli niso več v državno-vojaški upravi, neuporabljena in zaradi tega za občino brez prave vrednosti. Za izkupiček te prodaje se bosta zgradila dva mosta, eden v Steničaku in eden na Strasu; ta dva mosta sta za naš trg nujna potreba. Za občino pomenja gradnja teh dveh mostov sicer veliko žrtev; potrebna denarna sredstva upa dobiti in jih je tudi stavila v proračun, iz prodaje raznih zemljišč in kakor omenjeno iz prodaje žrebčarne. Da pa stroški zgradbe teh dveh mostov ne bodo previsoki, so se zavezali tržani k prostovoljnemu «kuluku». Tudi ves «kuluk», določen v prihodnjem letu za popravo cest, bo šel na račun zgradbe omenjenih dveh mostov. Pozdravljamo ta važen sklep občinskega odbora, ki je s tem pokazal, da se zaveda dejstva, da so dobre cestne zveze najboljši znamenje dobrega občinskega gospodarstva ter da so občani dolžni že iz lastnega nagiba storiti vse, kar je v njihovi moči, da se čim bolj olajša cestni promet in s tem pripomore k splošnemu napredku in blagostanju občine.

Za zgradbo mostov se je najbolj zavzemal in se najbolj trudi občinski svetovalec gosp. Jakob Jurjaševič; od srca mu želimo, da izvede za-početo delo do kraja.

Tudi v kulturnem oziru bomo v našem trgu zaznamovali v najkrajšem času lepo novo pridobitev. Sokolsko društvo je dobilo koncesijo za kino, ki jo bo izvrševal v Sokolskem domu kot najemnik privatni konzorcij pod vodstvom g. Fr. Robiča. Kinematografske predstave bodo poleg gledaliških in drugih prireditev važen činitelj v izvrševanju sokolskega prosvetnega programa. Nudile bodo našemu ljudstvu ob dolgih zimskih večerih mnogo pouka in zabave. Prepričani smo, da bo kinematografski konzorcij izpolnil pričakovanje, ki ga vanj stavi naše občinstvo. V.

BOŽIČNICA ZA UBOGO OBMEJNO DECO.

Sv. Duh na Ostrem vrhu, v decembru.

Odkar smo se rešili suženjskih spon in je tudi naša najsevernejša meja izletna točka Sv. Duh v svobodni Jugoslaviji, se prireja na tukajšnji šoli vsako leto božičnica z obdarovanjem uboge obmejne dece. Isto se namerava storiti tudi letos. Kakor je mnogim rodoljubom, ki so že večkrat posejli naš gorati kraj, znano, živijo več kakor tri četrtine tukajšnjega prebivalstva v veliki siromašini. Staršem primanjkujejo za nabavo obleke, obuvala in šolskih potrebščin potrebna sredstva, zaradi česar njihovi otroci ne morejo redno obiskovati šole.

Kolike važnosti pa je za tukajšnje otroke reden pouk, posebno kar se tiče narodne vzgoje, o

tem ni potrebno razpravljati. Naj se omeni samo to, da leži naš kraj tik ob avstrijski meji in da ima tukajšnja šola tekmovalko v sto korakov oddaljeni nemški šoli, katero podpirajo z znatnimi sredstvi razna vsenemška društva.

Da bo mogoče preprečevati uspehe delovanja nam nenaklonjenih nemških sosedov in da bo do danes neomajna narodna trdnjava Sv. Duh mogla tudi v bodoče kljubovati vsem sovražnim navalom, si moramo privzgojiti narodno zavedno posadko! Kdo bo ta posadka? To bo naša mladina, katero je treba za to pridobiti in vzgojiti. Razne prireditve, h katerim spada tudi nameravana božičnica, so mogočno sredstvo v dosego omenjenega smotra. Ker pa primanjkuje v to svrhu potrebnih gmočnih sredstev, se prosijo rodoljubna in narodno čuteča srca za prispevke, ki naj se pošljejo na šolsko upraviteljstvo Sv. Duh na Ostrem vrhu, pošta Selnica ob Dravi. Vsak, tudi najmanjši dar je dobro došel. Nedolžna otroška srčeca vam bodo hvaležna za vse, karkoli jim darujete. Vse darovalce bo pa spremljala prijetna zavest, da so s svojo požrtvovalnostjo doprinesli mnogo k vzgoji naših bodočih graničarjev.

Darovi se sprejemajo do 16. januarja 1927. (zaradi snežnih zametov se prireditev ne more prej vršiti). Imena cenjenih darovalcev se bodo objavila v našem listu «Domovina».

VESTFALSKO PISMO.

Gladbeck, sredi decembra.

Dovolite, gospod urednik, da se tudi Slovenci iz Gladbecka oglasimo včasih v Vašem listu. Tu nas je precejšnje število in smo prav zadovoljni z «Domovino», iz katere izvemo, kaj se dogaja po naših slovenskih krajih in kako se godi našim sotrpinom rudarjem tam v mili naši domovini. Pri nas imamo tudi slovenski list po imenu «Naš zvon», ki prinaša le malo novic, zato pa tem bolj zabavlja. Tega zabavljanja je toliko, da so se ga do grla nasitili celo že številni člani Kalanovega Društva sv. Barbare.

«Naš zvon», ki ga vodi duhovnik g. Kalan, poziva, naj se mu pove resnica. Če jo že hoče imeti, evo:

«Naš zvon» po Porurju zveni,
Slovence narazen podi.
Čim bolj naš Kalan se razgreva,
tem bolj «Domovina» uspeva.

Pa še nisem povedal vsega. Resnica je nadalje tudi: Čim bolj «Naš zvon» zveni, tem več članov dobiva naše Jugoslovensko podporno društvo. Zgodilo se bo, da bodo počasi vsi člani Društva sv. Barbare prišli k nam. Do tega bo prišlo, ko si bodo zaslepljeni izkopalji iz oči pesek, ki ga imajo nasutega v njih. Zaenkrat pa samo rečemo, da nam je ljubše 100 dobrih članov kakor 150 slabih.

Za one pobožne ovčice, ki so nad našimi člani upile, da so komunisti in nejeverniki, je «Naš zvon» seveda zelo zanimiv časopis, ki jim prinese še mnogo preveč novic. G. Kalan pravi, da je «Domovina» pregrešna in pohujšljiva; mi, ki mislimo z lastno glavo, pa vsega tega ne vidimo in zato «Domovino» priporočamo vsakemu Slovincu kot najboljši list. Prav tako tudi lahko z mirno vestjo vsakemu tukajšnjemu rojaku svetujemo vstop v naše Jugoslovensko podporno društvo, katerega voditelj je neumorni g. Pavel Bolha, ki se neprestano trudi in dela za vestfalske Slovence.

G. Kalanu bi priporočali, naj ostane rajši pri svojih verskih stvarih, v drugo pa naj se ne vtika. Res, srečne so slovenske duše: domači duhovniki s svojo politiko grede za njimi kakor senca za človekom. Živel sem že med pripadniki številnih narodov, kakor med Angleži, Američani, Poljaki, Slovaki in drugimi, pa nisem videl ne slišal, da bi njihovi duhovniki tako tiščali za njimi kakor naši za nami Slovenci. Bil sem tudi v Zedinjenih državah, kjer med našimi rojaki zdaleka ne vladajo take razmere kakor med Slovinci tu v Porurju.

Svetonočno plačilo

(Legenda.)

V skromnem betlehemske hlevu se je rodilo Dete. Nebo se je v temni polnočni uri olepšalo z divno zarjo, da proslavi Njegovo rojstvo; poslalo je zato najkrasnejše anđele oznaniti zemlji Njegov prihod. Pastirsko kočo na betlehemijski poljani je napolnila čudežna svetloba v čast Njemu, ki leži v ledenih jasliah.

Tudi priroda je ugibala, kako bi ga dostojno pozdravila. Vzravnale so se vitke jelke in smreke ter raširile gole veje; zaželele so si zelenja ter so nenadoma ozelenele. Ista želja se je rodila tudi brinju in bršljanu, ki sta enako dobilo zeleno obleko. Celo mah ni hotel zaostati. Kakor hitro se ga je dotaknila angelova stopinja, je dobil zeleno barvo.

«Kako si lepa v zeleni opravi!» je pohvalil jelko starodavni hrast.

Lépo ti pristojna zeleno nakitje, prijateljica,» je povzdigovala smreko košata bukev.

«Podá se ti zelena barva,» je leskovina šepetala brinju in zavidala bršljan, razmrežen po gozdnih tleh.

«Celo mah se ponaša s praznično opravo!» se je užalilo suhi evetlici.

«Proslavljamo Njega, ki ga pošiljajo nebesa!» so odgovarjale rastline.

«Kaj želite za plačilo?» jih je vprašal angel, plavajoč nad gozdom.

«Da bi vedno ostale zelene,» so zaprosile.

«Vaša prošnja je uslišana,» jih je zagotovil in odplaval v višavo.

V tistem hipu je začutila jelka na svojih vejah ostro iglovje; isto tudi smreka in brinjev grm. Bršljan se je vzpel na visoka drevesa, da ga ne doseže zlobna roka. Tudi skromni mah je dobil svoje stalno zeleno barvo.

Njihovega zelenja še danes ne uniči niti najhujša zima; ljudje ga nabirajo za jasliah in božična drevesca.

Živo jabolko

(Zabavno igračkanje.)

Napravi v jabolko malo luknjo, v katero deni nekoliko živega srebra, nato luknjo skrbno začelaj, a jabolko položi na toplo peč. Ko se jabolko reže, se začne veselo premikati po peči, kakor bi bilo živo.

Pri jaslicah

Po biserih sneženih se lunin svit leskeče in v srcih naših malih gorijo lučke sreče.

Pri jaslicah pastirji strmijo v čudo božje, celo vojak odložil nocoj je vse orožje.

Pred jaslicami svečke Bogu na čast gorijo, po sobi pesme svete se pozno v noč glasijo.

In dedek na zapečku o starih časih pravi, o hudih turških bojih in o krščanski slavi.

Pri jaslicah pastirji poslušajo ga zvesto, ko spremlja jih z besedo tja v betlehemske mesto.

In z njimi staro, mlado pri jaslicah vasuje in hlevce in družinice izvoljeno blagruje...

Po biserih srebrnih se lunin svit leskeče, iz jasliah v srca naša gorijo lučke sreče...

Ivan Albrecht.

Božične pripovedke

POLNOČNICA MRTVIH.

Bolj kakor drugikrat se človeku primeri, da zadremlje pri polnočnici v božični noči. Orgljanje in lepo petje ga nehoté uspavata, iz telesa vstane drug človek in pohiti na krilih čarobnih sanj nekam daleč v neznanost...

Nekaj takega se je pripetilo Vrškoveu Poldetu iz Podoreha. Sedel je v klopi pod korom, kjer ga je proti koncu polnočnice zazibal spanec. Ljudje so hiteli iz cerkve; nihče se ni ozrl v mračen kot ter ga predramil. Mežnar je pogasil luči in zaprl vrata.

Ko se je Polde čez nekaj časa prebudil, je bila cerkev bajno razsvetljena. Slovesno je zvenelo izpred oltarja petje božičnih psalmov iz grl duhovnikov, katerih ni mogel poznati ne po glasu ne po obrazu. Cerkev je bila napolnjena do zadnjega kotička, nikakega premikanja, kašljanja in šumenja ni bilo čuti v božjem hramu.

V klopi blizu njega je sedel neznanec, zatopljen v molitev. Polde ga je zvedavo ogledoval, nakar ga je potihoma nagovoril. Možu se je zresnilo lice; pritisnil je na usta kazalec v znamenje, da mora molčati.

Na stopnici ob stranskem oltarju sta klečali postarni ženci tako, da sta gledali druga drugo, kakor bi si radi nekaj povedali. Z roko pa sta si tiščali usta ter si onemogočali govorjenje.

Nedaleč od njega je stala visoka ženska z zavezanimi očmi. Zvedavo se je ozirala okrog sebe, toda zaveza ji je branila pastiradovednost. Kljub prizadevanju je ni mogla strgati z obraza.

Začela se je maša. Slovesno so zabučale orgle in zadonele vesele božične pesmi. Ljudstvo je spremljalo vsako mašnikovo kretnjo; radovalo se je ob glorijski, verno je ustalo pri evangelijski in ob povzdigovanju se je ponižno trkalo na prsi.

Po končani slovesnosti je mašnik blagoslovil vernike, ki so začeli odhajati iz cerkve. Častitljiv cerkveni dostojanstvenik je stopil

pred vrata z velikim kosom mesa, ponujajoč ga vsakemu odhajalcu, toda nihče ga ni hotel sprejeti, vsak je s studom odklonil njegovo ponudbo.

Ko so se razšli, je tudi Polde hotel oditi. Pritisnil je na kljuko glavnih vrat, a je strahoma odskočil, kajti vrata so bila zaklenjena. Isto se mu je godilo pri stranskih vratih, nikjer ni mogel iz cerkve. Preplašen je bežal v zakristijo in odprl omreženo okno, najbližje župnišču. Župnik je hodil po motno razsvetljeni sobi, v levici je držal molitvenik in v desnici svetel križec, duhovno orožje proti nočnim prikaznim. Z duhovi je imel gospod dokaj opraviti; vaščani so ga opazovali v poznih urah, kako je kropil okrog sebe in nekoga odganjal.

Nocoj pa Poldeta ni zanimalo njegovo počenjanje, zavpil je na vse grlo, naj mu odpre. Glas je razodeval obup in grozo. Župnik je zaslutil, da se je nekaj prigodilo. Brez pomišljanja je odprl nizka vrata zakristije.

«Ali si ti, Polde?» ga je spoznal v odsevu luči iz župnišča.

Povedal mu je, da je zadremal pri polnočnici in ostal v cerkvi, ko je mežnar zaklepal vrata. Glas se mu je tresel, trepetal je po vsem telesu.

«Ali si kaj videl ali slišal?» ga je vprašal duhovnik.

Polde mu je razložil vse po vrsti od prizora do prizora. Župnik ga je verno poslušal.

«Bil si pri polnočnici mrtvih,» je rekel pomenljivo. «Tisti, ki se niso prav udeleževali polnočnic v življenju, hodijo nazaj iz večnosti, popravljat svojo malomarnost. Mož, ki je ob tvojem nagovoru položil prst na usta, se je v življenju v cerkvi razgovarjal in sedaj opravlja pokoro s strogim molčanjem. Slično sta se postarni klepetulji shajali ob nedeljah pri maši, kjer sta opravljali in obrekovali. Zdaj si morata tiščati usta in molčati. Ženska z zavezanimi očmi je pasla v cerkvi radovednost; za kazen ji je pravičnost zakrila pogled z neprozorno zavezo.»

«Kaj pa duhovnik z mesom?» ga je Polde prekinil.

Župnik se je zamislil. «To je tisti duhovnik, ki je prvi jedel v petek meso,» mu je pojasnil po kratkem poudarku in odšel v župnišče.

REŠENA UGANKA.

Naši starodavni predniki so pobožno posvečevali zapovedane praznike. Za greh so smatrali potresti drevo na veliki Šmaren. Češ, da pade kača z drevesa. Njihove misli so bile osredotočene v spominu na verske skrivnosti tako ob veliki noči, ob binkošti in ob božiču.

Bile so pa med njimi tudi izjeme. Fantje iz Pšeničja so uhajali na stranske poti staršem, ki so jih zaradi tega resno svarili. Na sveti večer so se podali k Pletarju na domačo zabavo. Postavljali so jaslice, peli vesele pesmi, kvartali in uganjali nedolžne šale. Pravili so si povesti, stavili uganke ter jih reševali.

Nejevoljno je gledala mati Pletarica s peči na živahno družbo. »Tako kratkočasenje ni za sveti večer.« jih je opozorila.

«Kaj pa naj delamo?» je menil starejši sin.

Materin odgovor je zadušila nova uganke. ki jo je postavil fant iz Slivja. »Kateri svetnik je v cerkvi najbolj živ?»

«Tisti, ki ima največ črvov,» jo je pogodil Urbanov Luka.

«Kdo je pa večji kakor Bog?» je vprašal Rmanov Štefan.

«Nebeška vrata, drugače bi ne mogel ven,» je uganil Količev Peter.

«Kdaj je v peklju najbolj vroče?» je Gorjančev Pavel pokazal svojo iznajdljivost.

«Kadar najbolj zakurijo,» je dobil odgovor.

«Kateri vrag je najbolj črn?»

«Tisti, ki ometa peklenške dimnike.»

Pletarica je skoraj omedlela, tako pregrešno se ji je zdelo to ugibanje. »Kazen vas bo zadela,» jim je zapretila.

Komaj je to izrekla, so se odprla vrata in grda pošast se je privalila na sredo sobe. «Kdo sem pa jaz?» je zagrmela. «Uganite!»

Fantje so prebledeli od groze: nobeden se ni upal ganiti ne z rokami ne z jezikom. Tedaj je vstala ob materi na peči njena triletna

hčerka, ki je jedva jecljala prve besede. «Ti si peklenšček, ki iščeš, koga bi požrl,» je pravilno rešila stavljeno uganke.

Kakor v mukah se je skrčila pošast, zarjula je in zbežala. Vrata so se ji sama odprla ter se po njenem odhodu zopet zaprla. Otrokov odgovor ji je strl moč, s katero je hotela obvladati razigrano mladino.

Deklica pa, ki se dolgo ni mogla privaditi govorjenju, je od takrat pravilno govorila.

SENCA BREZ GLAVE.

Kajenje s kadilom na sveti večer je starodavna slovenska navada. Gospodar ali gospodinja nasuje v lonec žerjavice in natrese nanjo kadila. Čigar vonj mora priti v vsako shrambo, pa tudi v hlev in svinjak. Po končanem obhodu postavi lonec v hišo in vpihne luč na dišeči žerjavici. Vsa družina se postavi okrog lonca in kogar senca je v prvem svitu božične luči brez glave, tisti umrje tekom leta.

Cvrček, skrben družinski oče, je posvečal temu pojavu vsako leto vso pozornost. Trepetal je v bojazni, da bi ne zapazil usodne sence, ko je obližnil plamenček trsko, ki jo je vtaknil v žerjavico. Globoko si je oddahnil, kadar je videl glavo na senci slednjega družinskega člana — znamenje, da tisto leto ne bo smrti v njegovi hiši.

Dolgo let mu je prizanašala usoda. Nekega božičnega večera pa, ko so prižgali luč, se ga je oklenila desetletna hčerka. «Atek nimajo glave,» je zaplakala, kažoč na steno.

«Saj jo imajo,» so trdili drugi, videč pravilno senčo.

«Ob prvem svitu je ni bilo... O, umrli bodo naš dobri atek.»

Otroci so obstopili očeta, božali so ga in objemali. Dolgo se ni mogel iztrgati nežnim ročicam.

Napoved bližnje smrti ga je resno zaskrbelo. Kdo bo gojil nedorasle otroke, ako bo odpoklican iz življenja? Kakor čreda bodo ostali brez pastirja, izpostavljeni nevarnostim...

Ob misli na smrt mu je dozorel sklep, da ji mora ubežati. Neka tajna sila ga je gnala na Goro k sivolasemu župniku, slovečemu po svojih čudežih. Prosi ga je razodetja, kakšna smrt mu je odločena in kako bi se ji izognil.

Duhovnik s častljivo sivo brado je pokleknil pred zaprto omarico, imenovano sedež skrivnosti. Trkal se je na prsi govoreč nerazumljive besede. Ko se je s čelom dotaknil omarice, ga je obsijalo razsvetljenje.

«Strela vas bo zadela,» mu je razodel, pre-roško navdahnjen. «Bodite pripravljeni, ker ne veste ne dneva ne ure...»

Kakor obsojenec pred smrtno kaznijo, tako je Cvrček drgetal od strahu ob tem razkritju. «Ali res ne morem uiti?» je jecljal in čakal modrega nasveta.

«Dam vam tale križec, blagoslovljen proti nezgodam,» ga je potolažil s svetlo kovino. «Nosite ga vedno pri sebi!»

Kljub zaupanju v križec pa se Cvrček ni mogel popolnoma pomiriti. Nekaj mu je šepetalo, da mora podvzeti zanesljivejše korake v osebno varnost. Spomnil se je podzemeljske kleti pod hribom ne daleč od hiše. Dal jo je obzidati z močnim zidom in s tremi oboki; tukaj naj bi bilo njegovo varno zavetje ob nevarnosti.

Soparnega poletnega popoldne se je pripravljalo k nevihti. Takoj ob prvem gromu se je zaprl v obokano skrivališče; obšla ga je ledena zona, zakaj okrog vratu si je pozabil obesiti križec.

Plantil je med silnim brušcem nevihte iz kleti in tekel pod okrilje blagoslovljene svetinje. Komaj je zapustil obzidje, se je vžgalo nad njim v oblaku in zasmrdelo po ognju. Strela je udarila v zidovje ter ga zrušila v razvaline.

Tako je Cvrček ob pravem času ubežal usodnemu trenutku.

Soteščan.

Za igro lov

Angel,
bangel,
frkuči;
čiči,
biči.

kompani:
vješ,
kiše,

tam od hiše
tika,

ei, brrrrr,
nrrr,

nrrr,
nrrr,

van izhaja!

Mladenič rešil kraljično iz rok razbojnikov

(Pripovedka.)

Svoje dni je živela vdova, katere je imela edinega sina, ki je služil pri kralju v velikem mestu, daleč od svojega rojstnega kraja. Nekoč je dobil dovoljenje, da sme obiskat svojo drago mater, ki je že dolgo ni videl.

Pot ga je vodila skozi velik temen gozd, v katerem ga je dohitela noč. Dolgo bega po njem, ne da bi mogel najti izhod.

Že misli leči ves truden in otožen pod drevo, da bi prespal temno noč, ko naenkrat opazi v neposredni bližini nekega moškega, ki ga spozna za lovca.

Mladenič ga nagovori in lovec mu pove, da je tudi on zgrešil pot v temnem gozdu in da se že več dni potika po njem. Pove mu tudi, da služi na kraljevem dvoru.

Mladenič spleza na višoko jelko, da bi videl kje luč. In res; tam v daljavi je nekaj opazil. Nato kreneta oba proti luči in skoro dospeta do velikega poslopja, podobnega gradu.

V pritličju gradu gori luč in pri peči dremlje starka, ki izprva niti ne čuje njiju trkanja. Šele, ko stopi lovec k oknu in krepko potrka, se zbudi ženica pri peči in pride odpirat.

«Ali je to gostilna ali kaj?» vpraša mladenič. Starka priklina in ju povabi v sobo.

«No, če je gostilna,» reče mladenič, «prinesi namaj pijače in jedi.»

Starka gre v klet in jima postreže. Mladeniču vse dobro tekne, lovec pa se ne ljubi ne jesti ne piti; zamišljen sedi za mizo. Mladenič mu prigo-varja, a ko vidi, da besede nič ne izdajo, izpije sam prvi bokal vina in nato pokliče drugega.

Starka prinese drugi bokal vina, nakar gre spat.

Mladeniču se začne poslopje dozdevati zelo čudno. Ko zapazi na steni venec zvezanih ključev, gre ponje ter odpre vrata. Nato stopi v sobo, v kateri je polno raznovrstne obleke. Odpre druga vrata in pride v sobo, v kateri je samo orožje: meči, sablje, sekire, sulice, samokresi in podobno. V tretji sobi, ki jo je odprl, vidi vsakovrstno zlatnino, srebrnino, čaše, monštrance in druge dragocenosti.

Že si hoče napolniti žepe, a si ne upa dolgo ostati v sobi. Gre dalje in pride v sobo, v kateri stoji velik bakren kotel, po tleh pa leže deli človeškega telesa. Takoj spozna, da je prišel s tovarišem v razbojniško hišo. Ali pogum mu ne upade. Stopa še skozi več sob, v katerih so postelje. V eni teh sob je še luč in ko se ozira okrog, ugleda spečo deklico. Vzdrmi jo in ona ga začudeno pogleda.

«Za Boga, mladenič,» ga nagovori deklica, «kaj pa je tebe prineslo semkaj?»

«E, kaj neki,» odgovori on, «zdrave in čvrste noge ter pogumno srce.»

Deklica mu pove, da biva tu dvanaest razbojnikov, ki so sedaj vsi z doma kakor navačeno vsak večer, po polnoči pa da se vrnejo domov.

Ko jo mladenič vpraša, kdo je ona in kako je prišla semkaj, mu pove, da je kraljeva hči in da

so jo zajeli razbojniki, ko se je peljala na izprehod. Spremljevalce njene so pobili do zadnjega nje pa privodili semkaj, kjer biva že pet let.

Ko ga deklica opozori, naj odide, ker bodo razbojniki vsak trenutek doma, je mladenič sluša in se vrne k tovarišu, ki že trdno spi za mizo.

Mladenič ga vzbudi in mu pripoveduje, kaj je videl v tej hiši. Reče mu, da morata pobegniti. Pove mu tudi, da je govoril z ujetjo kraljičino.

Ko čuje lovec vest o tej deklici, mu zažarijo lica, oči se mu zaiskre in takoj je boljše volje; uverjen je, da je to njegova hči, ki mu je izginila pred petimi leti. Bil je namreč ta lovec kralj one dežele.

Ko vidi mladenič lovca nekoliko veselejšega, vzame prazni bokal z mize in gre sam v klet po vino.

Naenkrat se zasliši ropot pred hišo in skoro se vrata odpro. V sobo prihrumi tolpa razbojnikov.

«Glej, gospodje so že tukaj,» pravi mladenič, ki se vrača z bokalom vina. «sedaj se mi ne drži več tako kisló. Dober večer, gospodje!»

«Le sebi želi dober večer,» mu odgovori prvi, ki je vstopil, «mi smo ga že imeli!»

Ko zaklenejo duri, korakajo v drugo sobo, kjer sedijo k večerji. «Halo, bratce pojdi, da greva k onim in jim želiva dober tek, morda imajo tudi kaj za najina usta! Le pogum!» pravi mladenič tovarišu, ga prime za roko ter potegne za seboj.

«Kakor se vidi, ste naju popolnoma pozabili,» nagovori mladenič razbojnika. «A to ne gre tako!» Reši prime enega razbojnika, ga vrže s stola in sam sede nanj; poleg sebe pa ookaže prostor svojemu tovarišu.

«Kakšna bratca pa sta vidva,» reče poglavar razbojnikov, «da sta tako predrzna?» Pogumni mladenič mu odgovori: «Midva sva taka dva bratca, da bi rada kaj kupila brez denarja, če nama daste.»

«Samo napijta se in si dobro postrežita z jedjo,» pravi glavar in odide. Šel je naročit stariki, naj zakuri pod kotlom in ga napolni z oljem. Ko se poglavar vrne, pravi onima dvema, ki sta medtem prično segala po jedi in pijači: «No, gospoda, ki sta tako pogumna, da se kar sama povabita k naši mizi, gotovo bosta nočevala pri nas.»

«Ako ste toliko prijazni, da naju prenočite,» pravi mladenič, «srčno vam bodeva hvaležna; noč je in nerada greva dalje.»

«Le pogum, bratce!» dregne tovariša, ko stopajo iz sobe v sobo.

Naposled pridejo v sobo, v kateri je kotel z razbeljenim oljem.

Razbojniki stopijo okrog kotla, njihov glavar pa veli enemu razbojnikov, naj prinese škaf in kozarec.

Ko se to zgodi, veli glavar mladeniču, naj napolni škaf z oljem. Razbojniki si jih namreč niso upali takoj prijeti in vreči v kotel, zakaj zdela sta se jim premočna; nameravali so ju tako pehniti v olje, da se ne bi nadejala.

Mladenič prime kozarec, zajame olje in ga vlije v škaf, drugič pa polije razbojnika, da poče, a o drug za drugim vsi opečeni po obrazih na tla.

Lovec v tem hipu pobegne, da bi se skril za zalogo drv pred hišo. Mladenič pa steče v sobo, kjer je prej videl toliko raznovrstnega orožja, po sabljó in neusmiljeno udriha po razbojnikih.

Ko jih vse potolče, gre v sobo, v kateri spi kraljičina in ji radostno naznani, da je rešena in da ni nobenega razbojnika več živega.

Sedaj šele zapazi mladenič, da mu je izginil tovariš.

Ko ga brezuspešno išče po hiši, gre na dvorišče in ga kliče, dokler se lovec ne oglasi izza kupa drv.

«Strahopetec, ti,» mu veli mladenič, «pojdi v hlev, saj za drugo rabo itak nisi, in naprezi, da se odpeljemo!»

Lovec se razveseli, ko vidi, da ni nobene nevarnosti več in gre urno v hlev napregat. Mladenič pa se poda po kraljičino, češ, da se takoj

odpehejo. Hotel je pobrati dragocenosti, katere so imeli razbojniki, toda ona ga zavrne da mu jih ne bo treba, saj dobi od njenega očeta kralja bogato darilo, da bo lahko živel brez skrbi.

Ko privede mladenič kraljičino, spozna lovec kraljo takoj svojo hčerko; ona pa nje ne spozna. Sedejo na voz; mladenič k kraljičini, lovec pa mora voditi konje. Lovca odnósnó kralja ni malo jezilo, da se mu je mladenič tako rogal; prenišal je, kako bi ga izplačal.

Ko se vozijo nekaj časa, pravi lovec, da se je konju odpel komat in veli mladeniču, naj ga gre popraviti. Toliko, da stopi mladenič iz voza, po-

žene lovec konje v dir in oddrda mladeniču izpred oči. To pa je storil zato, ker je dobro vedel, da se bo mladenič oglašil pri njem, ker mu je rekel, da je lovec na kraljevem dvoru.

Mladenič ne ugiblje dolgo, kaj bi storil, marveč sklene iti peš v mesto in stopiti pred kralja samega.

Ko se pripeljeta lovec in kraljičina v mesto, pehe lovec mimo kraljeve palače. Kraljičina mu veli, naj ustavi, ona nato skoči naglo po stopnicah v grad. V tem zapelje lovec v hlev, potem pa se gre urno preobleči v kraljevsko opravo.

Ugledavši očeta svojega, mu pade kraljičina v naročaj in ga poljubljuje. Veliko veselje je bilo na kraljevem dvoru, ko se je zvedelo, da se je našla kraljeva hči.

Ker je kralj vedel, da se bo mladenič oglašil pri njem, je izdal povelje, da se mu izkaže kraljevska čast, kadar se pojavi na njegovem dvoru. Že drugega dne se zgleda mladenič v kraljev pisarni, češ, da želi govoriti s kraljem.

Ko stopi pred kralja, se mu pokloni in mu pove, da je on rešil kraljičino iz razbojniških rok in kako ga je prevaril eden njegovih lovcev. Zahteva torej, da se dotičnik ostro kaznuje. Kralj mu odgovori, da bo sklical vse svoje lovce in on mu bo pokazal dotičnika.

«Ali ste zelo jezni nanj?» ga vpraša kralj.

«Vaša svetlost,» odgovori mladenič, «jezen pa tako, da bi ga zdrbil na kosce.»

Kralj skliče lovce in pravi mladeniču, naj mu pokaže tistega, ki je tako nepošteno ravnal z njim.

Mladenič ogleduje lovce, ali pravega ne more najti.

Kralj se navidezno razsrdi, češ, da se šali z njim, ter mu zapreči, da ga bo dal obesiti, ako mu ne pokaže pravega lovca.

Ker mladenič ne more ustreči kralju, ga veli ta odvesti v zapor, drugi dan pa obesiti.

Naslednjega dne so odvedli mladeniča k vešalom, kjer je že stal krvnik. Kralj ga vpraša, ali je še takih misli, da bi namreč raztrgal lovca, če bi ga dobil v pest.

«Vaša kraljevska milost!» pravi mladenič, «še sedaj bi ga zmlel, ko bi ga dobil.»

Kralj zapove krvniku, da izvrši svoje delo; prej pa mu je na tihem rekel, naj ne stori mladeniču ničesar žalega.

Krvnik mu priveže vrv okrog vratu in migne hlapcem, naj ga potegnejo kvišku; takoj pa preče vrv in mladenič pade na tla, ne da bi se mu bilo kaj zgodilo.

«No, ali si še vedno tistih misli?» ga vpraša kralj.

«Kakor sem rekel,» odgovori mladenič; «kjer ga dobim, na kosce ga raztrgam.»

«Dobro! Pridi danes popoldne zopet k meni, morda ga vendar dobimo.»

Popoldne obleče kralj vrhu svoje kraljeve oprave še ono lovsko obleko, katero je imel takrat v gozdu; potem skliče svoje lovce in stopi med nje.

Skoro spozna mladenič svojega tovariša in že ga hoče udariti, toda v tem hipu ga zgrabi drugi lovec. Kralj pa sleče lovsko opravo in mladenič vidi, da oni lovec ni bil nihče drugi nego sam kralj.

Zdajci poklekne mladenič predenj ter ga prosi odpuščanja in milosti.

«Vse ti odpuščam,» govori kralj. «Plačati sem te hotel samo za besede, s katerimi si me psoval.»

«Zato pa, ker si rešil hčerko, in mene iz rok razbojnikov, te čaka bogato darilo. Sicer te ne morem dovolj poplačati, ali zadovoljen bodi s tem, da ti dam hčer za ženo.»

Nekaj dni potem se je obhajala velika slavnost na kraljevem dvoru: praznovala se je poroka kralja s kraljevo hčerjo.

Belokranjske zagonetke

Več ko sto dog —
eden otroč,
a brez nog.

(Sod.)

Če uzmeš, je više,
če dodaš, je manje.

(Jama.)

Šuplina pri šaplini;
če iz srede eno vzameš,
ti ostaneta dva konca.

(Veriga.)

V zraku ni je,
na zemlji ni je,
v vodi ni je,
v trebuhu prenaša.
na nje se nanaša.

(Čoln.)

Kada gre v peč,
vavek muči,
kada iz péči,
onda cvrči.

(Mast.)

Ves gre v štalčico,
le rogi ne morejo.

(Sveder.)

Doge = deske, iz katerih je sestavljen sod; uzmeš = vzameš; više = več; šuplina = votlina; nije = ni; kada = kadar; vavek = vedno; onda = potem; rog = rogovl.

Albina Čebular.

Jurčkov oblak

Mati: «Jurček, ali nisi bil nadležen stricu in teti?»

Jurček: «Ne, ko sem prišel k njima, je dejala teta: „Baš ti si nam še manjkali!“»

Romarica z Blejskega jezera

(Starodavna pripovedka.)

Jasen pomladanski dan je krasil čarovito blejsko okolico. Po jezeru so se zibali čolniki s številnimi romarji in plivali proti otoku. Po božne romarske pesmi so donele med pljuskanjem vesel orjaških čolnarjev.

Po sredi jezera je plul največji čoln, ki se je nenadoma začel potapljati. Čolnar se je trudil, da prepreči nesrečo, ljudstvo je preplašeno klicalo na pomoč.

«Pomagaj, Kraljica na otoku!»

Možak je omagal ob okornem veslu, voda je zalivala čolnike ter ga je hotela pogoltniti.

«Kaj takega še nisem doživel,» je pravil razburjen. «Samo petnajst nas je v čolnu, dočim sem jih vozil že po dvajset in več, pa se ni nič zgodilo. Vsekakor je med nami grešnik, ki ima nekaj posebnega na vesti.»

«Kaj naj storimo?» so trepetali romarji.

«Kdor se zaveda krivde, naj skoči v jezero,» je dejal z vso resnobo. «Boljše je, da pogine eden namesto vseh.»

Takoj po teh besedah se je dvignila mlada žena ter se spustila v vodo. Togotno so jo objeli valovi ter jo potegnili v globočino.

Kakor riba je švignil čolnik na gladino in drčal proti otoku. Nevarnost je bila minula. Romarji so molili in peli zahvalne pesmi.

Na stopnicah na otoku jih je pričakovala žena-grešnica, ki jih je prej rešila s svojim življenjem. Z obraza ji je sevala blaženost, njena obleka je bila bela kot sneg.

«Rešena sem... Bila sem pri Kraljici na otoku,» je spregovorila in izginila.

Soteščan.

Divji mož

(Pripovedka.)

V hribih na prostorni planoti stoji prijazna hišica, v kateri je bival pred davnimi leti bogat posestnik. Rekli so mu Podobnik, ker je v mladosti prodajal podobe, s čimer si je opomogel in kupil posestvo. Mož je napredoval s čudovito naglico; kar je vsejal ali vsadil, je bujno raslo in bogato obrodilo.

K sreči in blagostanju mu je pripomogel divji mož, ki je prebival v njegovem gozdu. Našel ga je nekoč v hudi zimi sedečega na skali, silen mrzav ga je napotil v njegovo bližino. Prijazno ga je nagovoril in povabil k topli peči. Od takrat je prišel vsako noč na večerjo in prenočišče. V zahvalo mu je povedal, kdaj naj orje in seje, da bo njegov trud obilno poplačan.

Nekega poznega večera je Podobnika iznenadil popotnik z medvedom, ki zaradi teme ni mogel naprej, ter ga je prosil, naj ga prenoči.

«Ne branim se vzeti te pod streho,» mu je odgovoril. «Povem ti pa, da se ne prestrašiš: tukaj prenočuje divji mož, ki ne mara nikogar razen mene.»

«Tega se ne bojim,» je odvrnil tujec in pokazal na varuha. Utrujen je legel na klopi, medved pa je sedel zraven njega in čuval svojega gospodarja.

Okrog enajstih je prišel divjak z debelo gorjačo ter je sovražno pogledal spečega popotnika. Srdito se mu je napel poraščeni obraz, visoko pod strop je dvignil grčavo palico in hotel zamahniti.

Kakor žareča oglja so se medvedu zasvetile oči. Postavil se je na zadnji nogi in naskočil napadalca. Dolgo sta se borila in premetavala, dočim je tujec smrčal mirno v globokem spanju.

Gozdnemu velikanu so pešale moči. Uvidel je, da ni kos zverini ter je sramotno pobegnil. Medved pa je zmagovito sedel na prejšnje mesto.

Odslej ni bilo divjega moža več k Podobniku na prenočišče. Hodil je sedet na skalo ob gozdu, odkoder je klical ponoči z votlim glasom: «Podobnik, ali imaš še tisto hudo muco?»

Soteščan.

Iz Bele Krajine

KADA DOJDE BOŽIČ...

Kada dojde Božič, tega

je svega na mizi:

za dečico leskovih kitic
prostih i kvasnih povitic
petehov,

orehov

i novih bregeš!

A deca iz kuminca
se mrzli zimi zmeje.
na pečici se greje.

TEPEŽNICA.

Reš'te se, reš'te.

zdravi, veseli,

tusti, debeli,

da bi živeli,

v večji obilnosti.

vedno veseli

klasje si želi,

da bi imeli

polne kašče zrnja,

polne dime mesa,

polne hrame vina,

polna krme hesa,

da vas ne bo zima!

Kada = kadar; dojde = pride; svega = vsega;
kitic = palic; povitica = potica; kvasna = s kvasem; prosta = brez kvasa; petehov = petelinov; bregeš = hlač; kumen = zapeček.

Tust = tolsti, debeli; zrnje = žito; hes = senik, lesena hišica, ki stoji na košenici kje v gor, kamor spravljajo seno.

Albin Čebular.

Skopuhov denar

(Pripovedka.)

Živel je skopuh, ki si je pridobil mnogo denarja. Zavitega v cunjje je skril v blazinicco med pleva in naročil, da mu morajo blazino dati ob smrti v krsto pod glavo. Domači so mu izpolnili željo.

Žena je morala plačati pogreb in poravnati druge stroške, toda denarja ni bilo nikjer. Tedaj se je spomnila vzglavnika, katerega je imel mož vedno pri sebi na postelji in so mu ga dali v rakev, kakor je zapovedal. Vsa obupana je hitela k župniku ter mu povedala, kaj se je zgodilo. Prosila ga je, naj dovoli odkopati mrliča ter mu vzeti denar.

Moder duhovnik je našel pameten odgovor. «Odkopali ga bomo,» je dovolil po kratkem preudarku. «Ako bo denar nedotaknjen v blazini tako, kakor ste blazinicco položili, vam ga bom izročil in ga boste lahko rabili po svoji volji. Drugače pa ga bomo morali pustiti...»

Odkop se je izvršil v župnikovi navzočnosti. Grobar je odkopal krsto in odkril mrliča. Nudil se jim je grozen prizor. Mrtvec je ležal na ustih, zarit v blazino, ki je bila vsa razgrizena in razrita. Bankovci so mu lezli v usta, v oči, v nos in v ušesa.

«Zaprte krsto in zasujte grob!» je ukazal župnik. «Denar, ki ga je lakomnik vzel s seboj v grob, je v oblasti hudobnega duha, ker ga je rajši prepustil trohnobi, kakor bi ga bil privoščil svojim ljudem.»

Soteščan.

Duh in beračica

(Narodna pripovedka.)

Vse bujnejše kakor danes je cvetela nekdanja ljudska domišljija. Skoro nobena pot ni bila varna pred strahovi; zbirali so se osobito na križpotih, ob znamenjih, po gozdih, ob cerkvah in na pokopališčih. Duša, ki je odhitela iz časnosti, obtežena s kako pregreho, se je morala vračati na zemljo tako dolgo, dokler ni napravila pokore. Sama si ni mogla pomagati, lahko pa ji je koristil rešitelj s kakim dobrim delom in olajšal odmerjeno kazen. Ljudska domišljija pripoveduje nastopno dogodbico:

Šetalka iz Gobovja ni bila prijateljica siromakov. Vsakega, ki je prestopil prag njene hiše, je nadržila s postopajem ter mu odrekla milodar. Domači reveži so se je ogibali, le še kak tujec je zašel pod njeno streho.

Takrat je razsajala po okolici strašna nalezljiva bolezen. Podlegla ji je med drugimi tudi trdosrčna gosposinja, odšla je neprevidena v neskončnost.

Po mnenju pobožnih sosedov žena ni bila pripravljena za tako potovanje. Namigavali so si, da bi znala hoditi «nazaj», in res so kmalu začeli pripovedovati, da pri Šetalcu straši. Kavsarjeva Jera je videla ponoči črno ženo, slonečo na plotu za hlevom. Ko je prišla mimo, je prikazen stegnila roke, kakor da ji je nekaj ponudila, česar pa si seveda ni upala vzeti. Tudi drugi so čuli vzdihovanje okrog sosedovega doma — glasove mrtve gosposinje, čije duh išče siromakov ter jim ponuja milodare. Ako bi se kdo opogumil in sprejel ponudeno darilo, bi ga nedvomno rešil posmrtnega trpljenja. Toda vsak se je ogibal priti v njegovo bližino.

Prebivalstvo na Golovju je bilo zbegano zaradi takih govoric. Storili so vse, kar jim je kdo svetoval, a strahu niso mogli prepoznati. Nehali pa niso upati in tako jim je srečen primer prišel zaželeno rešitev.

Pozno nekega večera je prilezla na Golovje sključena tuja beračica, ustavila se je pri Šetalcu in prosila za prenočišče. Sprejeli so jo postrežljivo ter ji odkazali sobo, v kateri je umrla gosposinja. Ko so se domači odpravili k počitku, je ženica še dolgo rožljala z rožnim vencem, dokler ni končno rahlo zadremala.

Prebudili so jo trdi koraki. Delavno opremljena žena je vstopila z belim predpasnikom, pri-

žgala je luč ter se je začela pripravljati, da zamese kruh. Odkrila je metergo (posoda za mešanje kruha), prilila vode in testo je bilo gotovo.

Videč, da ima gosposinja mnogo opravila, je beračica vstala s postelje ter se je ponudila, da ji pomaga.

«Storite mi veliko uslugo,» je na kratko sprejela njeno ponudbo, «Sicer bova naglo opravili...»

Potrpežljiva beračica se ji je dala popolnoma na razpolago. Prinesla ji je vode, pripravila peharje za testo, sploh ji je bila vedno za petami. Začetkoma jo je nadlegovala s svojo zgornostjo, pozneje pa je molčala, ker ji gosposinja ni odgovarjala.

Molčeči gospodinji je slo delo bliskoma od rok. Hitro je zamislila, napravila testo in ga razdelila na peharje. Znosila ga je v peč, sirota ji je svetila.

Iz žareče peči je nenadoma zadisalo. Kruh je bil pečen in čudna žena ga je pričela izlagati na loparjem. Peka je izborne uspela; kruh je lepo

narasel in porumenel, prvi hlebeček je podarila beračici.

«Tisočkrat vam Bog povrnil» se ji je zahvalila za darilo. «Poplača naj vam na tem in na onem svetlu»

«Zdaj si me rešila,» je izpregovorila gospodinja, ki se je ob teh besedah vsa spremenila. Beseda ji je bila slovesna, obraz ji je žarel rajsko povelčan.

«Usmiljenje, dobra žena!» je trepetala beračica. «Prizanesite, če sem se kaj pregrešila!»

«Ne boj se, nič žalega ti ne bom storila. Veliko sem trpela na onem svetu zavoljo trdosrčnosti napram siromakom, ker jim nisem izkazala nobene dobrote. Vsako noč sem se morala premleti med devetimi mlinskimi kamni in priti nazaj zaradi pomanjkanja dobrih del. Tvoje pobožne želje so mi izprosile rešitev — prav toliko mi je še manjkalo do izveličanja. Blagor ti, da nisi vedela, komu si se zahvalila. Za plačilo ti bom naklonila veliko milost.» — To izreki je izginila v neskončnost.

Ko se je beračica zavedla po prestani grozi, so preplavljali dolino žarki vzhajajočega solnca. Iskala je kruh od ponočne peke, a ni ga mogla najti. Kakor v sanjah se ji je zdel ves dogodek, dokaz resničnosti pa je bilo, ker se pokojna Seta talka odslej ni več prikazovala.

Nekaj dni po tem dogodku je prejela beračica poznamo ostro veliko vsoto denarja, obljubljenjo milost za njeno rešitev.

Soteščan.

Muca je zbolela

Muca naša je zbolela, zobček jo hudo boli. Bratci, hitro pomagajmo, v mehko posteljico jo dajmo, da se revica naspi! Ko bo njen najslajši sen, striček naš odpre ji gobček. Vija, vaja, vija, ven — s kleščami izdere zobček.

Siric prihaja, grdo gleda. «Kaj vam pravim, ljubčki moji, ta, ki milo tu mijavka, je hinavka! Vso nam smetano in mleko v shrambi davi je popila. Da po šapicah tatinskih ne bi mrha jih dobila, se domisli zvita buča in se bolna naredi... Ali jaz ji že pokažem! Kje je, ljubčki moji, šiba? Z njo par toplih ji prinažem, pa bo zdrava spet ko riba!»

Mirko Kunčič.

Dobra vzgoja

Mama: «Francek, kaj boš rekel, ker ti je teta šala sladkorčke?»

Francek: «Prosim, šel!»

O Vrbskem jezeru

(Koroška.)

Pri nekem kmetu na Vrbi, ki je imel svojo bajto nedaleč od jezera, je nekoč služilo ljubko dekletce za pastirico. Dan za dnem je paslo živino po travnikih ob jezeru. Posedalo je na bregu, gledalo v valove in prisluškovalo skrivnostnemu zvonjenju, ki je zvenelo iz jezerskih globin. Nekega večera ob solnčnem zahodu, ko je pastirica hotela gnati živino domov, zagleda v vodi čisto pri bregu tri velike in nenavadno lepe ribe. Živali so bile deklici všeč. Zdelo se ji je, da jo pogledujejo tako prijazno, kakor da bi ji hotele nekaj reči. Zato je stopila proti njim, da bi jih ogledala bolj natančno. V svoje veliko začudenje opazi, da ima vsaka riba na glavi lepo krono.

Ko je prignala živino domov, je jela pripovedovati, kaj je videla. Zato so radovedneži večer za večerom prihajali k jezeru, da bi videli čudo, toda brez uspeha. Samo pastirici so se ribe prikazovale. Ko je zvečer spet sedela tankaj, so priplavale ribe. Največja dvigne glavo in pravi s človeškim glasom: «Jutri ob tem času bomo spet tukaj, toda jaz ne bom riba, ampak velika kača. Jaz bom imela v ustih zlat ključ. Če boš imela toliko poguma, da ga mi iztrgaš, smo vse tri rešene.»

Riba je bila mati ostalih dveh. Povedala je strmeči deklici, da je s hčerama vred zakleta in da mora že sto in sto let trpeti v jezeru. Ko je deklica potrdila, da sprejme ribino ponudbo, so ribe naenkrat izginile v globini. Deklica je še nekaj časa posedela na bregu, potem pa je odgnala živino domov in legla k počitku, ne da bi bila komu kaj omenila.

Naslednjega večera se je res zgodilo vse tako, kakor je napovedala riba. Dve lepi ribici sta bili pri bregu, proti pastirici pa se je priplazila ostudna kača. Deklica seže po ključu, toda kača hlastne in pastirica umakne roko! Kača zajoka in prosi, naj pastirica nikar ne izgubi poguma. Pastirica se ojunači in ponovi svoj poskus, toda kača spet hlastne in dekle prestrašeno umakne roko. Še tretjič se ponovi isto in dekletce v smrtnem strahu pobegne domov. Kača se zdajci spet izpremeni v ribo in bridko jokaje izgine v valovih.

Tri večere, ko so se deklici prikazovale skrivnostne ribe, je bilo jezero čisto mirno. Zdaj pa se je naenkrat razpenilo in obupni klici so doneli iz jezerskih globin.

Pastirica je prestrašena obstala in se ozrla, a iz jezera začuje glas: «Ti bi nas bila lahko rešila in bi bila še sama srečna z nami vred. Zdaj pa moramo čakati spet sedemsto let, da zraste košanjski ključ, ki bo dal les za zibelko. V tej zibelki bo ležalo dete neke beračice, prav take, kakršno sem jaz nekoč pognala s praga svojega gradu. To dete bo spet imelo moč, da nas bo lahko rešilo.»

Nato je vse utihnilo. Odslej ni čuti več zvonjenja iz jezera.

Pastirica je od strahu zbolela, jela hirati in kmalu po tem dogodku umrla.

Ivan Albreht.

Noč kvaternega petka

(Ljudska pripovedka.)

Kdor bi mislil, da v oboževanih starih časih ni bilo razposajencev, bi se silno motil. Bolj kot danes je bilo takrat razvito ponočevanje, o čimer so ohranjene zanimive dogodbe do današnjega časa.

Osemdesetletni Levar je bil v svojem času živahen mladenič. Vasovanje mu je bila edina zabava. Noben večer ni mogel ostati doma. Celo v petkih je hodil po prepovedanih potih, dokler je ni v noči kvaternega petka pošteno izkupil.

Nace — tako je bilo Levarju ime — je dremal pri dolgi večerni molitvi, toda ko so od-

molili, je vzel klobuk in zavriskal, da je odmevalo po vasi.

«Fant, tiho!» ga je opozoril oče. «Nocoj je kvaterni petek.»

«Petek ali svetek, meni je vseeno,» mu je odvrnil in šel na fantovanje.

Domov se je vračal med enajsto in dvanajsto uro. Prišedši v gozdlič pod vasjo, ga je obšla nenavadna groza. Tako nekam čudno je vršalo po drevju in padalo na tla. Vrhovi dreves so ječali v različnih glasovih med pretresajočim skovikanjem sov, čijih oči so žarele z vejevja.

Premočen od strahu je prišel iz gozda na planoto. Ura v bližnjem zvoniku je udarila pol-dvanajst, takoj nato pa se je oglasil veliki zvon, ki je v kratkem odstavku naznanil obhajilo.

«Nekdo je moral nenadoma zboleti, ali pa se je zgodila nesreča,» si je mislil, uverjen, da nese duhovnik zadnjo popotnico. Kmalu nato je v daljavi zapazil lučko in slišal zvonček, čigar glasovi so postajali vedno močnejši. Ugotovil je, da se mu bližata duhovnik in spremljevalec.

«Videl bom, kam pojdeti,» se je veselil v svoji radovednosti. Spomnil pa se je, da se mora izogniti duhovniku, ki je hud na ponočnjake. Legel je za bližnji grm in gledal na cesto.

Vedno glasneje je postajalo cingljanje zvonca in duhovnikova molitev, spremljevalec mu je slovesno odgovarjal. Ko sta dospela vstric grma, se je Nace ozrl na cesto, brž pa se je prestrašen pomaknil nazaj za gosto leševje. V obraz mu je

puhnili ostuden mrtvaški duh — oba, duhovnik in spremljevalec sta bila brez glave.

Pobral se je ves zmeden in tekel čez njive in travnike. Vso noč je begal okrog, a nobena pot ga ni hotela privedi domov. Šele zjutraj, ko se je zdanilo, se je zavedel daleč od domače vasi.

Od takrat se je Nace skrbno izogibal ponočne ure, ob kvaternih večerih pa se sploh ni upal izpod strehe.

Soteščan.

Bebasti hudič

(Koroška.)

Uboga šivilja, ki se je komaj preživljala z delom svojih rok, je poklicala rogataca in ga pozvala, naj ji preskrbi denarja. Zlodej ji je obljubil pod pogojem, da mu zapiše svojo dušo. Šivilja to stori, a stavi tudi sama svoj pogoj, češ: Oba morata napraviti po ene hlače. Kdor jih prej izgotovi, tisti dobi stavo.

Hudič je bil s šiviljinim predlogom zadovoljen. Zato vzameta vsak po ene že prirojene hlače in začneta šivati. Zlodej je tako hitel, da je vdel nit, ne da bi jo bil prej odtrgal. Zato je moral pri vsakem šivu leteti okrog hiše, da je na ta način odvil ves sukanec (cvirn) s klopčiča. Misli je, da bo šiviljo z delom prehitel, ako se ne bo vedno mudil z vdevanjem. Šivilja pa je seve šivala po svoje. Jemala je kratke niti, kakor navadno, in je bila s svojim delom prva gotova. Hudič je tedaj moral preskrbeti šivilji obljubljeni denar, njene duše pa le še ni dobil, ker je tako pametno šival hlače.

Ivan Albreht.

Zvitež

Blažek: «Prosim, gospod učitelj, ali bi vi nabili dekca za nekaj česar ni napravil?»

Učitelj: «Naravno, da ne. To bi vendar bila krivica.»

Blažek: «Seveda! Jaz nisem napravil domače naloge...»

Svetonočni čudež

(Slička v enem dejanju.)

Osebe:

Revšek, bolehen kočar.
Liza, njegova žena.
Jakec, } otroci.
Francka, }
Tončka, }

(Godi se na božični večer v preteklem času.)

I. prizor.

(Siromašna sobica s preprosto opravo. Otroci postavljajo jaslice na desko, ki leži na mizi, obložena z mahom. Oče in mati sedita pri peči v medsebojnem razgovoru.)

Revšek (pokašljeje): Božič je praznik veselja, človek je pa tako nesrečen ... Daleč nas je privedla revščina in bolezen!

Liza: Jutri je sveti dan, pa ne vem, kaj bom skuhalo za kozilo.

Revšek: S sosedom seveda nisi govorila. Gotovo ga ne omaje nobena prošnja ...

Liza: Ozmerjal me je in zapodil. Po božiču nam bo prodal hišico, ako mu ne vrneva posojila.

Revšek (obupno): Kaj bo z otroci? Kdo se jih bo usmili?

Liza: Dala jih bova dobrim ljudem. Jaz pojdem služiti, ti pa ... Oh, kako se mi smili!

Revšek: Prijetno mi je bilo deio, dokler sem mogel delati. Rad sem šel lačen spat, samo da so imeli otroci svoj košček kruha.

Liza: Brata prosil, naj te vzame pod streho. Posestvo ima in odpravil te je z majhno doto. Uvidel bo, saj je razumen.

Revšek: Že ob misli na ta korak se mi šibe kolena. Potem bomo ločeni za vedno ...

Liza: Zame ne skrbi. Toda otroci, ti ubogi črvčki! (Si otirata solze.)

II. prizor.

Francka (priteče k materi): Mamica, kdo je črvček?

Mati (jokaje): Ti in sestra, pa Jakec, vi vsi ste ubogi črvčki.

Tončka: Zakaj črvčki, mamica?

Mati: Zato, ker ste majhni in si ne morete sami pomagati.

Tončka: Pastirček tudi črvček? (Kaže izstriženo podobo betlehemskega pastirja.)

Mati: Ni. Pastir je velik; saj vidiš, da ima palico in brado.

Francka: Močan je, ovčico nese na ramu.

Tončka: Kam nese ovčico, mamica?

Mati: V hlevček Detetu, ki leži na slami ...

Francka: Ali mu angelci tudi kaj nesejo, mamica?

Mati: Prepevajo mu in proslavljajo njegovo rojstvo. Tudi ti znaš tisto pesmico, ki sem te jo naučila.

Francka: Pa Jakec jo zna tudi in Tončka bo tudi pomagala. Samo jaslice moramo prej napraviti.

III. prizor.

Revšek (ob pogledu na otroke): Mladost ne pozna skrbi, ki tarejo odrasle ...

Liza: Kljub uboštvu so živahni in krepko razviti. Oh, in čez nekaj tednov bodo pregnani iz rodne hiše ...

Revšek (obrnjen proti jaslicam): Ti, ki si v prvi mladosti okusil revščino in trpljenje, varuj nas te nezgode!

Liza: Tesno sem navezana na to preprosto kočo. Trhle so njene stene in razdrapana je streha, pod katero sem preživela mlada leta. Moje matere oče je bil grajski hlapec in je graščaka nekoč otel novarnosti. Za plačilo mu je podaril hišico in nekaj vrta.

Revšek: Tukaj je grajska gospoda skrivala denar pred roparji in tatovi. Mnogo premoženja je bilo nekdanj nakopičenega v teh prostorih. Danes pa zeva beraštvo iz slednjega kota.

Liza: Gospod bo storil čudež ob dnevu stiske. Pogled na jaslice me prešinja z novim upom. On,

ki je imel hlevček in jasli, ne bo dopustil, da bi nedolžni otroci ostali brez rodnega doma.

IV. prizor.

Jakec (stopi pred mater): Ali smo siromaki, mamica?

Mati: Da, Jakec. Kmalu bomo podobni siroti v Gregorčičevi pesmici »Siromak«, ki jo znaš na pamet.

Jakec: V šoli sem se jo naučil.

Mati: O Bog, vsaj s tem nam prizanesi. (Bridko zajoka.)

Francka: Zakaj jokate, mamica?

Mati (proti jaslicam): O, Ti, ki si vsemogočen, ohrani nam ljubo domačo streho!

Oče: Prosite, otroci, vaše prošnje bodo uslišane. (Otroci obstopijo jaslice, sklonijo glave in sklenejo ročice.)

V. prizor.

Jakec (pride k očetu): Atek, jaslice so narajene; pastirci in ovčice gledajo proti hlevcu in angeli plavajo nad njegovo streho.

Oče: V kot jih bom postavil nad mizo.

Jakec: V kotu je tema, atek, Postavite jih nad okno na polico.

Francka (proseča): Na polico jih denite, atek!

Mati (posredujoče): Pusti jim veselje, Lovrenc.

Oče: Pa napravimo izjemo. (Postavi jaslice na polico.)

Mati: Saj res ni bila napačna misel.

Oče: Polica se maže, pritrditi jo moram na steno. Jakec, prinesi kladivo in žebelj!

Jakec (prinese kladivo in žebelje ter opazuje očeta).

Oče (nastavi žebelj na steno in udari s kladivom. V steni nastane luknja, kjer zapazi malo skrinjico. Vzame jo iz odprtine ter jo postavi na mizo. Odpre jo in osupne): Denar, otroci, denar! Sami tolarji in cekini!

Mati (presenečena): Zgodil se je svetonočni čudež. Poklekajte, otroci, zahvalimo se za izredno milost.

Otroci pokleknejo okrog jaslic in zapoje »Sveta noč, blažena noč«.

Soteščan.

Cincilin in Tambulan

(Otroška igra v Beli Krajini.)

Pri tej igri nastopi več otrok, ki izvolijo vodnika. Vodnik odbere dva dečka; enega nazove Cincilina, drugega pa Tambulana ter ju pošlje na oddaljenejši prostor, in sicer morata stopiti narazen. Ostalo decó razvrsti v čelno vrsto in jim veli sest, malokaterikrat stoje. Nato gre voditelj od enega do drugega in vsak mu pove svoje ime, ki je navadno ime kake živali ali reči, na pr.: jabolko, zlato, srebro itd. Po zaznamovanju si pa mora voditelj ta imena dobro zapomniti, da ne pozabi katerega ob kesnejšem naštevanju.

Igra se prične: Voditelj stopi en korak pred krajnega levega dečka, Tambulana tri korake pred desnega krajnika, Cincilina pa med voditelja in Tambulana enako tri korake od vrste. Čelo proti čelu je vrsta proti Cincilinu in Tambulanu, a vodnik se postavi tako, da ima razgled na vse.

Cincilin zakliče sebe: »Cincilin!«

Vodnik: »Kje si, možek?«

Cincilin: »Kraj stezin.«

Vodnik: »Kad si došel?«

Cincilin: »Zajtra v dan.«

Vodnik: »Kaj češ imeti?«

Cincilin: »Lepo skrinjo.«

Vodnik: »Tega nimam.«

Cincilin: »Pa pinjo.«

Vodnik: »Kdo je to?«

Cincilin pokaže enega, kateri se mu zdi izmed sedečih, da ima to ime. Ako ugane, ga odpelje na svoj prostor, potem pride na vrsto Tambulana.

Tambulan zakliče sebe: »Tambulan!«

Vodnik: »Po kaj si prišel?«

Tambulan: »Noga me boli.«

Vodnik: »Kam ideš?«

Tambulan: »Dež bo šepačil, dež!«

Vodnik: »Kaj so ti duma naročili?«

Tambulan: »Čemer je več zatršuljen.«

Vodnik: »Tambulan, si gladen?«

Tambulan: »Kaj vuk.«

Vodnik: »Kaj češ?«

Tambulan: »Kaj imaš?«

Vodnik našteva. Nadaljnji potek igre je enak kakor pri Cincilinu.

Ko sta Cincilin in Tambulan vse sedeče otroke že pobrala, se sprimejo vsi cincilinovci za zapestja v verigo, enako tambulanovci. Vodnik mora pristopiti vrsti, kjer je manjšina. Kjer se držita četovodji Cincilin in Tambulan, se položi med njima na tla palica v prečni smeri; palica tvori mejo. Potem potegne vrsta, vsaka druga od druge tako, kakor bi hotela razdružiti četovodji. Kateri četovodja prestopi na tleh ležečo palico prvi trikrat, pa ni treba baš zaporedoma, dotični zgubi — ali pa, kateri četovodja prestopi polico, od tiste vrste mora iti zadnji k drugi vrsti. To se vrši toliko časa, dokler ni popolna zmaga (do zadnjega) na eni strani.

Pripomba: Veli = reče; stezina = kraji, kjer gonijo živino past, posebno v steljnikih imajo toli — stez ob poti, katere so naredile krave, da ima že skoro vsaka krava svojo; kad so došel = kdaj si prišel; zajtra v dan = jutraj za dana; ideš = greš; šepačil = močno padal, kakor bi lomil šepake (dračje); čemer = usnjen prain pas; vuk = volk (kaj vuk = kakor volk).

Lev in lisica

(Basen.)

Neki lev je od starosti tako onemogel, da ni mogel več hoditi na lov. Da bi pa vendarle na kak način dobival hrano, si je izmislil naslednjo zvijačo: Napravil se je bolnega ter se popolnoma odtegnil svetu. Ves dan se je skrival v svojem ležišču na mahu. Druge gozdne zveri so prihajale, ker niso več videle starega leva in slišale njegovega glasu, obiskavat njega v ležišče, a on jih je drugo za drugo ubil ter požrl.

Nekega dne ga je obiskala tudi lisica, ki pa ni hotela stopiti v njegovo skrivališče, temveč je ostala pri vhodu, odkoder je spraševala leva, ali se njegova bolezen že obrača na bolje.

»Zelo, zelo sem slab,« je dejal lev in zastokal, »zakaj pa ne prideš k meni?«

Pretkana lisica pa mu je odgovorila: »Zato, ker vidim sledove nog onih, ki so k tebi prihajali, a ne vidim nikakih sledov, ki bi zopet vodili iz tvojega skrivališča.«

V šoli

Učitelj: »Povej mi, sinko, kdo te je ustvaril?«

Učenec: »Ljubi Bog, toda samo tako velikega (je pokazal velikost malega otroka), ostalo sem potem sam zrasel.«

Nocoj je sveta noč...

Zemljani te pozdravljajo,
slavijo te pojoč;
ob jaslicah ponavljajo:
»Nocoj je sveta noč.«

Na nebu je zapisana
skrivnost božičnih dni
in v zvezde si zarisana
najlepša vseh noči.

Nocoj se srca tajajo,
ki prej so bila led,
pred jaslice prihajajo
božično pesem pet.

Zatrta je sovražna moč,
odkrit ljubezni vir.
Nocoj je tista sveta noč,
ki je rodila mir.

Soteščan.

„In mir ljudem na zemlji!“

Hotela je domov z darovi z svojega edinčka, malega Stanka. Imela je doma še mnogo dela, drevesce je stalo še skrito na podstrešju. Imela pa ni nikogar, ki bi ji pomagal pri tem prijetnem opravilu. Njeni starši so živeli v drugem mestu daleč proč od nje, a njen mož je spal v hladni zemlji na pokopališču. Letos praznuje prvi božič brez njega.

Svečke na drevescu so gorele, Stanko je skakal in vriskal od samega veselja nad svojimi darovi in ni zapazil, da njegova mamica sama sloni ob oknu s čudovito izpremenjenim obrazom. Njene velike sive oči so sanjavo gledale v padajoče snežinke. Da, tri leta so potekla od časa, ko je praznovala z njim prvič v svojem novem, majhnem domu božič. Tesno objeta sta stala pri drevescu, oči so govorile o sreči, a usta so molčala. In lani? S koliko ljubeznijo je zbiral darove za svojega sinčka, kako ji je bral vsako željo iz oči, kako sta oba uživala srečo nad začudenimi pogledi Stanka, ko je zagledal božično drevo! Letos je sama. Niso se izpolnile njene sanje. On leži pokrit od snega in nič ne sluti, kaj trpi njena duša v tej samoti, kako ji je vsak pogled njenega otroka meč v srce, kako hrepeni po njem, kako ga pogreša, pogreša na sveti večer še bolj kakor druge dni.

Stanko je spal s srečnim smehljajem na ustnicah, medtem ko je klečala njegova mati z zbežanim srcem v cerkvi pri polnočnicah. Hotela je moliti, pa ni mogla, hotela je jokati, toda njena bol je bila prevelika in ni našla solz. Da bi vsaj imela koga, ki bi jo tolažil! Ali ne bi bilo najboljši, da bi umrla še ona in dete, da bi se umirilo končno njeno srce in da bi bila zopet združena z njim?... Glas ji je šepetal: »Ali ne veš, da mati nima pravice misliti na smrt, da mora živeti in trpeti za dete.« Joj, da bi vsaj našla solze, da bi mogla na glas zajokati. Ni mogla več; srce se ji je trgalo od bolesti. Ustala je in šla proti cerkvenim vratom. Naenkrat obstane kakor okamenela. Zvonovi so zapeli, orgle so zadonele po cerkvi in ko je to utihnilo, se je začel glas svečenika: »In mir ljudem na zemlji!« Takrat se ji je zazdelo, da ji je nekdo položil hladno roko na njeno vroče čelo in da ji nekdo šepeta sladke, tolažilne besede in da je našlo nekaj pot v njeno dušo, nekaj, kar ji je bilo dobro zna-

no iz prejšnjih, srečnih časov — upanje. In glej, po njenih licih so po dolgem času zopet tekale solze in v njeno dušo je legel mir, hrepenenje po mrtvem je izginilo, saj je bil doma njegov naslednik, ki je dajal in zahteval ljubezen.

Stanko je preplašen skočil pokonci iz sna. Njegova mati pa ga je čvrsto vzela v svoje roke, ga obsipala s poljubi in šepetala: »Moj edini, moj ljubi, moje življenje je tvoje v žalosti in veselju.«

Odzunaj pa so zvonovi peli: »In mir ljudem na zemlji...«

Franka Lavrenčičeva.

Prošnja

Vsaka hiša je svetišče,
vsako srce živ oltar,
mir ljubezni in pravice
je na njem nebeški dar.

In iz jasli blagoslovlja
Človek-Bog nocoj ljudi,
v vsaki skromni gorski koči
žarek upanja gori.

Težki dnevi, mrki dnevi,
mnogo je bilo nadlog,
daj, v bodoče prizanesi
nam trpečim, dobri Bog!

Glej, ne moremo ti dati
ne kadila ne zlata,
le trpeče srce svoje
vsak za rojstni dar ti da.

Daj, da ta uboga srca
krenejo na pravo pot,
reši nas nesloge, sporov,
reši vseh nadlog in zmot!

Širom lepe zemlje naše
ena misel naj vzkali:
»Bratje, zvesti domovini
bomo v Bogu bratje vsi...«

Ivan Albreht.

Božična luč

(Dogodbica.)

Bilo je pred božičem v času svetovne vojne. Ljudje, kar jih je bilo doma, so se s krvavečimi srci pripravljali na praznike; trla jih je misel na svojce, ki bodo obhajali praznike na bojišču v morilnem sekanju krogel in granat. Tu pa tam se je med vzdih in obupom pojavila grenka radost, izzvana po kratkem poročilu, da pride kdo izmed dragih na dopust. Steli so ure in dneve v nemirnem pričakovanju.

Tudi mlada Grlinka je prejela veselo obvestilo. Mož ji je pisal iz bolnice, da se mu je rana zacelila; radi oslabelosti po krvavitvi in prehlajenju pa so mu dovolili daljši dopust. Pismo je bilo zaključeno s klicem: Na svidenje doma pri jaslicah v božični noči!

Otožno so peli svetonočni zvonovi v znamenju časa, oskrunjenega s sovražstvom in prelivanjem nedolžne krvi. Plakali so po izgubljenem miru in klicali za usmiljenje in prizanesljivost. Potrpti so hodili k polnočnici prebivalci iz molčečih vasi; njih duše so bile

daleč tam v blatnih strelnih jarkih pri svojih očetih, bratih in sinovih...

Proti cerkvi v Zapolju se je pomikala gruča vaščanov. Vabila sta jo upognjena starca Stopar in Orlinec, okrog njiju so čeb-ljale zgovorne ženice in nedorasla mladina. Okolica je bila čarobno posejana z drobnimi lučicami: pri vsakem križu in znamenju je gorela svetiljka na čast Rešeniku, čigar prihod je razbil verige suženstva.

»Sosedov Zdravko je prišel na dopust,« je prekinila Kraguljka dolgočasno molčanje. »Zdelan je, da smo ga komaj spoznali.«

»Naš Ivan pa ni prišel. Do trde noči smo ga pričakovali,« je vzdihnil Orlinec. »Skrbi me, da se mu je poslabšalo...«

»Našega Petra ne bo več,« je Stopar bolestno zajokal. »Moj edinec je podlegel težkim ranam...«

»Škoda je Petra, škoda,« je sočuvstvovala Koviška. »Vsi smo ga radi imeli...«

Kraguljka je hotela nekaj dostaviti, a ji je beseda obstala na jeziku. Na Planoti nad gozdom pod vrhom griča je opazila drobno lučko. »Ali jo vidite?« je vzkliknila. »Kdo neki hodi tam gori v tem mrazu? Čez Planoto ne vodi nobena pot in tudi znamenja ni, kjer bi gorela lučka...«

»Vešče blodijo po Planjavi,« je uganil Stopar.

»Pa ne nocoj na sveti večer,« ga je zavrnil Orlinec.

»Nekdo je zašel in išče poti v dolino,« je vedela Koviška.

»Luč stoji vedno na istem mestu,« je trdila Kraguljka.

»Zaklad gori,« se je spomnil iznajdljivi Stopar. »Nocoj se rade pojavljajo take prikazni...«

Nekam težko je postalo pri srcu skrbnemu Orlincu. Pospešil je korake proti vasi, šel je k sosedu, kateremu je pokazal luč na Planoti. »Pojdiva pogledat,« se je odločil sosed, vzlic svoji starosti še vedno trden možiček. »Morebiti ne pojdeva zastoni...«

Vzela sta svetiljko in palico ter odšla proti gozdu. Oči so iskale luč, pot ju je po enourni hoji p... Nedaleč od njiju je gorela lučka, kamor sta usmerila korake. Pod hrastom na zmizlih tleh je sedel vojak, naslonjen na deblo. Komaj slišno je sopel. Orlinec mu je posvetil v obraz, spoznal je svojega sina...

»Ivan, Ivan!« ga je klical in tresel za rame.

Vojak je pogledal in spregovoril. Spravila sta ga pokoncu in peljala v dolino. Hoja mu je polagoma ogrela otrple ude. Povedal jima je, da je pozno zvečer dospel z vlakom na postajo. Tam si je izposodil svetiljko ter jo je mahnil peš čez hrib proti domu. Zgrešil je pot in zašel na Planoto. Obšla ga je utrujenost, sedel je pod hrast in postavil svetiljko zraven sebe. Kakor v omotici je čutil, kako se ga polašča otrplost, a ni imel moči, da bi se bil razgibal. Pogrezal se je v smrtno spanje.

Prizadevanje skrbnega očeta ga je otelo smrti. Luč ga je rešila.

Soteščan.

Molitev za neodrešene brate

O, Človek-Bog, če si bil rojen tudi za nas,
poslušaj nocoj naš drhteči glas
in daj nam vere, silne ko naše gore,
in daj nam moči
v te žuljave kmetske pesti!

Iz ljubezni za ljubezen na svet si prišel,
da celil bi rane, tolažil zavržene in jih otel
in nosil si vsega, oј vsega človeštva gorje ...
A zdaj, pogledj, pogledj na Kras,
zaradi sebe usmili se nas! ...

Razbičan naš rod je in v sužnjost teptan:
Primorje in Istra in naš Korotan.
O, jagnje nebeško, kaj vidiš solze.
nedolžno prelivano kri
nedolžnih naših ljudi?!

Med nami ne more razrasti se palma miru,
dokler bo naš rod moral v takem peklu
zaklepati v kamen svoje gorke prošnje ...
Sin božji, dobrotnik vsega sveta,
o, daj nam moči iz neba!

Vsevečni glasnik najsvetejše resnice,
otni nas Herodov in reši krivice,
da združeni z brati s svobodne zemlje
pridružimo lahko se klicu miru:
»Mir bitjem na zemlji in slava Bogu!«

Ivan Albreht.

Spomini dveh svetih večerov

Bralci in bralke »Domovine«, kakor druga
leta Vam hočem tudi za letošnji sveti večer
napisati pripoved.

Mrzla zimska megla se je na večer še
bolj zgostila; po cerkvah je zazvonilo »Zdra-
vo Marijo«, nastopil je sveti večer!

Kakor drugod so tudi Gornikovi iz Za-
hriha opravili starodavni krščanski sveto-
večerski običaj: da so med molitvijo šli okrog
vsega hišnega poslopja in kadili ter kropili
z blagoslovljeno vodo.

Po tem običaju so se vrnili v toplo zakur-
jeno hišo, sedli za belo javorjevo mizo in ve-
čerjali običajno mrzlo večerjo kuhano suho
sadije.

V kotu za mizo so bile ljubke laslice.

Brhka osemnajstletna hči Zalka je pred
jaslicami prižgala lučko; ko je to storila, pa
se je oglasil ded izza toplega zapečka:

»Jaka, ali nas boš res zapustil in odšel v
Ameriko? To ti rečem: Nikoli več ne bomo
vsi skupaj obhajali svetega večera.«

Zelo neljube so bile te besede za postav-
nega štiriindvajsetletnega vnuka. Sestra nje-
gova je zajokala, materi so prišle solze v oči,
a oče Gornik je menil:

»Jaka, pa ne hodi tako daleč! Se bomo
že kako preživelii!«

»Saj veste, oče, kako je. Mlad in močan
sem. Doma boste ta čas že kako delali. Dolg
moramo poravnati in zato bo dobro, ako kaj
zaslužim.«

Nekaj časa so vsi molčali spricho resnič-
nosti teh besed.

Ded si je na toplem zapečku zažgal tobak
v vivčku. Ko mu je tobak dobro gorel, se je
znova oglasil in začel pripovedovati:

»Kakor vidim, ima Jaka resno voljo, da
odide. Bog zna, ali bomo še
kdaikoli večer ali ne. Jaka,
da se boš ... Imini Ameriki spomnil
na svojega deda in da ne bomo govorili samo
žalostne stvari, poslušajte, bom jaz povedal,
kako se je prigodilo predavnimi leti Končni-
kovemu Gregi na sveti večer.«

Tega Grego sem jaz še dobro poznal; na
stara leta je pletel koše, sejavnice in izdelaval
razne lesene predmete. Prav dobro se mu je
godilo, vam pravim!

Otroci smo bili vedno pri njem, ker nam je
pripovedoval razne pripovedke. Baš na temle
zapečku, kakor sedim jaz, je sedel on pred
več kakor petdesetimi leti in tudi na sveti
večer je bilo. Pa je nam pripovedoval:

»Še sedaj se rad spominjam na svoja
mlada leta; močan sem bil, uren kot veverica
in tudi dekleta so rada z menoj govorila. No,
potem že veste, da nisem bil baš puščoba.«

Pa sem se zagledal v Godeževo Francko.
Oh, ves zateleban sem bil vanjo, pa tudi ona
me je rada videla.

V tistih letih je v naši sosednji podgriški
vasi živel znani Žumrov stric. Ljudje so
splošno govorili o njem, da ima Kolomanove
bukve.

Pa sem jaz enkrat povedal temu Žumro-
vemu stricu, da se imava rada z Godeževo
Francko, pa tudi prosil sem ga, naj mi sve-
tuje, ali naj jo vzamem ali ne.

Stric se je popraskal za ušesi kakor vselej,
kadar je kaj važnega povedal, in dejal:

Fant, ali znaš molčati?

Tisto pa, tisto, stric!

Naj bo! Toda, kar ti povem, tudi svojemu
dekletu ne smeš zaupati! Ali mi to obljubiš?
Obljubim!

Torej, Grega, zadnjih devet dni pred
svetim večerom si iz devetih raznih grmov
dobodi palic; iz njih naredi majhen stol. Na
sveti večer nesi ta stolček s seboj v cerkev
in pri polnočni sv. maši ob povzdigovanju
poklekni nanj, pa boš videl vse čarovnice iz
devetih far pri oltarju. Samo nikomur ne smeš
o tem črhiniti besede!

Tudi svojemu dekletu ne?

Bog ne daj! Ako se ne boš tega držal,
ne boš ničesar videl!

Prav težko sem čakal svetega večera, a
še težje sem molčal o vsem tem. Tisti stolec
sem seveda delal čisto naskrivaj.

Ko sem šel z drugimi vred k polnočnici,
sem ta stolček imel stisnjen v kožuhozem
žepu in ves čas sem ga skrbno stiskal z roko.

Povzdigovanje je bilo. Jaz sem klečal za
vratni na nesrečnem stolčku, ne da bi kdo to
opazil. Naenkrat se mi zazdi, kakor bi se nad
župnikovo glavo prikazal še en svet; videl
sem samo zeleno ravan in pa grde babe v
belih srjajah, gologlave z razmršenimi lasmi.
Jezdile so na brezovih metlah. Nekaj sem jih
tako spoznal. Toda, groza, tudi moje dekle,
Godeževo Francka, je bila med njimi. Ko sem
njo zagledal, sem izgubil zavest ...

Več fantov me je prišlo in spravili so me
k mežnarju v hišo.

V zmedenosti sem tamkaj vse povedal in
še tisto noč so ljudje daleč naokrog vse ve-
deli, kaj sem počenjal v cerkvi.

Seveda je bilo potem z najinim prijatelj-
stvom s Francko pri kraju. Ženske so se mi
tako zamerile, da sem ostal kar stric.

Pa te ženske so se tudi maščevale nad
menoj. Dokler je katera izmed teh čarovnic
živeła, se nisem smel ponoči sam prikazati
zunaj. Če sem kdaj kam šel ponoči, takoj se
mi je vse zmešalo v glavi, pa nisem nikamor
več znal. Blodil sem čisto po znanih krajih
po več ur, ne da bi mogel priti do cilja.

Ded v zapečku je končal svojo pripo-
vedko.

Pet let pozneje.

Znova so pri Gornikovih praznovali sveti
večer.

Jaka se je srečno že v jeseni povrnil do-
mov iz Amerike, pa tudi oženil se je že.

Pri Gornikovih so bili kaj veseli in dobre
volje.

Brhka Zalka je vsa srečna sedela poleg
svojega ljubega fanta Priprtnikovega To-
maža. Kaj bi ne bila vesela, saj se bosta vzela
še ta predpust in na dobro kmetijo bo prišla
Zalka, kajti brat Jaka ji je dal, ko se je po-
vrnil iz Amerike, toliko denarja, da nobena
druga ne bo imela večje dote v vsej fari

Le zgovornega deda ni bilo več v za-
pečku; umrl je že pred tremi leti, a vendar
so ga imeli skoro ves večer v mislih.

Oče Gornik je med drugim pripovedoval
tudi ono pripovedko o Žumrovem stricu, Kon-
čnikovem Gregi in Godeževi Francki.

Veseli in šaljivi ženin Zalkin je ob koncu
te pripovedke govoril dekletu:

»Le boj se me, Zalka, tudi jaz imam stol-
ček od deveterih lesov in bom nocoj klečal
na njem!«

Dekle mu je z nasmehom odgovorila:

»Veš, ti Tomaž, saj jaz sem še hujša od
Francke, jaz sem ti že sedaj zmešala vsa
tvoja pota, pa tako, da so vsa k meni vodila!«

Tako se zabavajo in praznujejo naši ljudje
svete večere.

Anton Stražar.

Stotnik snedel mačko

(Zgodba iz preteklih časov.)

Moj pokojni oče so znali povedati iz svoje
vojaške službe mnogo resničnega in smešnega.
Nekoč so mi pripovedovali, kako je neki stotnik
pojedel pečeno mačko. Pripovedovali so mi
takole:

»Ko je prišel naš polk na Ogrsko, je bil tam
razdeljen po vaseh in mestih, prišel je bil moj
oddelek postavljen v neko vas. Pri tem oddelku
sta bila dva kuharja, ki sta bila velika prijatelja
pečenih mačk. Po vasi sta v kratkem času po-
lovila vse mijavkajoče stvore in jih pojedla.

Jaz sem bil takrat že četovodja in sem bil pri
našem stotniku prav dobro zapisan. Moral sem
ga vselej spremljati, kadar je pregledoval naš
oddelek.

V času, ko se je zgodila ta zgodba, je ne-
kega dne pregledoval našo kuhinjo. Pregledal je
vsak lonec in sploh vse, kar mu je prišlo na oči.

Kuharja sta ujela prejšnji večer menda po-
slednjo mačko v vasi in si jo baš pekla, ko je
vstopil stotnik v kuhinjo. Jaz sem moral biti
vedno v bližini stotnika in pregledovati vsako
stvar kakor on. Ker je bil ta stotnikov obisk ne-
pričakovan, kuharja nista utegnula odstaviti in
skriti pečenko. Zelo lepo je dišala. Stotnik je
naglo pogledal v ponev in vprašal:

»Kaj pa imata tukaj?«

»Zajca,« je odgovoril eden kuharjev, »včeraj
sva ga kupila, gospod stotnik, in danes si ga
pečeva. Ali želite imeti košček in ga pokusiti?«

Stotnik je bil velik sladkosnedež in je takoj
sprejel ponudbo. Eden kuharjev je vzel krožnik
in mu nadeval več koscev, ki jih je stotnik s prav
dobrim tekotom pospravil pod streho.

»Dober je bil,« je pripomnil in se jima prav
lepo zahvalil.

Stotnik je mislil po tej južini prav naglo oditi
iz kuhinje. Pa že je čakala nesreča. A v kotu je
bil kupček smeti in v ta kupček je dregnil stotnik
s palčico, ki jo je vedno nosil s seboj. Naenkrat
se je pokazala mačja glava, potem koža in rep.

»Kaj pa je to? Hudiči peklenški! Ali mačke
žrete? Še mene ste nakrmili z njo!«

Stotnik je začel bljuvati in skakati po kuhinji
kakor majhen otrok, ko ga piči sršen. Prav hitro
sem moral vzeti ponev z mačko vred in jo nesti
naravnost na gnoj ter vse skupaj pokopati. Oba
kuharja pa je potem dal stotnik zapreti, vreči iz
kuhinje in prestaviti k drugi stotniji.

Stotnik je po tej mastni južini tako sovražil
mačke, da jih ni smel več videti. Rekel je nekoč:
»Ko bi mogel, bi pokončal slednjo mačko na
svetu.« Meni pa je zabičal, naj si obdržim to
zgodbo zase radi tega, ker bi ga bilo sram pred
drugimi časniki, če bi ti zvedeli, da se je mastil
z mačjim mesom. To zgodbo sem tudi pridržal
zase, je zaključil moj oče svoje pripovedovanje,
in jo povem sedaj tebi le zato, ker je dotični
stotnik že davno umrl.

Matija Belec Bolianski.

Pokora srakoperja

(Ptičja povest.)

Gotovo vsakdo pozna srakoperja. Ta hudoba v ptičji podobi brezsrčno mori mladiče nedolžnih ptičic. Z vrha kakega grma pazi njegovo bistro oko na vse, kar se godi naokoli, in kakor hitro zagleda žrtev, plane nanjo jo pograbi z dolgimi ostrimi kremplji ter zbeži v grmovje. Navado ima tudi, da se pomeša med ptice pevke, nato pa jih zavratno napade ob ugodnih prilikah. Tudi jih mnogo privabi v bližino, ker ume izvrstno oponašati petje raznih ptic.

Ptice pevke so sklenile, da se pritožijo zaradi tega siroveža pri ptičjem kralju orlu.

Nekega lepega junijskega dne so se zbrali v gozdu v ogromnih množinah ptice pevke na drevju pred prestolom orlovega pooblaščenca čuka. Navzoči so bili škrančki, ščinkavci, pastirčice, senice, liščki, slavčki, palčki, lastavke.

Ko je dal modri čuk besedo obtožiteljem, se jih je likratno oglasilo na stotine. Vpitje, pritožbe, jok in stok so odmevali po gozdu.

Po dolgem trudu se je le posrečilo čuku pomiriti razjarjeno množico. Kolikor jih je bilo zbranih, vsak je vedel kaj slabega o srakoperju. Nadse pa ga je obtoževala uboga mati senica, kateri je popolnoma praznil gnezdo in ji pobral kar štiri mladiče v najlepši mladosti. Bridko je plakala osamljena mati. Vsa njena sreča je skopnела v želodcu srakoperja. Navzoči so bili globoko ginjeni in začulo se je v zboru soglasno: »Osveta krvoloku!»

Ko so bili po večini že vsi obtožitelji zaslišani, se je oglašil modri čuk in rekel: »Privedite obtoženca, naj se zagovarja!»

Nalogo, da moriica privedeta pred sodnika, sta imeli dve vrani, ki sta takoj odleteli na pot.

Medtem, ko se je vse to godilo v gozdu, ni nihče opazil, da čepita na visoki smreki v neposredni bližini srakoper in njegova žena srakoperka ter pazno poslušata obtožbe, leteče na njuno kožo. Mladiče svoje, ki še niso bili zmožni za polet, sta pustila v gnezdu.

Dolgo so čakali.

Končno sta se le vrnili vrani, toda brez ujetnika. Pripovedovali sta, da so se nahajali v gnezdu samo mladiči, stara dva pa sta bržkone pobegnili.

Resno je povzel čuk besedo: »Danes ga ne moremo soditi, ker ga ni. Ukažem pa, da se ima srakoper, čim se izve za njegovo bivališče, takoj prijeti in pod stražo zapreti v škorčev valilnico, ki je sedaj baš prazna. Čim ga imate enkrat zaprtega, obvestite mene, da skličem na novo zbor.»

Srakoperja sta še počakala v skrivališču. Ko sta videla, da so že vsi odleteli, sta zamišljeno pobrala pete ter se vrnila na dom.

V skritem trnjevem grmu je domoval naš zloglasni ropar, od vseh ptičic obtoženi srakoper. Imel je tako skrito gnezdo, da ga je bilo prav težko opaziti.

Mladi Marjan, sin lastnika ličnega posestva, kjer je domoval srakoper, je dobil za Božič podarjeno puško in prav pridno preganjal srakoperja. Neprestano je iskal njegovo gnezdo, ki ga ni mogel zlepa najti, ker zviti srakoper ni priletel naravnost v grmovje, temveč se vedno po ovinkih in zelo previdno priplazil do gnezda. Istotako je ravnal, če je odletel od doma.

Luna je že sijala na nebu, zvezde so veselo svetlikale, ko sta prispela oče in mati srakoper domov. Toda, strah in groza, gnezdo je bilo prazno. Mladičev nikjer.

Mati je otožno jokala, oče pa preklinjal Marjana. Vedel je, da mu je ta umoril deco. In res, mladiči so čakali lačni na hrano, in zato glasno vpili. Slučajno je ta čas zoper obhodil s puško na rami naš Marjan mejo in na glasno vpitje lačnih srakoperčkov iztaknil njihovo gnezdo ter jih kot škodljivce ugonobil.

Drugega dne sta našla zapuščena starca svoje mladiče na smetišču mrtve. Žalostno sta ogledovala zemške ostanke svojih dragih. V tej neiz-

merni žalosti nista opazila previdno se bližajočega Marjana. Prišel je prav blizu in nameril s puško. Ta hip ga pa je že zapazil oče srakoper, se od strahu zvrnil nazaj in zavpil: »Reši se, mama, smrt je tu!» Nato je zbežal.

Preden pa se je mama srakoperka zavedla, kaj se godi, je že počil strel in smrtno ranjena je zbrala zadnje moči ter poletela v mejo. Na prvi vejici je obsedela in težko dihala. Kri ji je curljala na zemljo. S solzami v očeh je gledal srakoper z drevesa na svojo umirajočo zvesto družico, a si ni upal blizu, ker je vedel, kaj ga čaka. Zopet je počil strel, mati srakoperka je padla na zemljo in izdihnila.

Stari srakoper je zbežal ves obupan proti gozdu. Sedel je na brinjevo vejo in premišljeval: »Kaj mi je sedaj storiti? Sočutja nimam od nikogar pričakovati.»

Bridko je jokal, ko je zaslišal glas: »Po nalogu našega sodnika čuka moraš z nami v ječo, da zadostiš pravici!»

Obrnil se je in videl dve vrani, ki sta ga močno prijel. Izdal ga je vranam ščinkavček. Pol ure nato je sedel ujetnik v škorčevi valilnici, zastražen od ene obeh vran, druga je pa hitela, da javi sodniku aretacijo zločinca.

Takoj je bil sklican nov ptičji zbor. V težkih verigah vklejen stoji pred sodnikom zloglasni morilec.

Sodnik ga je nagovoril: »Obtožen si številnih grehov. Sam veš, koliko gorja in žalosti si napravil v neštevilnih rodbinah. Dana ti je beseda zagovora. Sedaj govori!»

Srakoper je mirno poslušal sodnika ter hlinil ginjenost in začel: »Poslušaj besede osamelega, od vseh zaničevanega očeta, vdovca. Vem, da si milostljiv in pravičen. Ne najdem pravih besed, da tvojo pravičnost primerno počastim. Priznam, da sem umoril več mladičev, vem, da sem s tem kruto zadel njihove starše, priznam vse in nočem zatajiti ničesar, toda povedati moram tebi kakor vsem navzočim, naj se vsak domisli na svojo preteklost, koliko živih bitij je že spravil s sveta. Med nami ni niti enega, ki bi nam mogel z mirno vestjo reči, da se še ni dotaknil mesa. Poglej senico, ki me najbolj obtožuje, koliko muh in žuželk je ona že umorila in požrla. Koliko tisoč osamelih muh, žuželk, hroščev in metuljev plaka za umrlimi svojci, ki so postali žrtve teh krvolokov, ki danes mene obtožujejo!»

Sodnik čuk in ostali so ob teh besedah obstrmeli in nihče ni mogel ugovarjati, ker je zviti srakoper govoril resnico.

Obdolženec je svoj zagovor nadaljeval in ginljivo opisal usodo svoje družine, ki je končala tako žalostno. Znal je tako lepo govoriti, da se je vsem zasmilil. Zaključil je svoj zagovor z besedami: »Sedaj, ko sem Vam vsem povedal žalostno in resnično preteklost svojo kakor vašo, prosim za pravično sodbo!»

Ginjen je povzel sodnik besedo: »Žalostno in resnično si govoril. Smiliš se nam vsem, zato ti za enkrat prizanesem in te samo svarim. Odslej se hrani le z žuželkami in zrnjem, ptice pa moraš pustiti v miru, sicer te doleti smrtna kazen. Obljubi nam to svečano, potem pa pojdi!»

Vse se je zadovoljno razšlo in hvalilo modrost čuka.

Osameli srakoper si je kaj hitro našel drugo družico in uredil nov dom, toda ne več v onem nesrečnem grmu.

Živel je spočetka vzorno življenje in se hranil le z žuželkami in drugim mrčesom. Roparska narava njegova mu pa vendar ni dala miru. Nekega dne se je oglašil zopet na stanovanju gospe senice, ji pobral dva mladiča in ju s slastjo požrl.

Seveda je ta pregrešek izzval nove pritožbe v ptičjem raju. Nekega večera sta se oče in nova mati srakoperka prav hudo sprla radi plena. Novi zakon namreč takoj spočetka ni bil nič kaj preveč srečen. Prejšnja žena mu je bila bolj poslušna, ta ga je pa hotela obvladati. Ko sta se imenovanega popoldneva tako prepirala, je užaloščeni srakoper zapustil svoj novi dom. Proti večeru je sedel na vršiček bližnje smreke in utrujen zaspal.

Slučaj je nanesel, da je mladi Marjan prišel po vrtu ter ogledoval grmovje in smreke. Na smreki je opazil na vršičku nekaj debelega. Ker se mu je zdel stvar sumljiva, je skočil hitro po puško. Srakoper je trdno spal in ga ni opazil.

Ko se je Marjan vrnil, je nameril puško in sprožil. Dobro je pogodil. Kakor kamen je padel z drevesa ubiti srakoper. Krogla mu je prebila srce.

V isti smreki med vejevjem je prenočeval tudi škranček. Ko je puška počila, se je zelo ustrašil, pogledal je in videl pod smreko mrtvega roparja.

Drugi dan je o tej novici doznal ves ptičji narod, ki je veselo prepeval in hvalil Marjana, zaščitnika pevcev. Naselilo se je mnogo ptic pevk v mejo onega malega posestva, ker so se tamkaj čutili varni nedolžni pevci, saj so vedeli, da imajo zvestega branitelja, in so iz hvaležnosti prepevali na vrtu od zore do mraka.

Marjan Jamšek

Božični spomini

Pred jaslice v domači kraj
v zeleni mahovini —
nazaj, nazaj v mladostni raj
nocoj me vodijo spomini...

S pastirci sem na straži stal
vso sveto noč pri čredi.
Življenja nisem senc poznal
pred Detetom, rojenim v bedi

Ob jaslih sem ovčice štel
na betlehemski trati
in z angeli sem slavo pel
krožečimi v višini zlati.

Nazaj v minuloost zrem nocoj
Pastirci moji so pospali...
Ni mičnih jaslic pred menoj,
samo spomini so ostali...

Soteščan.

Ena žena zadostuje

Ožbvt: »Zakaj je Mohamed zabranil piti vino, dovolil pa več žen?»

Gašper: »Ker je mislil, da treznemu človeku zadostuje samo ena žena.»

Listnica uredništva

Novi kot. Dopis je zelo nevaren zaradi novega tiskovnega zakona in ga v Vašem interesu ne priobčimo. Pravilo je, da se dopisi, ki so razumljivi samo maloštevilnim ljudem, ne priobčujejo.

Sv. Lenart pri Osluševeih. Prosimo za natančnejše pojasnilo, ker je dopis v sedanji obliki zelo protiven tiskovnemu zakonu.

Hrastnik-Dol. Obvestilo smo, žal, prejeli prepozno.

Zabotih pri Vinici. Ne verjamemo, da se Vam bo kaj takega posrečilo. Obrnite se na koga, ki se bavi s podobnimi preiskavami.

Zibika-Tinsko. Vse, kar smo prejeli, je bilo priobčeno. Kaj pa so obravnavali dotični članki? Prosimo odgovora.

Vrholje. Žal, smo iz neznanega vzroka Vaše pismo prejeli šele sedaj, ko je dopis že zastarel. Prosimo, da nam še poročate.

SOKOLSTVO

s Sokolsko društvo v Sevnici ob Savi šteje danes osem rednih članov. Mnogo nade polagamo zlasti na naš obrtni naraščaj. Meseca januarja, ko bomo imeli telovadno akademijo, bomo telovadci zopet enkrat pokazali, kaj znamo. Načelnik našega Sokola brat Rudolf Preitz je v zadnjem času prevzel tudi obrtni naraščaj. Če bi imeli v Sevnici več takih delovnih oseb, bi bil lahko naš Sokol že kepkeje razvit in bi danes že imeli svoj prapor. Zganimo se in darujmo tudi za stavbeni fond Sokola.

Ljudsko vseučilišče O razvoju rudarstva

Nemogoče nam je zasledovati zgodovino rudarstva do njega prvih začetkov. Kratek preudarek pa nas pouči, da je moralo obstojati neke vrste rudarstvo, preden je človek poznal kovine. Tudi si lahko mislimo, katere so bile one rudnine, ki jih je človek najprej iskal v okrilju matere zemlje. V boju s narodo mu niso zadostovale njegove naravne moči; zato je začel kmalu razmišljati, kako bi si napravil orožje in orodje, s katerim bi se mogel uspešno boriti proti svojim sovražnikom in si pridobivati potrebno hrano. Tako si je gotovo iskal najprej onih snovi, iz katerih si je izdeloval prvo orožje in orodje. Razen iz kosti in lesa je človek v davno minuli dobi izdeloval svoje preprosto orodje iz kamena, v prvi vrsti iz kresilnega kamena. Kresilni kamen spada torej gotovo k onim rudninam, ki jih je človek iskal med drugim kamenjem. Moral je kmalu zapaziti, da se da s kresilnim kamenom delati ogenj. Tako mu je bila ta rudnina v dvojno korist.

Poleg kresilnega kamena smemo prištevati k prvim rudninam, ki so se pridobivale z najenostavnejšim rudarstvom, še celo vrsto drugih, kakor na primer lahko gnetljivo glino, iz katere so izdelovali posodo, dalje sol, ki se nahaja na mnogih krajih v zemlji, kreda, okro in druge za slikanje in barvanje pripravne rudnine ter slednjič vse one snovi, ki so služile za okras.

Med kovinami je iskal človek brez dvoma najprej take, ki se nahajajo v naravi v čistem stanju, torej zlato, srebro, morda tudi baker, ki se da s topljenjem prav lahko izločiti iz drugih primesi.

Katera izmed omenjenih kovin je bila najprej znana, ne vemo. Stari pesniki nam sicer pripovedujejo o zlatem, srebrnem, bronastem in železnem veku, ki jih je po starogrški veri bog Cevz ustvaril drugega za drugim; vse to pa je le plod pesniške domišljije. Niti ne moremo trditi, da je človek spoznaval kovine v naštem redu, čeprav govore nekatere okolnosti za to, v prvi vrsti okoliščina, da se nahajata zlato in srebro prosta in čista v naravi, medtem ko moramo pridobivati druge kovine na težavnejši način, na primer železo s topljenjem železne rude. Da sta bili torej zlato in srebro znani pred bronom in železom, smemo smatrati za gotovo dejstvo. Kako pa je bilo z ostalimi kovinami, ne moremo vedeti ničesar gotovega.

Stari Indijci so morali imeti že dolgo pred Kristusom dobro razvito industrijo železa, ker so se nekateri izdelki ohranili do današnjega dne. Tudi stari Egipčani so poznali železo. Že mnogo višje, na je bila razvita ta industrija pri Rimljanih in Grkih. Posamezni grški rudniki so zaposlovali do šestdesettisoč sužnjev, katerih življenje je moralo biti jako žalostno.

S povečanjem rimskega cesarstva se je pospešil tudi nadaljnji razvoj rudarstva in nekateri rudniki iz one dobe obstojajo še danes.

Hud udarec pa je zadobilo rudarstvo za časa preseljevanja narodov, ko je bila v tisočletjih ustvarjena kultura skoro namah uničena. Šele pozni srednji vek je vsaj deloma popravil, kar so bili uničili nemirni časi preseljevanja narodov.

Tu moramo omeniti še neki pojav, ki je močno vplival na razvoj rudarstva. V srednjem veku se je začelo neko čudno gibanje, pričela se je doba alkimije (domneve, da se dajo umetno napraviti žlahtne kovine), več stoletij trajajoča doba, v kateri so ljudje mislili, da obstoji neka snov, tako zvan kamen modrih, s katerim se bo posrečilo spremeniti nežlahtne kovine v žlahtne. Pozneje so pripisovali temu namišljenemu kamenu modrih še druge lastnosti: mislili so, da ozdravlja bolezni, podaljša življenje, da je mogoče z njim doseči celo nesmrtno življenje. V nešteti alkimističnih delavnicah so kuhali in mešali najrazličnejše snovi. Skoro ni bilo kneza ali kakega bogatega človeka, pri katerem bi ne bil delal eden ali še več alkimistov. »Kamna modrih« sicer niso našli, a pri tisočletjih poskusih so odkrili marsikako lastnost kovin, našli so načine, kako je pridobivati kovine iz rud, kako jih čistiti. Z mešanjem najrazličnejših snovi so odkrili nove kovinske spojine z dotlej neznanimi lastnostmi.

Tako je alkimija jako plodono učinkovala na razvoj rudarstva in plavžarstva.

Pridobivanje zlata

Zlato je kralj med kovinami.

Vse kaže na to, da so že starodavni nekulturni narodi poznali zlato; v starih pripovedkah, pa naj izvirajo še od tako davnih časov, čitamo o zlato.

Zlato so pridobivali stari Egipčani in za kralja Ramzesa II. je znašala vrednost v egiptovskih rudnikih pridobljenega zlata na desetine milijard našega denarja.

Le o enem narodu so trdili, da ni poznal zlata, in sicer o starih Germanih. Tako vsaj trdi rimski zgodovinar Tacit. Da pa to ni res, nam pričajo stare germanske pripovedke, ki poznajo zlato. Poleg tega nam priča zgodovina, da je prav zlato zvalo stare Rimljane, da so si hoteli osvojiti te dežele.

Za časa rimskega imperija so cveteli zlati rudniki po Srednji Evropi. Zastoj v pridobivanju te žlahtne kovine pomeni tridesetletna vojna (1618—1648), ki je tudi sicer uničila gospodarsko blagostanje Srednje Evrope.

Z odkritjem Amerike je nastala tudi za zlato nova doba. Saj je baš blesk zlata zvalil toliko in toliko Evropecev v novi svet. Pa tudi v Ameriki niso pridobivali vedno enake množine zlata. Tako je sredi 19. stoletja pridobivala Rusija več zlata kakor Amerika. L. 1848. pa so odkrili v pesku reke Sacramento v Kaliforniji (Amerika)

zlata zruca in še danes nam daje Kalifornija polovico zlata iz vse Amerike.

Za Ameriko sta Avstralija in Afrika na zlato najbogatejši deželi. V Avstraliji so odkrili zlato l. 1841. Da pa se nahaja zlato tudi v Afriki, smo zvedeli šele l. 1866.

Zadnja večja nahajališča zlata so odkrili na Alaski v Severni Ameriki; tu so začeli pridobivati zlato l. 1897.

V naravi se nahaja zlato skoro vedno v čistem stanju in le malo zlata se nahaja zvezanega z drugimi prvinami, v prvi vrsti s telurjem. V čistem zlato pa se vendar nahajajo še druge kovine, zlasti srebro. Če se nahaja zlato pomešano med kamenjem, ga imenujemo rudniško zlato. Ko to kamenje prepereva, padajo iz njega zlata zrnca, ki jih potem voda odplavlja. Večje kepe zlata najdemo zelo redko in že kosi, ki tehtajo 5 ali 6 kilogramov, so silno redki. Največja doslej znana gruča zlata izvira iz Vzhodne Indije in je tehtala 1350 kg.

Zlato pridobivajo na najrazličnejše načine. Poleg modernih načinov pa uporabljajo tudi še najenostavnejše. Nekoliko zboljšana je metoda pranja zlata. Ker je zlato težje, kakor so njegove primesi, se usede v vodi najprej na dno. — Pranje obstoji v tem, da pridamo pesku, v katerem je zlato, vode ter pustimo, da se pesek in zlato ločeno usedeta na dno. Obstoje pa seveda tudi druge modernije metode, ki jih pa tu ne bomo opisovali, ker bi to zavzelo preveč prostora.

Čisto zlato je premehko, da bi mogli iz njega kovati denar, delati okraske in drugo. Zato ga zlivamo navadno z bakrom. Za denar uporabljamo zlato, ki mu pridamo 10 odstotkov bakra. Množina zlata pri zlatninah se računa v tisočinkah. Če stoji na primer na uri število 800, pomeni to, da se nahaja v 1000 delih tega zlata 800 delov čistega zlata in 200 delov bakra. Večkrat slišimo tudi izraz karat. To je stara označba, ki pomenja 1 del zlata v 24 delih kovinske mešanice. Čisto zlato je torej 24karatno. Na pr. izraz 14karaten pomeni, da pride na 24 delov 14 delov čistega zlata.

Zlato spada med tako zvane žlahtne kovine, to se pravi: med one kovine, ki jim kisline ali druge snovi prav nič ali jako malo škodujejo. Zlato se odlikuje zlasti po svoji razteznosti. Ta razteznost je tako velika, da ga moremo v svrhu pozlačevanja stolci v lističe, ki so tako tenki, da prepuščajo svetlobo z zeleno barvo. To se vrši na naslednji način: Tenke liste zlata vložijo med kožice, ki so izdelane iz govejega slepiča, nato pa tolčejo po njih toliko časa, da se lističi stanjšajo na milijonski del milimetra.

Govorili smo že o alkimistih, ki so hoteli delati zlato na umeten način. Tudi v novejšem času čitamo večkrat, da se je temu ali onemu učenjaku posrečilo iznajti način pridobivanja zlata iz drugih kovin. Ogromni koraki, s katerimi napreduje človeška učenost, nas navdajajo z upanjem, da se bo to res zgodilo. Ali pa bo to kdaj tudi praktičnega pomena, bo pokazala bodočnost.

ZANIMIVOSTI

Božič v pravljicah in običajih

Naše pravljice in pripovedke so vezane na poseben kraj ali čas. Največ jih kroži okrog božične noči.

Božična noč nas spominja skrivnosti Odrješnikovega rojstva v betlehemske hlevcu, kamor sta pribežala Jožef in Marija, ker so jima ljudje odrekli prenočišče. Njunega ubeštva se spominja ljudstvo z mrzlo večerjo, kruhom in kuhanim sadiem namesto tople jedi. Tudi na siromaštvo pastirjev namiguje ta navada.

Skoro povsod je še v rabi kajenje s kadihom okrog hiš in gospodarskih poslopij. Izvrši ga gospodar z loncem in spremljevalec nosi posodo z

blagoslovljeno vodo. Slednjo shrambo mora to noč prepojit: vonj po kadilu in zadeti vsako stvarco kapljica božičnega blagoslova.

Sveta noč je noč mira. Izostati mora vsako razgrajanje, tem živahnejše pa je v hišah, kjer se ljudje zabavajo z nedolžnimi šalami in ugibajo prihodnost. Vsaka vas ima za to posebne pripomočke. Ponekod se poslužujejo beljakovine, katero vlijeajo v kozarec blagoslovljene vode. Snov se v vodi razobliči v razne podobe, ki jih je treba pravilno razložiti. Ako nastane oblika, slična mrtvaški glavi, pomeni smrt v družini tekom leta. Tudi pogled nazaj čez ramo v prvem svitu božične luči splava v bodočnost. Tako je nekdo pogledal preko rame in videl svojo lastno rakev.

Sveta noč je edina v letu, ki je prosta polnočne groze. Angeli stražijo ob oglih človeških bivaljšč, zato mora vso noč goreti na mizi luč, pa tudi pri križih in v znamenjih na razpotjih. Neki kmet je nekoč opustil to navado ter se je podal k počitku. V spanju ga je nekdo potresel za ramo in ga pozval, naj vstane ter prižge svetiljko, ker ga bo sicer zadela huda nesreča.

Tudi našim davnim prednikom je bila božična polnočna ura prosta strahov; namesto njih pa so se jim prikazovali dobri duhovi. Vraževerni ljudje hodijo v ris na križpotja, kamor ne sega glas zvona. Tam se jim odpirajo zakladi, dobi pa jih le tisti, ki prestane težko preizkušnjo. Številne pripovedke pričajo, kako je ta in oni podlegel izkušnjam.

Na sveti večer se pogovarjajo drevesa in živali. Čuje in razume pa jih le tisti, ki nosi praprotovo seme in ne ve, da ga ima pri sebi. To noč diha skrivnosti iz sfednjega grma, vsaka sapica in šuštenje ima svoj poseben pomen. Svetonočni veter napoveduje viharno leto, tema oznanjuje bogato letino, dočim pomeni mesečina svetle neobložene svisli in kozolce.

Praznoverje, pripovedke in običaji pa v luči sedanjega časa vedno bolj ginevajo.

Rastline se starajo

Jesensko umiranje v kraljestvu rastlinstva ne pomenja vedno smrti, temveč v mnogih primerih samo mirovanje. Tekom katerega se zbirajo moči za prihodnjo pomlad. Nekoč seveda nastopi prava smrt za vsako rastlino. Toda kako velikanske so razlike v starostnih dobih, ki jih doživijo posamezne rastline! Nekatere rastline živijo samo nekoliko mesecev; med temi je na primer solnčnica, ki tekom svojega kratkega življenja doseže višino štirih metrov, po svojih par mesecih življenja pa popolnoma umre.

Najdalje od vseh rastlin žive drevesa. Jelke postanejo stare do 300 let, smreke do 400, gorski javor do 600 in zlati kostanj do 700 let. Toda to še niso Metuzalemi med drevesi. Hrast doživi do 1500 let in rumena vrba do 3000 let; sveto drevo v Teneriti, ki ga je v letu 1868. prevrgel silen vihar, je doseglo, kakor se ceni, starost 6000 let.

Takšne starosti ne more doseči nobena žival. Eden vzrokov za to je po mnenju učenjakov v tem, da žival pogotovem času popolnoma doraste in se ne more več dalje razvijati. Nasprotno pa raste rastlina stalno vse svoje življenje. Tudi najstarejše drevo ima v koncih svojih korenin in vej vedno mlade elemente, ki so ona tvorila sila, ki neprestano povečava drevo. Zato naletimo na največja vseh živih bitij baš med drevesi. Nobena žival ne more postati stara preko tisoč let in ne more doseči višine 100 metrov. Med drevesi pa so nekatera, ki dosežejo ogromno velikost, na primer kalifornijsko mamutno drevo zraste do 140 metrov visoko.

Toda kakor pri človeku in živali se dogaja tudi pri rastlinah. Končno ostarijo tudi te. V drevesu, kateremu se smrt počasi bliža, umirajo polagoma stanice, najstarejša snov skorje se posuši in tudi v koreninah se pričnajo kopičiti mrtve stanice. Pri mnogih rastlinah se pojavijo procesi staranja tudi v listih, kajti listi starega drevesa se zelo razlikujejo od listov mladih tovaršev. Posebno razločno se vidi to pri ameriški trti, katere listi so zelo zanesljivo znamenje za starost rastline.

Pri opazovanju staranja v rastlinstvu se je ugotovil poseben pojav. Staranje rastline se namreč lahko v mnogih primerih ovira. Pravijo, da se bo na podlagi teh ugotovitev moglo življenje dreves znatno podaljšati.

Večtisočletni gozd na dnu morja

Naziranje, da je bil skandinavski polotok pred več tisočletji zvezan potom ozke proge suhe zem-

lje s sedanjim nemškim ozemljem, potrjujejo številne zanimive najdbe na dnu tamkajšnjega morja. Preiskave so celo moge ugotoviti obseg nekdanje zemeljske vezi med Nemčijo in Skandinavijo.

Do tega odkritja so prišli raziskovalci prav slučajno. Neki ritiči so namreč našli v gl. bini 25 do 27 metrov v Vzhodnem morju nedaleč od Kaaseberge nebroj starih drevesnih storov. Doktor Isberg iz Kalmara je začel na podlagi te najdbe s preiskavami in je ugotovil, da izvirajo štori od dreves, ki so morala biti takrat, ko so se pogreznila, stara kakih 130 let, in sicer so bili to mecesni, ki so rasli v oddaljenosti okrog 12 km od sedanjega južno-vzhodnega švedskega obrežja.

Znanstvene preiskave, ki so se vršile v minulem poletju, so na vsak način ugotovile, da je zemeljska vez v oni dobi, v kateri je bilo Vzhodno morje notranje morje, vezala Švedsko, Dansko in Nemčijo. Velik del skandinavskega zivalstva in rastlinstva je moral potovati iz Srednje Evrope preko te ozke zemeljske proge.

Ako si misel mo tla Vzhodnega morja dvignemo na dotičnem mestu za kakšnih 40 metrov, bi stal stari gozd, ki je sedaj na morskem dnu preko morske površine. Tako visok dvig morskega dna bi pomenil, da bi se Vzhodno morje med Nemčijo in Skandinavijo spremenilo v majhno notranje morje; otok Bornholm bi bil ločen samo potom prav ozkega preliva Švedske.

Nadalje se lahko zanesljivo sklepa, da je poteklo že kakšnih 9000 let od onega časa, ko so bili na omenjeni način zvezani otok Seeland, Šonska in Nemčija.

× Tudi voda ima redilne snovi. Običajno se predmeti, ki nič ne stanejo, zelo omalovažajo. Med te predmete spada tudi voda. Kako važna pa je voda za živalsko in človeško telo, pokazuje naslednji primeri: Z zauživanjem vode vzdrži človek 20 dni brez vsake hrane; konj lahko strada 25 dni, ako ima le dovolj pijačice. Brez vode pa pogine v 17 dneh; tudi mačke vzdržijo do 20 dni brez hrane, ako imajo dovolj vode; pes lahko strada ob vodi celih 30 dni, brez vode pa pogine že v 8 dneh. Velik siromaček v živalskem svetu je vrabec, kajti njemu zad stujeta samo dva dneva brez hrane in že ga to stradanje spravi na drugi svet, dočim lahko želva vzdrži dve do tri leta brez vsake hrane.

× Kako visoko letijo ptice selivke. Male ptice, kakor lastavke, potujejo na jug in se od tam vračajo v višini pod 1000 metrov. Divje race letijo samo 300 do 500 metrov visoko. Škrjanci potujejo v višini 200 metrov, dočim dosežejo, kadar pojejo, višino do 1400 metrov. Letalci na aeroplanih ugotavljajo, da pride v višino preko 1500 metrov zelo malo ptic in da se višina poleta ptic selilk ceni navadno previsoko.

× Preveč žalosti in veselja usmrti tudi žival. Da tudi žival lahko ugonobi premočen občutek veselja ali žalosti, nam pokazujeta naslednja dva primera: V Maroku je vrgel neki krotilec levom živega osla. V tistem trenutku, ko je ubogi sivec zagledal zver, je padel mrtev na tla. Ko je eden levov ugriznil osla v vrat, da bi mu izsesal kri, se siromak ni več ganil. Neki angleški oficir je

Enrilo

Splošno priljubljen

kavni nadomestek

okusen i cenen.

Dobiva se v vseh

dobro asortiranih

kolonialnih trgovinah.

odpotoval v Ameriko in moral pustiti svojega psa v Angliji. Tekom gospodarjeve ods tnosti je žival neprestano žalovala in bujšala. Nekega dne pa se je oficir nenadoma vrnil domov. Pes, ki je ležal pred vrati, je takoj spoznal svojega gospodarja, skočil pokonci, veselo zalajal in padel mrtev k nogam svojega gospodarja.

× Najvišji ognjenik v Evropi je Etna na Siciliji. 200 ugaslih žrel obdaja veliko žrelo, ki se v obliki piramide dviga visoko v nebo. Prvi izbruh, za katerega vemo iz zgodovine, je bil leta 476. pred Kristusovim rojstvom. Od tistega časa so izbruhi Etna več kakor stokrat uničili vse okolič. Leta 1693. se bil izbruh ognjenika zvezan s potresom, ki je uničil okrog 40 mest in usmrtil preko 100.000 ljudi.

× Žival, ki pije skozi kožo, torej ne gasi žeje s pomočjo ust ali gobca, je polž. Polž spada med one živali, ki najbolj drže vodo in ne brez namena je priroda tako uredila, da more polž vsrkavati vodo tudi skozi zunanjo suznicco. Zaradi tega vidite polže največkrat zjutraj ali pa po dežju plaziti se po mokri travi in mokrih potih. Kapijice rose ali dežja obvisijo v številnih kožnih gubah in jih sluzne žleze počasi vsrkavajo. Poizkusi so pokazali, da je polž, katerega so več dni imeli na suhem, z močenjem kože tekom ene ure pridobil na teži za 29 odstotkov, tekom dveh ur za 41 odstotkov; po šestih urah je znašala pridobitev na teži 49 odstotkov in šele potem je začel polž lezti dalje.

× Pretkani kačji lovei. V Indiji je kačja nadloga tako strašna, da umre na kačjem piku vsako leto na tisoče ljudi. Oblastva so zaradi tega razpisala velike nagrade za lov na kače. No, in res so se kmalu dobili številni kačji lovei, ki so navlekli skupaj tako ogromne množine ubitih kač, kakor da bi bila vsa Indija en sam ogromen kačji raj. Zaradi tega so začela oblastva sumiti, da tu nekaj ni v redu, in so uvedla preiskave, ki so odkrile zanimive stvari. Zaradi dobičkanosti kačjega lova so si namreč domačini priredili cela vzgojevališča, v katerih so umetno gojili kače, da so jih potem ubijali in prinašali oblastvom za nagrade.

× Majhen otok izginil v morju. Nedavno se je pogreznil v morje blizu portugalske kolonije Angola otočič, širok 600 in dolg 1000 metrov. Domneva se, da je bil vzrok te katastrofe podmorski potres. Človešk in življenj katastrofa ni zahtevala.

× Kokoš, ki se je spremenila v petelina. Zelo zanimivo opazovanje je zabeležil neki angleški učenjak, ki se bavi s proučevanjem ptičjega življenja. Jetika je uničila neki kokoši jajčnjak. Posledica tega je bila, da so se razvila v kokoši moška spolovila, ki se nahajajo v nerazvitem stanju v vsaki kokoši. Tekom dveh let je nastal iz kokoši petelin, ki se ni prav nič razlikoval od svojih tovaršev. Kikirikal je, pokazoval vse petelinje znake in bil popolnoma sposoben za oplemenjevanje.

× Najhladnejše mesto na svetu. Kakor pravijo, je najhladnejše mesto na svetu Verhojansk v Sibiriji, ki je zabeležil pred nekaj leti 53 stopinj pod ničlo in ki je imel v juliju največ 13 stopinj nad ničlo. Trdi se, da je mrzav v tem mestu pred mnogimi leti dosegel celo že 69,7 stopinje Celzija.

ZDRAVSTVO

SIRJENJE NALEZLJIVIH BOLEZNI IN RAZKUŽEVANJE.

Zdravilska veda je dognala, da so provzročitelji nalezljivih bolezni bakteriji, prostemu očesu nevidna živa bitja, ki se naglo razmnožujejo. Najhujša jih v bolnikovi krvi, v njegovih odpadkih, v gnoju, v izpljunktih ter izcedkih iz ust in nosa. Bolnik je gnezdišče strupenih bacilov, odkoder prihajajo pri nezadostni pažnji na zdrave ljudi.

Poleg bolnika so v njegovi okolici okuženi tudi predmeti, po katerih se raznaša bolezen. Čim bliže so bolniku, tem večja je nevarnost okužitve. Tako je okužena bolnikova obleka, perilo in posteljnina, jedilno orodje, kozarci, brisače, obveze, nočna posoda in pljuvalniki. Okužen je tudi prah v bolnikovi sobi s pljunki in z drobnimi kapljicami, nastajajočimi pri kašljanju, kihanju in govorjenju.

Okužitev pa ni le mogoča po dotiku bolnika, marveč tudi po prijetanju in rabi njegovih predmetov. Tako nosijo ponekod nerazkuženo obleko in nalezejo bolezen. Pijejo iz neumitih kozarcev, rabijo neočiščeno jedilno orodje, uživajo bolnikove ostanke jedil celo pri težkih nalezljivih boleznih. Z neosnaženimi rokami odpirajo in zapirajo vrata, puščajoč bacile na kljukah, za katere prijemajo. Isto se dogaja pri molži in pripravljanju jedil. Grda je razvada otipovati kruh, sadje in pecivo pri nakupovanju ter pokušati pijačo. Otroci se v številnih primerih okužijo z igračkami pa tudi, ako jih odrasli božajo in poljubljajo. Neprevidne matere jim zvečijo jedila ter jih hladijo z neumestnim pihanjem. Koliko bolezenskih kali prenesejo na ta način na zdrave otroke!

Po smeteh in odpadkih se zbirajo muhe, poglavito raznašalke nalezljivih bolezni. Nabrano nesnago odlagajo, sedajoč na jedila, kamor obenem spuščajo tudi vsrkanе strupe. Raznašalci strupenih bakterij so nadalje ščurki, uši, bolhe, stenice, miši in podgane — sploh ves mrčes in golazen, ki lazi po nesnagi in pride v dotiko z živili.

Vhod bacilom v telo so usta, rane in sluznica. Brajmo se jih z vestnim čiščenjem telesa in z razkuževanjem. Poznamo umetna razkuževalna sredstva: sodo, formalin, sanitol, sublimat, lizol, hipermanganokisli kalij itd. Vsa ta sredstva pogubno vplivajo na bakterije ter jih uničijo po kratkem delovanju. Pravilno razredčena z vodo rabimo ta sredstva za umivanje rok po dotiku bolnika, za namakanje perila, obdrgnjenje pohištva, za polivanje odpadkov, pa tudi za zatiranje mrčesa in golazni. Poleg teh nam je priroda priskrbela cenejša razkužila, dala nam je sonce, zrak in toploto.

Sonce je največji razkuževalni aparat, čigar žarki uničijo vse škodljive bakterije. Radi tega solnimo perilo, obleko in posteljnino ter zračimo stanovanje. Hud pokončevalec bakterij je ogenj, zato sežigamo okužene predmete, ki nimajo vrednosti. Ako prebuhamo perilo in posteljnino ter v ojačenje dodamo nekaj sode, smo provzročitelji bolezni zanesljivo pokončili. Z vrelim lugom razkužimo navadna lesena tla, pa tudi druge predmete, katerim toplota ne škoduje. Razkužitev boljše (mleko izvedemo z likanjem, jedila, kakor mleko in juho, prevremo in prepečemo kruh, ako je okužen.

Tudi naše domače apno je sovražnik bakterij. Beljenje olepša stanovanje in zatira bakterije in golazen. Z apneno vodo polivamo greznice, stranišča in gnojišča, s čimer zabranimo dostop muham in ostudnim mrčesom.

Važno je dejstvo, da je največ primerov nalezljive bolezni tam, kjer je okolica zanemarjena, dočim so kraji z vzorno urejenimi vodnjaki, greznicami in odvodi gnojnice zavarovani pred kužno boleznijo. V to smer je obrnjeno delovanje naše zdravstvene prosvete.

NE JEJ, KADAR SI UTRUJEN!

Važno zdravstveno načelo se glasi: »Ne jej, kadar si utrujen ali razburjen!« Zlasti se mora uvaževati to načelo ob vročini, ki sama po sebi utruja, a se mora upoštevati tudi pozimi, kadar delaš, n. pr. pri spravljanju drv. Ako delaš telesno, se prebavila utrudijo in postanejo nesposobna za svoje opravilo. Spričo velike važnosti zdravega delovanja želodca se moraš po delu vedno malo spočiti, preden zaužiješ jed ali pijačo.

Posebno škodljivo je, ako po težkem delu takoj piješ mrzlo pijačo. Če si zelo žejen, napravi samo dva ali tri požirke ali pa pij prav počasi v posameznih požirkih. S tem se pijača v ustih sproti nekoliko segreje. Ugasitev žeje ni mogoče odvisno od množine pijače, temveč od načina, kako zaužiješ pijačo: počasi, previdno in v posameznih požirkih. Čim več piješ, tem bolj se potiš ter vedno znova postajaš žejen.

Ako hočeš po težkem delu zaužiti pijačo, ki ugasi žejo in je obenem redilna, vzemi predvsem kisle ali navadno mleko. Tudi sadni sokki so prav primerni.

Z Zboljšanje zraka v sobi. Ako so v gostilniških sobah na deželi ob priliki kakšne prireditve stene okrašene z jelovimi ali smrekovimi vejami, se to ne zgodi samo zaradi olepšanja sobe, nego tudi zato, ker gostilničar dobro ve, da ostane zrak zaradi zelenjave čistejši in bolj svež. Ako postavljamo v stanovanja razne listnate rastline, storimo to gotovo tudi iz podzavednega občutka, da ostane zaradi zelenjave zrak v sobi čistejši. Zrak v zaprtih prostorih se kviri, ker človek izdihava ogljenčevo kislino. Rastline v sobi vsrkavajo ogljenčevo kislino in izdihavajo kisik, tako da se vrši izmenjevalni proces, ki je v korist obeh delov, človeka in rastline.

Z Vnetje vratu je eno najbolj razširjenih obolenj. V splošnem so takšna vnetja navadno lahkega značaja. Kljub temu pa se ne smejo podcenjevati, ker tiči za njimi pogostokrat kakšna druga bolezen, na primer škrlatica, difterija itd. Po vnetju vratu sledijo zelo radi vnetje ledvic, revmatizem v členkih in celo zastrupljenje krvi. Kdor je zbolel na vnetju vratu, mora na vsak način v posteljo ter mora marljivo grgrati limonado ali ajbežev čaj ali razstopino hipermanganokislega kalija (hipermangana). To je prva pomoč. Nadaljnje mere mora odrediti zdravnik, ki naj se pokliče pri vsakem vnetju vratu.

Z Zdravilna učinkovitost česna. V starih časih so smatrali česen za izvrstno zdravilo. Zdravniki 16. stoletja so trdili, da se česen upira vsakemu strupu. Zato so ga priporočali žanjicam in koscem, ki so ob vročini pili nezdravo mehko vodo. Kakor je podoba, so takrat splošno jedli česen h kruhu. Tekom zadnje vojne so vojaški zdravniki opazovali, da so Galičani splošno uživali česen na kruhu s sirovim maslom kot zaščitno sredstvo proti črevesnim boleznim. Tega sredstva so se posluževali tudi oficirji. V mnogih pokrajinah s česnom krepko namažejo svinjsko meso, da ga obvarujejo pred gnitjem. In baš to lastnost izrabljajo sedaj tudi zdravniki. Pri različnih težkih črevesnih katarjih so opazili, da je zaužit sirov česen usmrtil bakterije gnilobe in bolezni. Česen povzroča pri ljudeh s težkim črevesnim katarjem hitro izpraznitev in hitro oziviljenje dobrega teka.

Z Uživanje čebule je priporočati vsakomur, čeprav povzroča čebula neprijeten duh iz ust. Čebula vsebuje kremenovo kislino, ki je za človeško telo potrebna, predvsem za tvorjenje las in nohtov. Hranilna sredstva, ki vsebujejo kremenovo kislino, so v zelo omejenem številu na razpolago, zato zasluži čebula večje spoštovanje, kakor ga je običajno deležna.

Z Proti nespečnosti. Kot dobro sredstvo proti nespečnosti se izkazujejo: omivanje nog z mrzlo vodo, stopanje po mrzli vodi, mrzli ovitki na mečah. Manj znano je bosonogo tekanje po mokrem prtu. Mraz povzroča hitro skrčenje krvnih ploskev v možganih, s čimer se povzroči odtok krvi iz glave, kar pospešuje spanje.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Janežovo pecivo za božično drevo. 6 dekagramov zdrobljenega sladkorja raztepeš z dvema rumenjaka v pene, primešaš 15 dekagramov bele moke in trd sneg. Potem deneš to snov v enakomerni plasti na pločevino, namazano z mastjo, potrosiš z zdrobljenim janežem in pečeš pri zmerni vročini kakšno četrtino ure. Ko se pecivo shladi, ga razrežeš v podolgaste, za palec široke kose.

Čajni kruh. Vzemi 20 dkg sladkorja, 40 dkg moke in 2 dkg kvasa! Polovico tega kvasa razmoči v hladnem mleku, primešaj polovico prej imenovanega (to je 10 dkg sladkorja, 20 dkg moke in 1 dkg kvasa) in pusti čez noč. Drugega jutra primešaj še ostalo in pa štiri rumenjake ter mlačno mleko, da postane ne preveč trdo testo, iz katerega napraviš več manjših štruc. Te se dajo na pločevino in na topel kraj, da kipnejo (vzhajajo). Kadar so že prav mehke, postavi pločevino na hladen kraj, pomaži štruce z rumenjaki in napravi v vsako štruco po dolgem zarezo ter jih daj v peč.

Makova potica. Vzemi dobro kipnjeno testo, ki ga napraviš iz 7 decilitrov moke, 2 rumenjakov, 7 dekagramov masti, 3 dekagramov kvasa in približno 2 do 3 decilitrov mleka. Testo prav tenko razvleci, pomaži ga s sirovim maslom in makovim nadevom, napravi potico, daj jo v namazan model, pusti jo še enkrat kipniti, speci in potrosi pečeno s sladkorjem. Makov nadev se napravi na primer takole: Stolci ali zmelji v kavnem mlinu 4 decilitre maka, ki ga zmešaš z vrela smetano v srednjegosto mešanico, na kar prideneš še malo strdi (medu), cimeta in drobno zrezanih limonovih lupinic.

Praktični nasveti

Prezimovanje fuksij najboljše uspe v nekurjeni sobi. Tudi se lahko fuksije začasno vsade brez loncev v prst v kleti, ki pa ne sme biti zelo vlažna. Preko zime morajo fuksije počivati. Zalivaj jih le malo in samo v toliki meri, kolikor je potrebno, da les ne ovane, listi pa naj odpadejo. Pomladi, čim opaziš, da hoče rastlina poganjati, presadiš fuksije v svežo prst, obrežeš poganjke precej močno in postaviš rastlino spočetka k solnčnemu oknu v sobi.

Barvaste nogavice obdrže barvo, ostanejo mehke in svetle, če jih peremo na naslednji način: Deni jih v zelo vročo vodo in jih pusti, da se namakajo 10 minut, ne da bi jih drgnili. Če so zelo umazane, dodaj še eno žlico salmijaka, potem jih ožmi in položi ponovno v vročo vodo. To ponovi še dvakrat in nogavice bodo zelo lepo oprane!

Čuvaj ogledala pred solncem! Ogledal ne smeš nikdar tako obesiti, da bi vanje sijalo sonce. Potom trajnega obsevanja se pokvari snov živega srebra na steklu in ogledalo postane motno.

Nepremočljiva lepenka. Lepenko napravimo nepremočljivo, če vzamemo tri dele mleka, en del ugašenega apna in tej zmesi pridenemo nekaj v prah stolčnega galuna. S to mešanico namaži lepenko ter posuši, na kar jo namažeš še enkrat.

Plesnoba na konserviranem sadju previdno odstrani in preko sadja natrosi za polovico centimetra debelo plast čistega sladkorja.

Odstranitev zelenega volka. Zeleni volk, ki se napravi na brakrenih predmetih, se lahko odstrani potom drgnjenja z mešanico iz prav drobnega peska in močno razredčenega kisa.

Madeže od loja in sveč odpravimo na ta način, da razgrevamo kepice vate na plamenu in kolikor mogoče vroče pritismo na madež, tako da vata loj popije. Pozneje osušimo dotično mesto še z bencinom ali pa z etrom.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Družinski prepir

Spela (ki je nabila svojega moža): «Ali si človek, ali osel?»

Miha: «Ah, samo človek, ko bi bil osel, bi ti bil že davno ušel in se ne skrila pod posteljo...»

Pravilna rešitev.

Profesor svoji mladi ženi: «Ali si lahko predstavljaš, kako dolga je večnost?»

Žena: «O, da! Na primer tako dolga, kakor dolgo mi že nisi kupil novega klobuka...»

Dvoumnost.

Posestnik Motovilec je oglašil v časopisu, da ima debelo svinjo na prodaj. Naslednjega dne je prišel mesar, dobil Motovilecovo ženo samo in jo vprašal: «Ali je gospod Motovilec doma?»

Žena: «Je, a je še v postelji.»

Mesar: «Ali lahko vidim to svinjo?»

Nesporazum.

Jurij Klobasa je prišel v mesto in si hotel zvečer ogledati gledališko predstavo. Ko je kupoval vstopnico, je vprašal: «Koliko velja?»

Blagajničarka: «Partni sedež 15 Din, balkonki 10, na galeriji 3 in program 1 Din.»

Jurij: «No, potem pa grem na program.»

Razočaranje.

Mlada žena je pobegnila svojemu možu, toda se je kmalu premislila in se vrnila v moževi odsotnosti nazaj v stanovanje, kjer je našla veliko množico cvetlic.

«Moj mož je gotovo slutil, da se vrnem,» je dejala vsa ginjena služkinji.

«Ah, ne,» je odvrnila služkinja v zadregi, «cvetlice je prejel gospod od prijateljev, ki so zvedeli, da ste mu vi pobegnili.»

Pasje življenje.

«Vaš mož se vedno pritožuje, da je njegovo življenje pasje,» je dejala soseda.

«To je res: on vedno prihaja z umazanimi nogami domov, zleze k peči in čaka, da ga nakrmim.»

Tolažba.

Oče (napram svoji hčerki): «Prav veseli me, da je mladi Čebulovec prosil za tvojo roko.»

Hčerka: «Da, toda jaz bi mamice ne zapustila rada.»

Oče: «Zaradi tega si nikar ne beli glave! Mamico lahko kar s seboj vzameš.»

Z A T O, da boste sveži in zdravi,
KUPUJTE prvovrsten pridatek h kavi

ter

284

ZAHTEVAJTE POVSOD KOLINSKO CIKORIJO,

ki daje kavi fin okus, barvo

in izdatnost. Pri nakupu

PAZITE, da dobite samo prave

takšne-le zavitke:

Otroška pamet.

Učitelj je pripovedoval, kako je bil Jožef prodan v Egipt in prišel k Putifarju. «In Jožef je našel milost pred Putifarjem,» je nadaljeval učitelj, «tako da ga je Putifar postavil nad vso svojo hišo...»

Po končanem pripovedovanju je dal učitelj to zgodbo ponoviti Jurčku, ki jo je zaključil takole: «In Putifar je postavil Jožefa na streho...»

Nepričakovan odgovor.

Zaljubljeni mladenič: «Noč in dan sanjam samo o vas, lepa gospodična.»

Marička: «Aha, zato izgledate tako zaspani.»

Imela je že boljše.

Mati petletne Uršice se je znova omožila. Ko je prišla teta na obisk, je vprašala Uršico, kako ji ugaja nov atek.

«Kaj mi bo ugajal,» je menila deklica, «saj sem imela že dosti boljših atkov.»

V znamenju nove mode.

Jože (na veselici): «Kdo je oni lepi mladenič pri nasprotni mizi?»

Nada: «O, saj to ni mladenič, to je moja bratranka.»

Jože: «In oni gospod z očali?»

Nada: «To je moja najmlajša sestra.»

Jože: «Kdo pa je potem oni črno oblečeni gospod, ki sedi z vašo sestro?»

Nada: «Ne, ne, to je moja stara mati.»

Otroška blebetavost.

Gospa Smukova je povabila svoje prijateljice na kavo. K mizi je privedla tudi svojo petletno hčerkec Elico, katero so seveda vse dame občudovale, tako da je morala končno tudi deklica sesti za mizo. Nenadoma pa je Elica bridko zajokala, ker jo je začel boleti zob.

«Kdo bi neki jokal,» jo je tolažila ena navzočih, «bolečina bo kmalu prenehala.»

Ves v solzah je odgovoril otrok: «Kako naj mine bolečina, saj ne morem vzeti svojih zob iz ust kakor moja mamica.»

Tudi uspeh.

Česnovič: «Letos ste imeli v svojem vrtu prav dovoljen uspeh?»

Čebulovič: «To se razume. Mojega soseda kokoši so dobile prvo darilo na razstavi perunice.»

Preklie.

Janez in Matija sta se sprla in je Janez Matiji zabrusil v obraz: «Drugega nisi vreden, kakor da te vzame vrag!»

Zaradi tega se je moral Janez zagovarjati pred sodiščem in je sodnik razsodil, da mora Janez žalitev preklicati in prositi Matijo za odpustanje. No, in Janez se je opravičil z naslednjimi besedami: «Jaz prav rad popravim svoje besede, kajti Matija je v resnici vreden, da ga vzame vrag.»

Ni bilo težko.

Lojzika: «Danes sem bila pohvaljena v šoli, ker smo morali pisati imena deklet in sem jih jaz največ vedela.»

Mati: «Kako pa si se mogla spomniti toliko imen?»

Lojzika: «Napisala sem samo imena služkinj, ki so bile lani pri nas v službi.»

Uršine želje.

«Tri želje imam,» je modrovala Urška iz predmestja, «poročila bi se rada, dobila milijonarja in postala vdova.»

Kratko krilce.

Mlada gospa (v trgovini): «Prosim, dajte mi podvezo!»

Prodajalec: «Ali take, kakršne nosite sedaj?»

Premajhna jajca.

Gostilničarka: «Kako vam ugajajo jajca?»

Gost: «Za svojo starost so dosti premajhna.»

Že kaznovan.

Sodnik: «Ali ste že bili kaznovani?»

Obtoženec: «Da, oženil sem se.»

Kakor je delala že Vaša stara mati, bilo je pravilno.

Kuhala je svojo kavo samo

Pravim Franckovim kavnim pridatkom.

Ta je danes še vedno tako fin kakor izvrsten pridatek k zrnati in žitni kavi ter bo to tudi zmeraj ostal.

Dober svet

Oče neveste: «Ali boste mogli svojo ženo tudi preživljati?»

Snubec: «Nedvomno!»

Oče neveste: «Veste kaj, moja hčerka baš zajtrkuje v jedilnici, pojdiva tja in si ogledva zadevo čisto s praktične strani...»

Smola.

France: «Ali vidiš tistole divno žensko bitje? Jaz si jo bom skušal pridobiti za prijateljico.»

Jože: «To ti pa resno odsvetujem, ker bi te njeno prijateljstvo stalo ogromno denarja.»

France: «Kako to veš?»

Jože: «Prav lahko, saj je moja žena.»

Umetnost računanja.

«Povej mi, Janezek,» je vprašala učiteljica, kako 11 ovc stoji pred ograjo in jih 6 skoči preko nje, koliko jih potem še ostane?»

«Prav nobena,» je odgovoril Janezek.

«Saj je to nemogoče. Premisli dobro!»

«Ne, gospodična,» je ugovarjal Janezek. «Na računanje se že razumete, toda ovc ne poznate.»

Ona že ve.

Kuharica: «Prihajam na vaš oglas, milostljiva.»

Gospa: «Obžalujem, službo sem baš pred petimi minutami oddala.»

Kuharica: «No, potem bom pa prišla pojutrišnjem zopet.»

Prava ljubezen do bližnjega.

«Deset let sem deloval med ljudožrci, gospod škof,» je dejal misijonar, «toda pri njih nisem našel tako brezobzirnih samoljubnikov kakor v naših kulturnih deželah.»

«To je razumljivo! Ljudožrci so edini, ki svojega sočloveka ljubijo zaradi samega sebe.»

Samotar.

Jaka: «Moj prijatelj je bolan in se je naveličal samotarnjenja.»

Andrejče: «Kaj pa bo napravil? Ali se bo poročil?»

Jaka: «Ne, nasprotno, ločil se bo od svoje žene.»

Vrhunec raztresenosti.

Profesor je naletel na znanko, ki je bila oblečena v žalno obleko. Sočutno jo je vprašal, kaj se je zgodilo.

«Ah, izgubila sem svojega moža,» je odgovorila žalostno.

«Kako bridko!» je nadaljeval profesor, «bil je najbrž edini, ki ste ga imeli...»

Mala nezgoda.

Dečko (teče za neko damo): Počakajte, počakajte, robec ste izgubili.

Dama: «Ah, saj ni robec, to je moja nova obleka!»

Težke sanje.

Melhijor: «Včeraj se mi je sanjalo, da sem sedel v neznani gostilni, pojedel obsežno kosilo, pil najboljšo vino, a končno opazil, da nimam s seboj denarja.»

Boltežar: «To so strašne sanje. Kaj si napravil nato?»

Malhijor: «Naročil sem še črno kavo in se zbudil.»

Sanje.

Jožek: «Atek, danes sem sanjal, da si ti podaril meni deset dinarjev, a mamica pet.»

Atek: «Kaj ne veš, Jožek, da se ljudem sanja navadno nasprotno od tistega, kar je res.»

Jožek: «No, dobro! Če se že nasprotno sanja, pa daj ti meni pet dinarjev, a mamica deset.»

Njegova pamet.

Mati je poslala Janezka v trgovino, da ji kupi razglednico. Janezek se je kmalu vrnil, a brez razglednice.

Ko ga je mati vprašala, kje je pustil kupljeni predmet, je Janezek menil: «Vrgel sem karto kar v poštni nabiralnik, da mi ne bo treba še enkrat hoditi ven.»

Pečenka za njegov pogreb.

Mešetar Ignac je ležal na smrtni postelji. Njegova žena je sedela poleg njega in ga tolažila, kakor je vedela in znala. Končno ga je vprašala: «Ignac, s čim ti naj še ustrezem, preden umrješ?»

Ignac: «Kakor voham, pečeš dobro avinjsko pečenko. Prosim te, daj mi je kos.»

Žena: «Žal, ne morem. To pečenko bomo jedli po tvojem pogrebu. Kaj bi pa rekli pogrebci, če bi zvedeli, da si jo že ti prej poskusil...»

Tolažba.

Stara ženica: «Gospod doktor, ali se bo operacija posrečila?»

Zdravnik: «Operacija je nujno potrebna, toda povem vam, da je zelo nevarna. V splošnem prenese tako operacijo izmed petih oseb samo ena.»

Stara ženica: «Za božjo voljo, gospod doktor, ali jo bom jaz prenesla?»

Zdravnik: «Potolažite se, gospa, pred vami so bile operirane štiri osebe, ki so vse umrle. Vi ste peta in boste torej ostali pri življenju.»

MALI OGLASI

Zemljišče.

obstoječe iz 8 ha, t. j. 80.000 kvadratnih metrov, na prodaj v predmestju mesta Banja Luka v Bosni. Zemlja je jako rodovitna, obnem pa leži cela parcela ob glavni cesti in v bližini vode. Prodaja se tudi na male kose. Vpraša se lahko pisмено ali ustno pri Josu Šmitu, Banja Luka (Lanš), Bosna.

285

Kdor

298

boluje na živčnih in protinskih boleznih, kakor: nevrasteniji, protinu, arteriosklerozi, revmi, nevralgiji, oslabelosti in dr. naj se s poznani v onim, kar pravijo sami pacienti o zdravilu «KALEFLUID» D. Kleničenka. Zahtevajte brezplačno literaturo s pismi bolnikov: Beogra, Pop-Lukina broj 1, Lit. T. 2. Miloš Marković.

Zapomnite si,

da boljših čevljev od „DOKO“ čevljev ni!

Trgovina

„DOKO“, Prešernova ul 9., dvorišče.

Cenjenemu občinstvu se priporoča

Josip Miletič
moderni brivski salon

Posebnost: Ruske in bublfrizure ter vsa lasničarska in brivska dela

297

Ljubljana, Karlovska cesta 14.

ČREVA

vsakovrstna po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupujem tudi

surovi in stopljeni loj

in ga plačujem po najvišji dnevni ceni.

Jos. Bergman v Ljubljani, Poljanska cesta št. 85.

VI GREŠITE

proti samemu sebi, če zanemarjate Vaše telo, Vaš obraz, Vaše roke, Vaše lase. — Prava sredstva za negovanje za Vas in Vašo obitelj so:

Fellerjeva prava kavkaška pomada za obraz in zaščito kože z marko »Elsa«, ona Vam ohrani mladost in lepoto, vpije se v kožo, in jo dela mehko in baržunasto. Strmelci boate, kako hitro Vam ginejo pege, mozolci, sojedci, rdeča mesta in guae na koži.

Fellerjeva močna »Elsa« pomada za rast las zabranjuje izpadanje las, prebrano osivelost, odstranjuje prhljaj, dela krhke lase, mehke in gibke in pospešuje rast las.

Za polkus 2 lončka ene, ali pa po lonček od obeh pomad z zavojnico in poštno vred 38 Din

Fellerjeva mila zdravja in lepote z marko »Elsa«, najplemenitejša kakovosti, vsebujejo medicinsko preizkušeno dobro delujoče sestavine, ter niso torej le navadna toaletna mila. Poizkušajte enkrat:

„Elsa“ lilijno mlečno mila
„Elsa“ rumenjakovo mila
„Elsa“ glicerinsko mila
„Elsa“ boraksovo mila
„Elsa“ katranske mila
„Elsa“ mila za britje

in nikdar več ne boste hoteli uporabljati drugega mila. Za poizkus 5 kosov Elsa mila, že z zavojnico in poštno vred Din 58.—

Te cene se razumejo le, če se pošlje denar v naprej, ker se proti povzetju poštnina zviša za 10 Din.

Naročila je nasloviti razločno takole:

Eugen V. Feller, lekarnar, Donja Stubica, Elsatrg 360 (Hrvatska).